

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო
უნივერსიტეტი

საბა დარსაველიძე

ნოდარ გოგორიშვილი

ქართული სპორტის პრობლემები (ქართული ძიუდოს მაგალითზე)

სოციოლოგიის სამაგისტრო პროგრამა

სამაგისტრო ნაშრომი შესრულებულია სოციოლოგიის მაგისტრის აკადემიური
ხარისხის მოსაპოვებლად

ნინო ღურგლიშვილი

ასოცირებული პროფესორი

თბილისი

ანოტაცია

თანამედროვე მსოფლიოში სპორტი განსაკუთრებული მნიშვნელობის მოვლენაა. იშვიათად მოიძებნება ადამიანი, რომელიც არ იქნება რომელიმე სპორტით დაინტერესებული, არასდროს ექნება მონაწილეობა მიღებული რომელიმე სპორტულ შეჯიბრში ან და არ ექნება ნანახი პირადად თუ ტელევიზორის ეკრანის საშუალებით რომელიმე სპორტული დაპირისპირება. სპორტის როლი და მნიშვნელობა იმდენად დიდია, რომ 2014 წელს, ბრაზილიაში მსოფლიო ჩემპიონატისთვის მოსამზადებელ პერიოდში, ქვეყანაში საპარლამენტო არჩევნები გადაიდო. ამის მიზეზი იყო ის, რომ ქვეყანას არჩევნებისთვის არ ეცალა, თეხბურთში მსოფლიო ჩემპიონატი ჰქონდა ჩასატარებელი. სპორტის ეს მნიშვნელობა კიდევ უფრო მეტად იზრდება დროთა განმავლობაში ისეთი პატარა ქვეყნებისთვის, როგორც საქართველოა. ქართველი სპორტსმენის მცირე წარმატებაც კი მსოფლიო ასპარეზზე, მნიშვნელოვნად ამაღლებს ქვეყნის ცნობადობას, ხელს უწყობს ქვეყნის ტურისტული პოტენციალის ზრდას და შესაბამისად, განმაპირობებელია ქვეყნის ზოგადი განვითარების.

სპორტის განვითარების თეორიებსა და მიდგომებს სოციოლოგიაში „სპორტის სოციოლოგია“ შეისწავლის. საქართველოში სპორტის სოციოლოგიური ანალიზი არ არის განვითარებული, რაც ნამდვილად სამწუხარო ფაქტია იმ ფონზე, რომ საქართველოში სპორტის წინაშე ძალიან ბევრი პრობლემა დგას, რომელთა გადაჭრაშიც თავის წვლილს სოციოლოგიის ეს მიმართულება ნამდვილად შეიტანდა. ერთის მხრივ, სწორედ ასეთი ანალიზის საჭიროების დანახვამ, ხოლო მეორეს მხრივ, სპორტის სიყვარულმა და ინტერესმა განაპირობა წინამდებარე კვლევის დაგეგმვა და ჩატარება.

ჩვენი კვლევის თემა არის - „ქართული სპორტის პრობლემები (ქართული ძიუდოს მაგალითზე)“ და იგი ჩატარდა მკვლევართა ორ კაციანი ჯგუფის: ს. დარსაველიძისა და ნ.

გოგორიშვილის მიერ. ლიტერატურის მიმოხილვასა და დოკუმენტების ანალიზზე იმუშავა ს. დარსაველიძემ, თვისებრივი და რაოდენობრივი კვლევების ანალიზი კი განხორციელდა ნ. გოგორიშვილის მიერ. ნაშრომის შეჯამება და კვლევის მონაცემების შეგროვება ერთობლივი ძალისხმევით შესრულდა.

კვლევის მიზანს წარმოადგენს ქართულ სპორტში არსებული პრობლემების შესწავლა ქართულიძიუდოს მაგალითზე. მიზნის შესაბამისად დაისახა კვლევის ამოცანები: ქართულ ძიუდოში არსებული პრობლემების გამოვლენა, მათი გამომწვევი მიზეზების აღმოჩენა და ამ პრობლემების გადანყვეტის საშუალებების დადგენა. კვლევა განხორციელდა ტრენგულაციური მიდგომის საფუძველზე, რომლის ფარგლებშიც, პირველ ეტაპზე, ჩატარდა სიღრმისეული ინტერვიუები სოციალური მედიის წარმომადგენლებთან, კერძოდ ბლოგერებთან, რომლებიც ქართული ძიუდოს შესახებ წერენ, მიღებული ინფორმაციის საფუძველზე დასკვნითი ეტაპისათვის შემუშავდა სტრუქტურირებული კითხვარი რაოდენობრივი კვლევის ჩასატარებლად.

კვლევის შედეგად გამოვლინდა, რომ, რესპონდენტების აზრით, საქართველოში სპორტის განვითარების კუთხით საკმაოდ მრავლად არის პრობლემები, როგორებიცა: მწირი დაფინანსება, არასაკმარისი ინფრასტრუქტურა, განუვითარებელი სპორტული მედიცინა, მწვრთნელების დაბალი კვალიფიკაცია, კერძო სპონსორების ნაკლებობა და სხვა. ეს პრობლემები, რესპონდენტების აზრით, ჩანს როგორც ქართულ ძიუდოში, ისე სხვა სპორტის სახეობებშიც.

Annotation

Sport is a very important event in the modern world. It's too difficult to find a person, who isn't interested in one kind of sport, haven't participated in sport competition or/and haven't seen sport competition on a TV show. Importance and the role of the sport is such big that parliamentary elections were temporary suspended in Brazil in 2014, because country was getting ready for the World Cup (championship). As time goes by the importance of sport is increasing in Georgia as well. Even the smallest success of Georgian sportsmen in the worldwide significantly increases the awareness of the country. It promotes tourism of the county and due to this reason it determines general development of the country.

“Sociology of Sport” studies theories and approaches of sports development in sociology. Sociological analysis of sport unfortunately is not developed in Georgia, there are many problems connected with sport in Georgia and this branch of sociology would have managed some part of them. The need of such analysis and the love and interest of sport determined plan and conduct of given research.

The subject of our research is “The problems of Georgian sport” (based on Judo) and it was held by a group of two people: S. Darasvelidze and N. Gogorishvili. S. Darasvelidze was working on the literature review and analysis of documents. On qualitative and quantitative analyze was working N. Gogorishvili. Summary of the work and collection of the research were made by jointly.

The aim of the research is to study the problems of the Georgian sport based of Judo. The given research's tasks are: identification problems connected with Georgian Judo, discovering their causes and finding the solutions for these problems. This research was held by the triangulation (social science). At the first stage was conducted interviews with representatives of the social media in depth, particularly with bloggers, who are writing about Georgian Judo. For the final stage

elaborated structured questionnaire to conduct quantitative research based on the received information.

The results of given research shows that respondents think that there are a lot of problems connected with development of sport in Georgia. For example, Poor financing, not enough infrastructure, underdeveloped sports medicine, low qualification of coaches, lack of private sponsors and etc. These problems are found in Georgian Judo as well as in other sports.

შინაარსი

შესავალი	7
ლიტერატურის მიმხილვა	10
კონფლიქტი	10
მოლაპარაკება	33
მოლაპარაკების ფაზები	46
მეთოდოლოგია	49
კვლევის მიზანი და ამოცანები	50
ჰიპოთეზა	50
შერჩევა	50
ანალიზის მეთოდი	51
კვლევის შეზღუდვები	51
კვლევის ანალიზი	52
თვისებრივი კვლევა (სიღრმისეული ინტერვიუ)	52
რადენობრივი კვლევა	62
დასკვნები და რეკომენდაციები	70
დასკვნები	70
რეკომენდაციები	71
გამოყენებული ლიტერატურა:	73
დანართი	76
დანართი №1 ინტერვიუს გზამკვლევი	76
დანართი №2 კითხვარი	80

შესავალი

დღესდღეობით მსფლიოში სპორტს ძალიან დიდი მნიშვნელობა ენიჭება მრავალ სფეროში როგორცაა: კულტურა, ეკონომიკა, ბიზნესი, ტურიზმი, დიპლომატია და სხვა. მისი გავლენა დიდია როგორც ქვეყნებს შორის ურთიერთობის, ასევე ქვეყნის ზოგადი იმიჯისა და ცნობადობის ამაღლების კუთხითაც. ისეთი დიდი და ცნობადი ქვეყნებიც კი, როგორცაა ამერიკის შეერთებული შტატები, დიდი ბრიტანეთი, საფრანგეთი თუ სხვა, განსაკუთრებით დიდ ყურადღებას იჩენენ ამ სფეროს მიმართ და არ იშურებენ ფულად სახსრებს სპორტის ამა თუ იმ სახეობის დასაფინანსებლად. ყოველივე ეს, გამომწვეულია იმ გარემოებით, რომ სპორტულ ასპარეზზე მოპოვებული წარმატება პირდაპირ აისახება თვითონ ქვეყანაზე და წინ წევს მას მრავალი ასპექტით.

სპორტი აერთიანებს ერს, ხელს უწყობს ქვეყანაში ინტეგრაციული პროცესების განვითარებას. ამის ნათელი მაგალითია ოლიმპიური მოძრაობა და ევროპის სპორტის ქარტია, გაეროს მიერ სპორტის, როგორც მშვიდობისა და თანასწორობის საუკეთესო საშუალების გამოყენება კონფლიქტურ ზონებში. უაღრესად მნიშვნელოვანია სპორტის, როგორც სამოქალაქო ერთიანობის ხელშეწყობისა და ინტეგრაციულ პროცესებში დადებითი როლის მატარებელი ფაქტორის გამოყენება. ეროვნული ნაკრებისა თუ ცალკეული სპორტსმენის წარმატება აერთიანებს განსხვავებული ეროვნების, სქესისა და აღმსარებლობის ადამიანებს და მათ ერობლივ მძლავრ განცდას უჩენს. სპორტს აქვს ხალხთა შორის ურთიერთობებისა აღდგენისა და გაუმჯობესების უმნიშვნელოვანესი პოტენციალი.

სპორტი და მასში მიღწეული ნებისმიერი წარმატება განსაკუთრებულ მნიშვნელობას იძენს პატარა და ნაკლებად ცნობილი ქვეყნებისათვის, ისეთებისთვის როგორც საქართველოა.

ნებისმიერ სპორტის სახეობაში მოპოვებული გამარჯვება ქართველი სპორტსმენების მიერ, წარმოადგენს უმოკლეს გზას ქვეყნის ცნობადობისა და პრესტიჟის გაზრდის საქმეში. დღესდღეობითაც, სწორედ ეს არის ჩვენი ქვეყნის მთავარი ორიენტირი, დაუახლოვდეს რა განვითარებულ ქვეყნებს, გახდეს ევროსტრუქტურების განუყოფელი ნაწილი და მაქსიმალურად გააღრმავოს საერთაშორისო კავშირები. საერთაშორისო მასშტაბით მიღწეული წარმატებების რაოდენობითა და ინტენსივობით საქართველოში რამოდენიმე სპორტის სახეობაა მოწინავე. მათ შორის ერთ-ერთია ძიუდო, რომელშიც ქართველი სპორტსმენები თითქმის არცერთ ტურნირს ტოვებენ მედლის გარეშე და მსოფლიო რეიტინგშიც მუდამ ინარჩუნებენ წამყვან პოზიციებს. თუმცა ამ სახეობაში მიმდინარე გაუთავებელმა წესების ცვლილებამ და კიდევ სხვადასხვა პრობლემებმა, უარყოფითად იმოქმედა ბოლო დროს ჩვენს შედეგებზე და ჯერ იყო, ბოლო ოლიმპიადამდე ოქროს მედალი არ აგვიღია, ხოლო ახლახანს ევროპის ჩემპინატიდან საერთოდ მედლის გარეშე დავბრუნდით. ისედაც პრობლემური სიტუაცია კი რადიკალურად მაშინ გამწვავდა, როდესაც სპორტსმენებმა უარი განაცხადეს ვარჯიშზე და ღიად დაუპირისპირდნენ ფედერაციას. მსგავსი პროტესტი უცხო არ არის ძიუდოსთვის, სხვა პრეცედენტებიც ყოფილა წარსულში, თუმცა ამჯერად სიტუაცია იმდენად გამწვავდა რომ, შედეგად ნაკრების მწვრთნელებსა და სპორტსმენებს შორის სისხლიანი დაპირისპირებაც მივიღეთ, რამაც ფედერაციის პრეზიდენტის სასწრაფო გადადგომა და ძიუდოს სამყაროში სრული არეულობა გამოიწვია. ქართულ ძიუდოში არსებული ასეთი მდგომარეობა კი არა მარტო „ძიუდოს ოჯახის“ ან ძიუდოს მოყვარულების პრობლემა, არამედ მთელი ქვეყნის პრობლემაცაა, რადგან ქვეყნის ცნობადობის ერთ-ერთი მთავარი იარაღი ფაქტობრივად უფუნქციოა.

გამომდინარე ყველა ზემოაღნიშნულიდან, ნათელია მოცემულ პრობლემებზე სიღრმისეულად მუშაუბის აუცილებლობა. სწორედ ამ კვლევის ფარგლებში შევეცადეთ გაგვეანალიზებინა ძიუდოში არსებული პრობლემები.

ლიტერატურის მიმოხილვა

კონფლიქტი

მოცემული კვლევა ეფუძნება კონფლიქტის სოციოლოგიურ თეორიას, რომელიც შემუშავებულია სოციოლოგიის კლასიკოსების მიერ და მოიცავს კონფლიქტის სხვადასხვა ასპექტს.

თეორიაში პირვლად კონფლიქტი ახსენა ლუის კოზერმა (Cozer, 1956) სოციალური კონფლიქტებისადმი მიძღვნილ წიგნში (Jworski, 1991).

კონფლიქტი ზოგადად ნიშნავს, შეხედულებების დაპირისპირებას–შეჯახებას. სოციოლოგიაში კონფლიქტი ნიშნავს განსხვავებულ სოციალურ ჯგუფებს, პიროვნებებსა და ინტერესებს შორის ბრძოლას. კონფლიქტი არსებობს მაშინ, თუკი ერთ პიროვნებას რამდენიმე შესაძლო, ერთმანეთის გამომრიცხავი ქცევის არჩევანი აქვს, ანუ შესაძლო ქცევებიდან მხოლოდ ერთის არჩევაა შესაძლებელი (ინტრაპერსონალური კონფლიქტი). ფსიქოანალიზში კონფლიქტი წარმოდგენილია, როგორც ინტრაპერსონალური დაპირისპირება მოთხოვნილებებსა და პრინციპებს შორის (დაპირისპირება რეალობასა და სიამოვნებას შორის). ანტაგონისტური კონფლიქტი მოცემულია მაშინ, როცა შეურიგებელი და უკომპრომისო მხარეები ერთმანეთს უპირისპირდებიან და ვერ აღწევენ შეთანხმებას (მარქსიზმში: კლასობრივი ბრძოლა). თუ კონფლიქტი არ მიდის გადაწყვეტამდე, მაშინ ის იწვევს სოციალური სისტემის დეზინტეგრაციას.

კონფლიქტის თეორია ეს არის ზოგადი ტერმინი, რომელიც აერთიანებს სოციოლოგიურ მიდგომათა ფართო სპექტრს. კონფლიქტის სოციოლოგიური თეორიები უპირისპირდებიან ფუნქციონალისტურ მიდგომებს. კონფლიქტის თეორიის თანახმად, კონფლიქტი

ყოველგვარი საზოგადოების მოუცილებელი ნიშანია, რადგან საზოგადოებაში არსებობს დეფიციტური რესურსები, რომელზეც ყველა სოციალურ ჯგუფსა და პიროვნებას ხელი არ მიუწვდება. მარქსისტები ყურადღებას ამახვილებენ კლასობრივ კონფლიქტზე, რომელიც ეკონომიკური რესურსების განაწილების საფუძველზე ჩნდება. მაქს ვებერის მიმდევრები ხაზს უსვამენ კონფლიქტს, რომელიც წარმოიშობა სხვადასხვა სოციალურ ჯგუფებს შორის სტატუსისა და ძალაუფლებისათვის კონკურენციის საფუძველზე.

კვლევა ეფუძნება სწორედ მაქს ვებერის მიმდევრების პოზიციას, რომლის თანახმადაც ძალაუფლების მოპოვების მიზნით, გადანყვეტილებების მიღებაზე წვდომის სურვილით სხვადასხვა სტატუსის მქონე ინდივიდები უპირისპირდებიან ერთმანეთს და თავიანთი ფარული მიზნების მისაღწევად იყენებენ მის ხელთ არსებულ საშუალებებს.

აჰმად სადრის წიგნში მაქს ვებერის ინტელექტუალობის სოციოლოგია (Max Weber's Sociology of Intellectuals) წარმოადგენს მაქს ვებერის დამოკიდებულებას სოციალური ცვლილებების მიმართ: „სოციალურ შერჩევის“ თეორიაში ასახული ისტორიული ცვლილებების მექანიკა, ვებერის აზრით, სოციალური დარვინიზმის ან სოციალური კონფლიქტის თეორიების მიდგომის მსგავსად, მათი რაციონალიზაციის ნიშნებია. ვებერი ერთი რამეს არ მიიჩნევს, რომ სოციალური კონფლიქტის ან კონკურენციის შედეგი ყოველთვის განისაზღვრება გადარჩენილი პირების, ჯგუფების, ან სოციალურ-კულტურული ფორმების უპირატესობით. "გადარჩენა" შეიძლება იყოს მშვიდი კონკრეტული ექსტრენიკური ისტორიული გარემოება ან "უბედური შემთხვევების" შედეგი. "სოციალური შერჩევის" გადამწყვეტი ფაქტორი არის გადარჩენილი ჯგუფების ან ფორმების "დიფერენციალური უპირატესობა", რომლისთვისაც არ არის აუცილებელი ზედმეტი "ადაპტირება", მაგრამ შეიძლება გამოიწვიოს ნებისმიერი რაოდენობის სოციალური ან ბუნებრივი ცვლილება. გადარჩენა შეიძლება ასევე იყოს "კონკურენტულ ბრძოლაში" ჩართული რომელიმე მხარის ქმედებების გაუთვალისწინებელი შედეგი (ვებერი, ეკონომიკა I, გვ. 38-40).

თანამედროვე ტექნოლოგიური ელიტის იდეოლოგიაში გამოწვეული სოციალური დარვინიზმისა და ევოლუციზმის კიდევ ერთი ასპექტის გათვალისწინებით, ვებერის კრიტიკა მიზნად ისახავს ლოგიკურ საფუძვლებს, ასევე "ადაპტირების" კონცეფციის იდეოლოგიურ რემიფიკაციას:

მკაცრად და ექსკლუზიურად ემპირიულ ანალიზს შეუძლია უზრუნველყოს გამოსავალი მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ ეს არის საკითხი, რომელიც ადეკვატურია აბსოლუტურად ცალმხრივად მოცემულ დასასრულის. წინადადება: X არის ერთადერთი საშუალება, რომლითაც შესაძლებელია Y იქნას მიღწეული, სინამდვილეში მხოლოდ წინადადების საპირისპიროა: Y არის X-ის ეფექტი. ტერმინი "ადაპტირება" (და ყველა სხვა დაკავშირებული ტერმინი) არ არის უზრუნველყოფილი და ეს უმთავრესი მინიმალური მინიშნება კი - ღირებულების შესახებ გადანაცვებების შესახებ, რომლებიც მათ შეიცავს და რომლებიც, ფაქტობრივად, ბუნდოვანია... დამოკიდებულია იმაზე, თუ როგორ იყენებს ტერმინს. (ვებერი, მინინგი, გვ. 26)

ვებერი განსაკუთრებით აფასებდა ღირებულების განაწილებას სოციალური ცვლილების ძირითად თეორიებში. "პროგრესის" კონცეფციის გამოყენება კაცობრიობის ევოლუციის გარდაუვალი კეთილსინდისიერების დამახასიათებელია. იგი მიიჩნევს, რომ სიტყვა "პროგრესი" ლეგიტიმურად გამოიყენება მხოლოდ არაჯანსაღ კონტექსტში, სადაც იგი "გარკვეულ კონკრეტულ პროცესის გაგრძელება, იზოლაციაში განიხილება" (ვებერი, მინინგი, გვ. 27). მაგალითად, ხელოვნების სფეროში პროგრესის გააზრება შეიძლება არ იყოს მისი ესთეტიკური ან შეფასების თვალსაზრისით, მაგრამ მხოლოდ "ტექნიკურ საშუალებებთან მიმართებაში, რომელიც გარკვეულწილად ვრცელდება მხატვრული იმპულსით, ის ბოლომდე ნამდვილად არის მოცემული" (ვებერი, მინინგი, გვ. 29).

ევოლუციის თეორიების (და, კერძოდ, სოციალური დარვინიზმის) შედარებით, ვებერის სოციალურ შერჩევის თეორია ნეიტრალურია. მართლაც, ვებერის თეორია არის სოციალური

ცვლილების ობიექტური თეორიების პაროდია და ის ემსახურება პედაგოგიურ მიზნებს. ეს შეიძლება აღიქმებოდეს, როგორც ინსტრუმენტი ნაცვლად სოციალურ მეცნიერებათა შეცვლის ნიმუშებისგან და გაფრთხილება მათ წინააღმდეგ გაყალბების მცდელობასთან დაკავშირებით.

ასევე უნდა აღინიშნოს, რომ თეორიების კრიტიკა, რომელიც "ვეტერის", როგორც "კონფლიქტის სოციოლოგად" მოიხსენიება, არ იგულისხმება ვებერის მსოფლიო თვალსაზრისით კონფლიქტის კონცეფციის საყოველთაო მნიშვნელობის უარყოფა. ვებერმა აღიქვა მსოფლიო, როგორც შეუსაბამობის კონგლომერატის წინააღმდეგ, ასევე ცხოვრების დარგში არსებულ წინააღმდეგობებს შორის. მხოლოდ იქ, სადაც ეს მიღებულია, როგორც ონტოლოგიური ასიმომი, მიჰყვება იმას, რომ ასეთი სამყაროს შესაბამისი თეოლოგიური გამოსახულება უნდა იყოს პოლითეისტური და აღიარებს, როგორც შეუსაბამო და უკომპრომისო სიკვდილიანობის ბრძოლას ღმერთებს შორის (ვებერი, მინინგი, გვ. 17; 123). ვებერმა აღნიშნა, მსოფლიო იმიჯის თეორიული რაციონალიზაცია ეწინააღმდეგება რელიგიური ცხოვრების პრიმიტიურ პრაქტიკულ რაციონალიზაციას.

პოლიტიკური ეთიკის სფეროში ვებერი უარყოფდა როგორც გულუბრყვილო და საბოლოოდ სახიფათოა "კოსმოსური ეთიკური რაციონალისტების" მონუმანი, რომელიც უგულებელყოფს ეთიკური მაქსიმების მარადიულ და გადაუჭრელ კონფლიქტს (ვებერი, პოლიტიკა, გვ. 122-123; მინინგი, გვ. 15, 16). აქედან გამომდინარე, მსოფლიოს ინტელექტუალურ, ზედმეტად რაციონალიზებულ იმიჯს ვაკე უწოდა პრაქტიკულ და პოლიტიკურ ქმედებაზე, რადგან იგი ვალდებულია ხელი შეუწყოს დოგმატური თანხვედრას "საბოლოო ეთიკის" დამთავრებისა და პოლიტიკური უპასუხისმგებლობის გენერირება. ამ მსოფლმხედველობის ლოგიკური ოპპოზიტი პოლიტიკოსებისადმი, როგორც ჩანს, პოლიტიკოსებს ურჩევს, არის მხოლოდ მისი საკუთარი ღმერთი ან ღემონი, რომლის გმირობასაც შეიძლო თავისი ბედის ირონიული სამყაროში ბევრი ვერავის ირაციონალური სამყაროში (ვებერი, ინდოეთი, გვ. 27; სოციალური, გვ. 283).

ვებერი კონფლიქტს განიხილავდა როგორც არასერიოზულს. მისთვის, სოციალური კონფლიქტის მასშტაბი საკმაოდ შეზღუდულია, რადგან მას შეუძლია მხოლოდ სოციალური ცვლილებების გათვალისწინება, რადგან ეს ცვლილება წარმოშობილია კონკურენტულ სოციალურ ქმედებებში. კონფლიქტი მხოლოდ ვებერის თეორიის მცირე კომპონენტშია, ხოლო ინტეგრაციის ან კონსენსუსის თეორიის მოდელი ითვლება ელიფტიკურად (დარენდორფი, სოციალური კონფლიქტი, გვ 106). ვებერის საზოგადოების სოციალური თეორია ბევრად რთული და მრავალფეროვანია, ვიდრე მსგავსი ზემოაღნიშნული გეომეტრიული მოდელები. სხვადასხვა კულტურული ჯგუფების ან კლასების კონფლიქტი, რომლებიც ქმნიან საზოგადოებას, რომელიც წარმოადგენს "კულტურას" და მათ კონკურენტუნარიან ბრძოლას სოციალური და კულტურული ჯემმარიტებისათვის. (ბენდიქსი, 1977, გვ 261). მაგრამ სოციალურ შერჩევის თეორია კონფლიქტსა და კონკურენციას აღიარებს, ისინი შეუცვლელნი არიან, მაგრამ არა მხოლოდ სოციალური ცვლილების შემადგენლობაში.

კონფლიქტი არ შეიძლება სოციალური ცხოვრებიდან გამოირიცხოს. შეიძლება შეიცვალოს მისი საშუალებები, მისი ობიექტი, თუნდაც მისი ფუნდამენტური მიმართულება და მისი მატარებელიც კი, მაგრამ ეს არ შეიძლება აღმოიფხვრას ... მშვიდობა არაფერია კონფლიქტის, ან ანტაგონისტების ან კონფლიქტის ობიექტების გარეშე. (ვებერი, მინინგი, გვ. 26-27).

კონფლიქტის კონცეფცია, როგორც სოციალური შერჩევის პროცესის განუყოფელი ნაწილი, ეხება ინდივიდუალური აქტორის საკუთარი ნების საწინააღმდეგოდ განზრახ მოქმედებას სხვა მხარის ან პარტიების წინააღმდეგობის წინააღმდეგ. მშვიდობიანი და რეგულირებული კონფლიქტი ეწოდება კონკურსს. კონფლიქტისა და კონკურენციის საწინააღმდეგოდ, "სოციალური შერჩევა" არ მოითხოვს სოციალური აქტორების განზრახვას: "ბრძოლა, ხშირად ლატენტურია, რომელიც ხდება ადამიანთა ან სოციალურ ტიპებს შორის,

უპირატესობათა და გადარჩენისთვის, კონფლიქტის თვალსაზრისით ორიენტაცია იქნება შერჩეული "(ვებერი, ეკონომიკა I, გვ. 38).

ვებერმა სოციალური ცვლილების ობიექტური პროცესის აღწერისთვის კონფლიქტის ნაცვლად შერჩევის მეტაფორა გამოიყენა. სოციალური შერჩევისას აქტორების გამიზნულად განზრახული მიდრეკილებების ღერძის არარსებობა ცალკეული შემთხვევების შესასწავლის საშუალებას იძლევა, სადაც განზრახ ორიენტირებული ქმედების მნიშვნელობა მერყეობს. სოციალური კონფლიქტი შეიძლება არ იყოს გადამწყვეტი ინდივიდუალური შემთხვევების მიხედვით სოციალური შერჩევის შედეგების განსაზღვრისას. ამიტომ, სოციალური შერჩევა ბრმა მექანიზმია; მას აქვს ლოგიკა, მაგრამ არა ტელეოლოგია. ადამიანური თვალსაზრისით, ის შეიძლება შესწავლილი იყოს ობიექტური შესაძლებლობების ასორტიმენტის შერჩევით. ბოროტების ზედმეტად რაციონალური თეორიების მსგავსად, სოციალურ შერჩევის თეორიას, რომელიც ითვალისწინებს ყველა შემთხვევითი და რაციონალური ელემენტების გამოკლებას, აზრი არ აქვს. ვებერის თეორია ასეთი თეორია: უსარგებლობა მისი მიზანია.“

შეიძლება ვითქვოდეს ვებერის თეორიის სოციალურ შერჩევას, როგორც "გარდამავალი ობიექტი", რომელიც ამავედროულად გვხდება, რომელიც ხელს უწყობს წარსულის ძიების ნიმუშს. მიუხედავად იმისა, რომ ისტორია, როგორც ჩანს, ისტორიის ობიექტური ფილოსოფიაა, მიხვდა, რომ იგი თავს დაიმსხვრა და ცხადყოფს, რომ მას არ შეუძლია სოციალური ცვლილების თეორია, ისტორიის ფილოსოფია. სოციალურ შერჩევის თეორიის სუნუქტურა ასახავს სოციალური ცვლილების ობიექტური თეორიის საფრთხეს, თუ იგი დაფარულია ფარული ღირებულების განჩინებებიდან და ცირკულარული ლოგიკით დამახასიათებელი. ინტელექტუალების ვებერის სოციოლოგიაში სოციალურ შერჩევის თეორიის ჩრდილოვანი ყოფნა უფრო ნეიტრალურია, ვიდრე არასწორი კონცეფციის თავიდან ასაცილებლად, ვიდრე სოციალური ცვლილების დადებითი თეორია. როგორც სოციოლოგიის სხვა დარგში, ვებერის მეთოდოლოგია ხელს უწყობს ემპირიულ კვლევას,

ვიდრე ფილოსოფიურ კონცეფციაში პასუხების მიღებას. ის ხელს უწყობს პრობლემების თავიდან აცილებას, ვიდრე სწორ გზას ადგას.

რალფ დერენდოლფმა თავის შრომაში - „სოციალური კონფლიქტის თეორიის მიმართ“ (Toward a Theory of Social Conflict, 1958) ჩამოაყალიბა ის ასპექტები, რომელთაც უნდა დაეფუძნოს კონფლიქტის თეორია: „1. ეს უნდა იყოს სამეცნიერო თეორია (როგორც სოციალური ინტეგრაციის თეორია), რომ ის უნდა იყოს ჩამოყალიბებული ემპირიული ფენომენების დამაჯერებელი და დემონსტრირებადი განმარტება. 2. თეორიის ელემენტები არ უნდა ეწინააღმდეგებოდეს საზოგადოების კონფლიქტის მოდელს. 3. დასაქმებული კატეგორიები, შეძლებისდაგვარად, უნდა ეთანხმებოდეს ინტეგრაციის თეორიას ან თუნდაც შეესაბამებოდეს მას. 4. კონფლიქტურმა თეორიამ უნდა უზრუნველყოს სოციალური კონფლიქტების სტრუქტურული შეთანხმებები და ამგვარად აჩვენოს ეს კონფლიქტები სისტემატურად წარმოქმნილი. 5. უნდა აღინიშნოს როგორც კონფლიქტის ფორმების მულტიპლიკაცია და მათი ინტენსივობის ხარისხი. სოციალური თეორიის ბოლო მიზანი არის სოციალური ცვლილების განმარტება. ინტეგრაციის თეორია გვაძლევს საშუალებას, პროცესის გამგზავრების წერტილი განსაზღვროს. კონფლიქტის თეორიის ამოცანას წარმოადგენს ძალების ლოკუსი, რომელიც პროცესის მართვასა და სოციალურ ცვლილებას წარმოადგენს. მან უნდა შეიმუშაოს მოდელი, რომელიც გასაგები გახდება სოციალური კონფლიქტის სტრუქტურული წარმომავლობა. ეს შესაძლებელია მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ ჩვენ გვესმის კონფლიქტები, როგორც სოციალური ჯგუფების შორის ბრძოლა, ანუ, თუ ჩვენ დავალებას ზუსტად გავაუმჯობესებთ იმ ზომით, რომ იგი ამცირებს კონფლიქტის ჯგუფების სტრუქტურულ ანალიზს. ამ თვალსაზრისით განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია სამი საკითხი, რომელიც კონფლიქტურმა თეორიამ უნდა უპასუხოს: 1. როგორ ვითარდება კონფლიქტის ჯგუფები საზოგადოების სტრუქტურისგან? 2. რა ფორმებს შეუძლია ამგვარი ჯგუფების ბრძოლა? 3. როგორ ხდება ასეთი ჯგუფების კონფლიქტი სოციალური სტრუქტურების ცვლილებაზე?“

ამაზე დაყრდნობით, რაღაც დერენდოლოგმა შეიმუშავა კონფლიქტის თეორიის მოდელი: „სოციალური როლის დიქტომია, რომელიც ერთდროულად კოორდინირებული ჯგუფების ფარგლებში, დადებითი და უარყოფითი დომინირების როლი, არის სოციალური სტრუქტურის ფაქტი. თუ დაფიქრდებიან, რომ სოციალური კონფლიქტები ამ ფაქტობრივ მდგომარეობას შეეხება, ისინი სტრუქტურულად განმარტავენ. სოციალური კონფლიქტის ანალიზის მოდელი, რომელიც ვითარდება ამგვარი დიქტომის დაშლის წინაპირობაზე, მოიცავს შემდეგ საფეხურებს: 1. ყველა იმპერატიულ კოორდინირებულ ჯგუფში, პოზიტიური და ნეგატიური დომინირების როლების მატარებლები ჯგუფები საპირისპირო ლატენტური ინტერესებით. ჩვენ მოვუწოდებთ მათ "კვაზი-ჯგუფებს", ვინაიდან აქ უნდა გავაკეთოთ მხოლოდ აგრეგატები, არა ორგანიზებული ერთეული. ვსაუბრობთ "ლატენტურ ინტერესებზე", რადგან მსოფლმხედველობის ოპოზიციამ არ უნდა იცოდეს ამ დონეზე; ეს შეიძლება არსებობდეს მხოლოდ გარკვეულ პოზიციებთან დაკავშირებული მოლოდინების სახით. აქედან გამომდინარე ინტერესთა ოპოზიციამ საკმაოდ ფორმალური მნიშვნელობა აქვს, კერძოდ, იმ გამონათქვამს, რომ სტატუს-კვოს შენარჩუნების ინტერესი უკავშირდება დადებითი დომინირების როლს, ხოლო სტატუს-კვოს შეცვლის ინტერესი უკავშირდება უარყოფით დომინირებას როლები. 2. დადებითი და უარყოფითი დომინირების როლების მატარებელი, ანუ ოპოზიციური კვაზი-ჯგუფების წევრები, ქმნიან თავიანთ ჯგუფებს მანიფესტ ინტერესებთან, თუ გარკვეული ემპირიული ცვლადი პირობები (ორგანიზაციის მდგომარეობა) ჩარევა. კვაზი-ჯგუფებისგან განსხვავებით შიდა ჯგუფები ორგანიზებული არიან ისეთი ორგანიზაციები, როგორცაა პარტიები, პროფკავშირები; მანიფესტი ინტერესებია ჩამოყალიბებული პროგრამები და იდეოლოგიები. 3. ინტერესთა ჯგუფები, რომლებიც წარმოიშობა ამ ფორმით, მუდმივი კონფლიქტია სტატუს კვოში შენარჩუნების ან შეცვლის თვალსაზრისით. კონცეფციის ფორმა და ინტენსივობა განისაზღვრება ემპირიულად ცვალებად პირობებში (კონფლიქტის პირობები). 4. ამ მოდელის მნიშვნელობით ინტერესთა ჯგუფებს შორის კონფლიქტი გამოიწვია სოციალური ურთიერთობების სტრუქტურაში ცვლილებების შედეგად დომინანტური ურთიერთობების ცვლილებებით. სახეობა, სიჩქარე

და ამ განვითარების სიღრმე დამოკიდებულია ემპირიულად ცვლად პირობებზე (სტრუქტურული ცვლილების პირობები). ამგვარი მოდელის მიზანია განზრახული აპრომბირების სივრცის დემონსტრირება, რათა გამოავლინოს ის ფაქტორები, რომ ისინი წესრიგში დააყენონ - ანუ ნაცოფიერი კითხვების წარდგენა და, ამავე დროს, მათი ანალიტიკური ფოკუსის გადასაჭრელად. ჩვენი პრობლემის არეალი განზოგადდა სოციალურ კონფლიქტს, როგორც კონფლიქტურ ჯგუფებს შორის, რომელიც სოციალური ორგანიზაციების ავტორიტეტული სტრუქტურის ჩამოყალიბებას გულისხმობს. ჩვენ აღმოვაჩინეთ შესაბამისი ფაქტორები ორგანიზაციის, კონფლიქტისა და ცვლილების პირობებში. თუმცა მათი შეკვეთა შეიძლება მოჰყვეს მოდელის საფუძველზე სამ ფუნქციად: ინტერესთა ჯგუფები (მაგალითად, პარტიები) არის ორგანიზაციის პირობების ფუნქცია, თუ იმპერატიულად კოორდინირებული ჯგუფია მოცემული; კონფლიქტის კონკრეტული ფორმები (მაგ., პარლამენტარი დებატები) არის კონფლიქტის პირობების ფუნქცია, თუ ინტერესთა ჯგუფები იძლევიან; ცვლილების კონკრეტული ფორმები (მაგ. რევოლუციები) არის ცვლილების პირობების ფუნქცია, თუ ინტერესთა ჯგუფებს შორის კონფლიქტი მოცემულია. ამრიგად, კონფლიქტის თეორიის ამოცანად გამოდის სამი პირობის პირობების იდენტიფიცირება და მათი მაქსიმალურად მკვეთრად განსაზღვრა, რაოდენობრივი ზომით. შემდეგი შენიშვნები უმეტესად ნაკლებად სავარაუდოა ცვლადების საკითხი.“

კონფლიქტის ფსიქოლოგიურ ასპექტებს მიმოიხილავს კევინ ავრუჩი (Kevin Avruch) თავის შრომაში - „კონფლიქტის მოგვარება: კროს-კულტურული კონფლიქტი“ (Conflict Resolution: Cross-Cultural Perspectives (1991/1998, coeditor) გვთავაზობს: „კულტურაა მნიშვნელოვანი ფაქტორი ბევრ სახის კონფლიქტში, რომლებიც, პირველ რიგში, მხოლოდ ექსკლუზიურად ჩანს მატერიალური რესურსის ან შეთანხმებული ინტერესების შესახებ. კონფლიქტების გააზრებისა და გატარების კონტექსტის შემუშავება ინდივიდების, კულტურის ასევე ინდივიდუალური ვინაობის კოლექტიური პირობაა. ეს ფაქტი მნიშვნელოვანი ეთნიკური თუ ნაციონალისტური კონფლიქტების საფუძველია.

ანალიტიკოსებისთვის განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია კულტურული განსხვავების გავლენა, რადგან კულტურა გავლენას ახდენს ბევრ საკომუნიკაციო ან ურთიერთდამოკიდებულ პროცესებზე, რომელთა სიღრმეშიც მოთავსებულია კონფლიქტის მოგვარების ტექნიკა.

კულტურა, როგორც საერთო სიმბოლოების წყარო სამყაროს გააზრებისთვის კოლექტიურ იდენტობას წარმოადგენს უფრო კეთილგანწყობილი გზებით. როდესაც კულტურა "სოციალურად დაუცველია", ამ ჯგუფში სოციალური ჯგუფების წევრების მიერ ყველაზე ხშირად ეთნიკურ ნიმუშში გამოვლინდება და სოციალური ჯგუფები, რომლებიც აქედან გამომდინარეობენ, ეთნიკური ჯგუფებია. ანალოგიურად, კულტურული კონფლიქტი ძირითადად ეთნიკური წარმომავლობის კონფლიქტია, მაგრამ "კულტურა" და "ეთნიურობა", თუმცა მჭიდროდაა დაკავშირებული, არ არის იგივე.

კვლევის უმეტესობა ჯერჯერობით კულტურული კონფლიქტების მოგვარების განიხილვისას კონცენტრირებულია მოლაპარაკებებზე, ვიდრე მესამე მხარის პროცესებზე, როგორცაა მედიაცია ან ხელშეწყობა, ან უფრო სპეციალიზებული ფორმები, როგორებიცაა პრობლემა-გადაჭრის სემინარი. ბევრი ეს ნამუშევარი ეყრდნობა ედვარდ თასის სემინარებს "მაღალ კონტექსტისა" და "დაბალ კონტექსტის" საკომუნიკაციო სტილებზე. დაბალი კონტექსტის სტილი ეფუძნება ენის ინსტრუმენტულ, უშუალო და უტყუარ გამოყენებას, პატარა ნდობით პარალინგვისტიკურ მინიშნებებს, როგორცაა სახის გამოხატვა, ყესტი ან სხეულის ენა. მაღალი კონტექსტის სტილი, პირიქით, ორიენტირებულია ექსპრესიული, არაპირდაპირი ენის გამოყენებაზე. ზოგჯერ ისინი ასევე განსხვავდება სხვადასხვა ძირითადი მოსაზრებებით კონფლიქტის მოგვარების ან მოლაპარაკების პროცესის ბუნების შესახებ.

ყველა ამ ტიპოლოგიის გათვალისწინებით, არის ის, რომ როდესაც კულტურები (ამბობენ, დაბალი კონტექსტი და მაღალი კონტექსტი) ურთიერთქმედებენ ერთმანეთთან გარკვეული დავისას, ან, როგორც მოლაპარაკებების მონაწილე, დავების მოგვარების მცდელობისას,

განსხვავებების ეფექტი ძლიერია იმისათვის, რომ შექმნას კომუნიკაციური დისონანსი და გაუგებრობა.

ენტონი ობერშელი თავის შრომაში „სოციალური კონფლიქტის თეორია“ აღნიშნავს, რომ: სოციალური კონფლიქტის ნებისმიერი ყოვლისმომცველი თეორია უნდა შეიცავდეს შემდეგ თემებს: 1. სოციალური კონფლიქტის სტრუქტურული წყაროები, კერძოდ, იმ ქვეყნის შიდა სტრუქტურებში, რომლებიც იბრძვიან ღირებულებებზე და მწირი რესურსებით. ამ ეტაპზე, სოციალური კონფლიქტის თეორია ძლიერდება სტრატეგიკაციას, სოციალურ ცვლილებებსა და მაკროსოციურ თეორიებზე. ეს თეორიები კონფლიქტურ თეორიებში ყველაზე მნიშვნელოვან განმარტებებს ცვლის. 2. კონფლიქტის შემუშავება და მობილიზება რთული ჯგუფების კოლექტიური მოქმედებებისა და მათი მიზნებისათვის. ამ თემისთვის განსაკუთრებით სასარგებლო იქნება კოლექტიური მოქმედების, რეკრუტირების, მონაწილეობის, ვალდებულების და შიდა სტრუქტურის თეორიები. 3. კონფლიქტის დინამიკა: კონფლიქტურ ჯგუფებს შორის ურთიერთქმედების პროცესები; კონფლიქტის ფორმები; მისი მასშტაბის ფარგლები და ხანგრძლივობა; ესკალაცია და დეესკალაცია; კონფლიქტის დარეგულირება და რეზოლუცია; კონფლიქტის შედეგების კონცეფციები კონკურენტული ჯგუფებისთვის და უფრო ფართო საზოგადოებისთვის. ეს არის სოციალური კონფლიქტების თეორიების უმნიშვნელოვანესი დამოკიდებული ცვლადები. ეს მიმოხილვა ძირითადად შეშფოთებულია კონფლიქტის თეორიის ორი ძირითადი მიდგომის აღწერისა და შეფასების თვალსაზრისით: დაშლის-ჩამორთმევის პროცედურა და სოლიდარობა-მობილიზაციის მიდგომა. ხანდაზმული კლასიკა და ცნობილი თეორიები მათზე დაფუძნებული დარენდლორფის (1959) და კოზერის (1956) არ არის განხილული, რადგან მათი წვლილი სოციოლოგიური ცოდნის საერთო ფონდის ნაწილი გახდა. თუმცა, მივუთითებ მოკლე მაგალითზე, თუ როგორ შეიძლება უფრო მჭიდროდ შეესაბამებოდეს კლასიკური თეორიები.

ეს მიმოხილვა სოციოლოგიურ აზროვნებაში კონფლიქტის პერსპექტივის შეფასების შედეგებს არ იხსნის, რადგან პერსპექტივა ან ორიენტაცია არ არის სამი ფართო თემით განსაზღვრული კონფლიქტის თეორია. მაგალითად, რანდალ კოლინსის კონფლიქტების სოციოლოგია, განმარტებითი მეცნიერების მიმართ (1975), არ შეიცავს სოციალურ დაპირისპირების თეორიას. კონფლიქტის პერსპექტივიდან გამომდინარე ზოგადი სოციოლოგიის მუშაობა. კოლინზი წერს პატარა კონფლიქტზე, როგორცაა გაფიცვები, აჯანყება და კოლექტიური ძალადობა. ის არ განიხილავს კონფლიქტის ფორმებს, კონფლიქტის ჯგუფების ჩამოყალიბებას, მობილიზებას, რეკრუტირებას და ხელმძღვანელობას, არც შედეგებს და არც კონფლიქტის მოგვარებას. ის მხოლოდ მოკლედ განიხილავს საერთო და საერთო ჯგუფურ კონფლიქტებს, როგორცაა ეთნიკური, რასობრივი და კომუნალური კონფლიქტები. ნაცვლად ცდილობს, ახსნას, თუ როგორ ხდება სოციალური კლასის, სქესისა და ასაკობრივი განსხვავებების საფუძველზე დომინირების სტრუქტურები და როგორ შენარჩუნდება ისინი. დომინირების ეს სტრუქტურები კონფლიქტის პოტენციური აქვთ, მაგრამ ამ სტრუქტურებსა და კონფლიქტურ კონფლიქტებს შორის კავშირები არ არის ნათლად. თუმცა, მე შეშფოთებული ვარ ორი თეორიის მშენებლობის ორი საკითხი, რაც განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია თეორიულად სოციალურ კონფლიქტზე. პირველი არის ანალიზის დონე. ზოგიერთი თეორეტიკოსი ერთ კოლექტიურ მსახიობად განიხილავს კონფლიქტურ ჯგუფს. მათი თეორიები შედგება ჯგუფებისა და ჯგუფების ურთიერთობების შესახებ. სხვა თეორეტიკოსები იწყებენ ინდივიდუალურ ქცევას, როგორც თეორიის ერთეულს, და ჯგუფური ქცევა ინდივიდუალური ტენდენციების და ქცევების შეჯამებისგან. სხვა თეორეტიკოსები განიცდიან ანალიზის დონის პრობლემებს და ინდივიდუალურ ჯგუფს უფრო რთული გზით გადიან. ხდის თეორეტიზაციის რეჟიმს განსხვავებული აზრისა და განსხვავებული სახის კონფლიქტების თეორია? მეორე საკითხია ადამიანური ქცევის განსხვავებული მოსაზრებების გამოყენება. ზოგიერთი თეორეტიკოსი იყენებს რაციონალურ არჩევანს, რომელიც მიღებულია ეკონომიკური ანალიზისგან; სხვები მოიცავენ კომპლექსურ

ფსიქოლოგიურ და სოციალურ ფსიქოლოგიურ მოსაზრებებს მოდელელებში. ეს მიდგომა ერთმანეთთან ექსკლუზიური ან კომფორტულია? მათი დასკვნები განსხვავდება?

ისევე როგორც მიმდინარე თეორიის შესახებ მიღებული კლასიკური ცოდნის მქონე ინფორმირება, საუკეთესო მაგალითია მოკლე მაგალითი კონტექსტში. კობერის მიერ განისაზღვრა ორი ხშირად გამოხატული ემპირიული განზოგადება კონფლიქტურ ჯგუფთა შიდა სტრუქტურაზე: "სხვა ჯგუფთან კონფლიქტი გამოიწვია ... ჯგუფის გაერთიანება," და "მჭიდრო ჯგუფები, რომლებიც არსებობს მაღალი სიხშირის ურთიერთქმედების და მაღალი პიროვნების ჩართულობის წევრებს გააჩნიათ ტენდენცია კონფლიქტის აღსაკვეთად (Cosser 1956: 95, 152). გაითვალისწინეთ, რომ კონფლიქტებთან კონფლიქტი ქმნის ერთ ჯგუფს, და ასევე მიენიჭა, რომ ეს არის კონფლიქტის საერთო შედეგები, როგორ შეიძლება ასეთი ცოდნა შიდა ჯგუფის სტრუქტურის შესახებ კონფლიქტის პროცესის შესახებ განმარტებებზე და ფორმების მიღებაზე? კობერის წინადადებებიდან გამომდინარე შედეგების ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ნაწილი აღწერილია იანების (1972) ბოლო დროს "ჯგუფური აზროვნება" - ში. იგი ეხება თანხმობის მოთხოვნას, რაც იწვევს მენტალური ეფექტურობის გაუარესებას, რეალობის ტესტირებას და მორალურ განაჩენს. იანის იდეა შეიძლება შეჯამდეს მისი შემოთავაზებით, რომ "უფრო მეტად გამჭვირვალე და საეკლესიო კორპუსი პოლიტიკის შემუშავების ჯგუფის წევრებს შორის, უფრო დიდი საფრთხეა, რომ დამოუკიდებელი კრიტიკული აზროვნება შეიცვლება ჯგუფური აზროვნებით, რაც, სავარაუდოდ, ირაციონალურ და დეჰუმანიზაციას გამოიწვევს.

თუ კონფლიქტი მიგვიყვანს კონფლიქტის ჯგუფების ხელმძღვანელობის წრეში ჯგუფურ განწყობილებასთან დაკავშირებული თანხვედრასა და თანხვედრაზე ორიენტირებულ ტენდენციებზე, ხელმძღვანელობა შეაფასებს შემდგომი კონფლიქტის ხარჯვას და წარმატების შანსებს (ზედმეტიზმი, რისკის აღება) და კიდევ უფრო მზად იქნება რათა ხელი შეეწყოს ძალისხმევას (ჯგუფის მაღალზნეობრივ მორალურ შეხედულებას, არაადამიანური მოქმედებების გააქტიურებას, არაკანონიერ მოქმედებების იგნორირებას). თუ კონფლიქტის

ორივე ჯგუფში ხელმძღვანელობა ასეთ ქმედებებს იღებს, კონფლიქტის ესკალაცია გამოიწვევს. ამრიგად, იოსის თეორიასთან კოზერის წინადადებას ანიჭებს კონფლიქტის ჯგუფების შიდა სტრუქტურებში ცვლილებების შეტანას კონფლიქტის რეჟიმს, რომელიც, სავარაუდოდ, აირჩიოს და ის ფორმა, რომელიც კონფლიქტს მიიღებს. გარკვეული პირობების გათვალისწინებით, ლიდერობის გადანაცვლებების მიღების ხარისხი ამცირებს ისე, რომ ორივე მხარის მიერ განადგურებული სტრატეგიები განისაზღვრება, რაც, თავის მხრივ, კონფლიქტის ესკალაციას გამოიწვევს. ზემოხსენებული მაგალითისთვის ორი მეთოდოლოგიური კომენტარია. პირველი ეხება სოციალურ ფსიქოლოგიურ პროცესებს რაციონალური არჩევანის მოდელეებში კონფლიქტურ კვლევებში. იანის ჯგუფის ჯგუფური მოსაზრება განსაზღვრავს იმ პირობებს, რომლებშიც რაციონალური გადანაცვლებების მიმღები პირები ერთობლივად მიდიან "ცუდი" და "ირაციონალური" გადანაცვლებები, მათი დამახინჯების და მათი კრიტიკული ფაქტორების შედეგად. რაციონალური გადანაცვლებების მიმღები ატარებს ალტერნატიული კურსის ალტერნატიულ ვარიანტებს და ხარჯებს და აირჩიოს ალტერნატივა, რომელიც მაქსიმალურად აფასებს წმინდა სარგებელს, ანუ სარგებლის გადამეტება. იანის შემოთავაზება ვარაუდობს, რომ ჯგუფურმა შედეგებმა დაადასტურა იძულებითი მოქმედებისა და წარმატების შანსზე ზედმეტი რეაგირების ხარჯების დაფასება. ამდენად, მოსალოდნელია, რომ იძულებითი ქმედებები სავარაუდოა. ვიდრე კონფლიქტურ სიტუაციებში გადანაცვლებების მიღების რაციონალური არჩევანის მოდელის შესაქმნელად, იანის ნამუშევარი ვარაუდობს იმ მეთოდს, რომლითაც შეიძლება გაუმჯობესდეს ფსიქოლოგიური და სოციალური ფსიქოლოგიური ცვლადები. რაციონალური არჩევანის მოდელი შეიძლება იყოს დაცული. ეს არის მსახიობის ხარჯები, სარგებელი და წარმატების შანსები, რომლებიც სხვადასხვა გარემოებებში შეიცვალა. გადანაცვლებების მიმღები პირები, რომლებიც "ცუდი" გადანაცვლებების მიღებას ცდილობენ, სავარაუდოდ, მიიღებენ მოსალოდნელ წმინდა სარგებელს, როგორც სხვებს. ეს არის ინფორმაცია და შელავათები გამოყენებული ხარჯებისა და შელავათების გაანგარიშებაში, რომლებიც გამიზნულად იწყებენ ჯგუფურ მდგომარეობაში და გამოიწვევს

"არარეალური" გადანაცვებულებებს. ჯგუფური გააზრების მეორე გაკვეთილი მაგალითია კონფლიქტის ანალიზისთვის, რომელიც მოიცავს ინდივიდუალურ და აგრეგატულ ანალიზს შორის ურთიერთობას. იანისისთვის, თითოეული მონაწილე მონაწილეობს ლიდერთა ჯგუფში, რაციონალური, მორალური პიროვნებაა. როგორც ფიზიკური პირები ისინი "საუკეთესო და ყველაზე ნათელია", გამოიყენონ ჰელბერშტამის საშობაო ვადა. თუმცა ჯგუფის გამონაკლისი არ არის უბრალოდ ინდივიდუალური ტენდენციების საშუალოდ. ჯგუფებს აქვთ განუვითარებელი თვისებები, აქ შეკრული ჯგუფების თანხვედრა-ძიების ტენდენციები, რომლებიც ფუნდამენტურად შეცვლიან ჯგუფის კოლექტიურ გამოცემას.

ჯგუფის კონფლიქტის თეორიები განსაკუთრებულ ყურადღებას უთმობს ჯგუფის სტაბილურობას და ჯგუფის განუყოფელ თვისებებს. ჯგუფის ქცევა არ უნდა იყოს უბრალოდ ინდივიდუალური ქცევის ანალოგი. სოციალური ფსიქოლოგიური ცოდნა დაეხმარება კონფლიქტის თეორიების განზრახ ჯგუფურ თვისებებს.

შემდგომი საკითხი კონფლიქტურ თეორიაში არის თუ არა კონფლიქტის ფორმების გამოტანა, უშუალოდ მმართველობის სტრუქტურების ანალიზისაგან, მობილიზაციისა და კოლექტიური მოქმედების თეორიების გარეშე. აბსტრაქტში ამ საკითხის განხილვის ნაცვლად, მე ვაფასებ აგრარულ რევოლუციას (paige, 1975) ამ თვალსაზრისით, რადგან ეს არის ამბიციური და სისტემატური ძალისხმევა, რომელიც დაკავშირებულია სოფლის მეურნეობის საექსპორტო სექტორში დომინირების სტრუქტურებთან კონფლიქტის ფორმებით. ცვლადები და ჰიპოთეზები ნათლად არის მითითებული. წარმოდგენილია თეორიის ემპირიული გამოცდა 135 სოფლის მეურნეობის საექსპორტო ფაქტორით 70 განუვითარებელ ქვეყნებსა და კოლონიებში 1948-1970 წლებში და უზრუნველყოფილია სამი შემთხვევა. პაიჯისთვის კონფლიქტი არის ინტერპრეტაციის შედეგი: ეს არის ორი ჯგუფის ურთიერთქმედება და მათი მახასიათებლები, რაც განსაზღვრავს კონფლიქტის ფორმებს. მობილიზაცია და კოლექტიური ქმედება არ განიხილავს პეიჯს, როგორც ცალკეულ პროცესებს, რომლებიც გაანალიზებულია საკუთარ უფლებებში. პირიქით, ისინი

განსაზღვრავენ დომინირების სტრუქტურებს. თეორიისადმი მიდგომაში პიაგი დიქტომიების სერიაა დასაქმებული. ჯგუფის ტიპი და ჯგუფის ტიპური წევრის ქცევა არსებითად მსგავსია. თეორეტიზაციის ეს მოდელი საშუალებას იძლევა გამოფენის დიდი სინმინდე გაეცნოს სოფლის ეკონომიკის მრავალფეროვნებას, სოციალურ კლასებსა და ეთნიკურ ჯგუფებს. პეიჯეს თეორიის ყველაზე სრულად განვითარებული ნაწილი დომინირების სტრუქტურებია. სოფლის მეურნეობის საექსპორტო ეკონომიკაში დომინირების სტრუქტურა განისაზღვრება, როგორც პიაგი, ჩვეულებრივი კულტურებისა და სოფლის ელიტების შემოსავლის ძირითად წყაროებთან ერთად. კომერციულ ჰაკინას ეკონომიკას ახასიათებს კულტივატორები და ელიტები, რომლებიც წარმოადგენენ მიწების შემოსავალს. დაბალი ტექნოლოგიებისა და პროდუქტიულობის გამო და მსოფლიო ბაზარზე კონკურენტუნარიანობის ნაკლებობის გამო, მეტი შემოსავალი უნდა გაიზარდოს რომელიმე ჯგუფმა. აქედან გამომდინარე, ჰააციანას ეკონომიკა მწვავე კონფლიქტებს მიწის ნაკვეთის პროფოცირებას ახდენს. მსგავსი კონფლიქტის ფორმა, ჩვეულებრივ, ხდება აგრარული აჯანყება. როდესაც ფერმერები იღებენ შემოსავალს ხელფასებისა და სოფლის ელიტების მიწებიდან საკუთრებაში, რაც ტიპურია შრომითი მეურნეობის ქონების ან გაცვლითი ეკონომიკისაგან, სოფლის ელიტების ძალაუფლება აკონტროლებს პოლიტიკურ კონტროლს, რაც მათ საშუალებას მისცემს შეინარჩუნონ მიწის, კაპიტალსა და შრომას. კონფლიქტი საბოლოო ჯამში პოლიტიკური სისტემის კონტროლის საშუალებას იძლევა და რევოლუციურ ფორმებს, სოციალისტური თუ ნაციონალისტური ფორმით მიიღებს. როდესაც სოფლის ელიტები იღებენ თავიანთ შემოსავალს, ძირითადად, კაპიტალის კონტროლიდან (მაგ .: ექსპორტი, მარკეტინგი, დანადგარები, შენახვა და ტრანსპორტირება) და კულტივატორები წარმოშობენ თავიანთ შემოსავალს მიწის ნაკვეთიდან, მცირე ზომის საექსპორტო სოფლის მეურნეობის დამახასიათებელი მდგომარეობა, პიაგი ჰიპოთეზაა, რომ სასაქონლო მოძრაობები შუამავლების ძალაუფლების შეზღუდვა მოხდება. მცენარეთა ეკონომიკა, დარჩენილი შესაძლებლობა, შედგება ელიტის კაპიტალიდან მიღებული შემოსავლები და ხელფასების გამომუშავება. იგი იწვევს შრომის მოძრაობის კონტექსტის ფარგლებში ხელფასის დონის

კონფლიქტებს. თანხა მაშინ, როდესაც სოფლის ელიტები მიიღებენ თავიანთი ცხოვრებიდან მიწის კონტროლს, კონფლიქტი უფრო ინტენსიურია და დომინირების სტრუქტურის ჩამოგდებას წარმოადგენს. როდესაც სოფლის ელიტები კაპიტალიდან გამოიმუშავენ, კონფლიქტი უფრო მეტ ეკონომიკურ ნაწილად არის და რეფორმატორს, ვიდრე რევოლუციურ ხასიათს ატარებს. ფეიჯის თეორია ასევე განსაზღვრავს ცვლადებსა და პროცესებს, რომლებიც დომინირების (შემოსავლის წყაროების) სტრუქტურას წარმოადგენენ ეკონომიკური კონფლიქტებისა და პოლიტიკური ქცევის გზით (1975: 21 ff.). მაგალითად, ხელფასებიდან მიღებული შემოსავლები, რომლებიც ამტკიცებენ, ხელფასისგან იღებს შემოსავლებს, ხელს შეუწყობს ერთმანეთთან თანამშრომლობის განვითარებას, იქნება ელიტისგან დამოუკიდებელი და მიიღებს რისკის სტრატეგიას (მაგ. გაფიცვის სურვილი), რაც თავის მხრივ გამოიწვევს რადიკალური, სოლიდური, კოლექტიური პოლიტიკური მოქმედება. მეორეს მხრივ, კულტურული მემკვიდრეობა დამოკიდებულია მიწაზე მათი შემოსავლისთვის, მეორეს მხრივ, კონსერვატიული და დაბალია სოლიდარობისკენ და იმოქმედებს ინდივიდუალურ აქტებში. პაიგი მოკლედ მოძრაობს მობილიზაციისა და კოლექტიური მოქმედებების თეორიის დროს, როდესაც მას პოლიტიკური ქცევა (იდეოლოგია, სოლიდარობა, კოლექტიური მოქმედება) განსაზღვრავს დომინირების სტრუქტურასთან და მასთან დაკავშირებულ ეკონომიკურ ქცევებსა და მსოფლმხედველობებს. ამით პეიჯის თეორია ქმნის შიდა წინააღმდეგობებს და არათანმიმდევრულობებს, რომლებიც შეიძლება დაიცვათ მხოლოდ თეორიისადმი გამოკვეთილ ცვლადებთან მიმართებით. პაიჯის საკუთარი თეორიიდან გამომდინარეობს, რომ კომერციულ ჰაკინდეს ელიტებში ძლიერი პოლიტიკური კონტროლი ექნება და კულტურული ოპოზიცია იქნება კონსერვატიული, ინდივიდუალისტური და სოლიდარობის სუსტი. მიუხედავად იმისა, რომ თეორია პროგნოზებს, რომ "იქნება პატარა ან არ მწვავე პოლიტიკური აქტივობა", ჯერ კიდევ "პერიოდული აჯანყებები მდიდარი ეკონომიკის მუდმივი ნაწილია" (Paige 1975: 42). თეოსა და მონაცემებს შორის არსებულ შეუსაბამობასთან დაკავშირებით პაიგი აღნიშნავს, რომ "კომერციული ჰაკინითის სისტემებში გლეხის აჯანყება

დამოკიდებულია დამონტაჟებული არიტოკრატიის რეპრესიული ძალაუფლების შესუსტებაზე, საორგანიზაციო ძალაუფლების შემოღებას გლეხების გარეთ, ან ორივე" (1975) 42). ეს, როგორც წესი, ინვესტ ელიტის შიგნით შიდა დაყოფებს, ძირითადი ომის გამო სამხედრო ძალის დაკარგვასა და ურბანული ბოვეიკების მიერ მონყობილების ორგანიზებას. სწორედ ამ ტიპის ცვლადებია, რომ მობილიზაციისა და კოლექტიური მოქმედების თეორიები უფრო სისტემატურად ახასიათებს განმარტებითი სქემის ჩამოყალიბებას.

ერთი ასევე ეჭვობს, რომ სოციალისტურ და კომუნისტურ იდეოლოგიებზე დაფუძნებულ რევოლუციურ მოძრაობებში, რომელიც პეიგი აღიარებს გაზიარების სისტემების მახასიათებელს, სოფლის მეურნეობის საექსპორტო სექტორის გარეთ მობილიზებულ ჯგუფებს, როგორც წესი, მნიშვნელოვან როლს ასრულებენ და ეს იგივეა, რაც ნაციონალისტური ოპოზიციური მოძრაობების კოლონიური მიწის ნაკვეთები, რომლებიც დაფუძნებულია მიგრირებადი შრომით. მართალია, პეიგი აღიარებს, რომ "ამგვარი ამბოხების ახსნა-განმარტებები, როგორცაა კომერციულ ჰაკინენ სისტემებში ამბოხების ახსნა, დამოკიდებულია პოლიტიკური ორგანიზაციების დანერგვა მუშების გარეთ" (1975: 68). სოფლის მეურნეობის ექსპორტის სექტორის დომინირების სტრუქტურა მსოფლიოს ბევრ ნაწილში არსებობდა დიდი ხნის განმავლობაში მეორე მსოფლიო ომის შემდგომ პერიოდში. ერთი სერიოზულად ეჭვი ეპარება, რომ 1920 და 1930 წლებში მან აღმოაჩინა, როგორც მან გააკეთა 1950 და 1960 წლებში, რომ "კვლევაში მონაწილეთა უმრავლესობა იყო რევოლუციური, სოციალისტური, ან ნაციონალისტი, რომელიც საერთოდ 70% სულ" (1975: 101). მეორე მსოფლიო ომის შემდეგ საზღვარგარეთ ჩამორჩენილი სოციალური კონტროლი და სოფლის მეურნეობისთვის გარე მხარდაჭერის, როგორც შიდა, ისე საერთაშორისო მხარდაჭერის დიდი ალბათობა გადამწყვეტი უნდა ყოფილიყო. დასკვნის სახით, რა შეიძლება ითქვას ანალიზში, რომელიც ეყრდნობა კონფლიქტის თეორიის ქვაკუთხედად დომინანტების სტაჟს? პირველი, ის გვიჩვენებს, რომ სტრატეგიკაციისა და სოციალურ ცვლილებების მაკროსოციურ შეხედულებებში ისაუბრებენ კონფლიქტის

პოტენციალს სოციალურ სტრუქტურაში, რომელთა სავარაუდო ანტაგონისტები იქნება და მათი ნათესავი ძალა. მეორე, ის კონფლიქტის თეორეტიკოსებს, რომლებიც დომინირებს სტრუქტურებს ჯგუფის კონფლიქტამდე, მობილიზებასა და კოლექტიურ მოქმედებაზე, კონფლიქტის მრავალი ზომის განმარტებას

ედუარდ აზარის, პაულ ჯარედინი და რონალდ მაკლარინი. თვის წიგნში „გაჭიანურებული სოციალური კონფლიქტი: თეორია და პრაქტიკა ახლო აღმოსავლეთში“ აღნიშნავენ, რომ: ემპირიული საერთაშორისო ურთიერთობების ლიტერატურის მოპოვებას ვხედავთ, რომ თეორიის, მეთოდებისა და დასკვნების დაგროვილი ორგანოს დიდი ნაწილი ეხება ისეთ საკითხებს, როგორცაა სახელმწიფოთაშორისი კონფლიქტის ესკალაცია; იარაღის მოძრაობის სპირალი; უპრეცედენტო ქცევის საერთაშორისო ზეგავლენის დროს ზედმეტად მაღალ დონეზე; მესამე მხარეების როლი კონფლიქტის ესკალაციისა და შემცირებისას, როდესაც ეს პარტიები არიან ზემდგომები ან მათი სუროგატები; დაძაბულობა და ცივი ომი; და საერთაშორისო ორგანიზაციებისა და ინსტიტუტების შეზღუდული ეფექტურობა ფაქტობრივი საომარი მოქმედებების დაწყებისას. 7 რა თქმა უნდა, კონფლიქტის სიტუაციებზე დაყრდნობით დაწვრილებითი დასკვნები და კასეტები არსებობს. ზოგადად, ემპირიული საერთაშორისო კონფლიქტების კვლევაში გამოყენებული შემფოთებები, პერსპექტივები და კონცეპტუალური მეთოდოლოგია სუპერპოზ-ინსპირირებულია. ამ მდგომარეობის გამოვლენის მიზნები სავარაუდოა: ზესახელმწიფოების როლი, ძალაუფლება, პასუხისმგებლობა და პრეროგატივა არის მასშტაბები, როგორცაა მსოფლიოს პატარა სახელმწიფოების ჯუჯა. ზედამხედველობა საერთაშორისო ურთიერთობებში დღის წესრიგის შექმნას და საერთაშორისო სისტემაში ურთიერთქმედების პარამეტრების, ტიპისა და ინტენსივობის განსაზღვრაში (პირდაპირ და არაპირდაპირ) განსაზღვრავს. დანარჩენი მსოფლიო, თეორია აქვს, უზრუნველყოფს ზესახელმწიფო კონკურენციას და მოიცავს სახელმწიფოებს, რომლებიც მხოლოდ ისეთ კლიენტებს, რომლებიც სარგებლობენ ან განიცდიან თავიანთ ლიდერს / მოკავშირედ. თუ ზესახელმწიფო პოლიტიკაა ის პოლიტიკა,

რომელიც ითვალისწინებს კონფლიქტსა და თანამშრომლობას, ემპირიული მკვლევარი ბოლო წლების მანძილზე სრულყოფილად გამართლებულია იმით, რომ მსოფლიოში ცვლილებების მიღება მხოლოდ საჭიროა მხოლოდ ზესახელმწიფოებზე, მათ ქცევასა და ალიანსზე კავშირი და ა.შ. საერთაშორისო სისტემაში მომხდარი მოვლენები განსხვავებულად იქცევა, თუ სუპერპეებს შთაგონებული ან სანქცირებული აქვთ. ასეთ საერთაშორისო სისტემაში მოკავშირეები და ლიდერები არიან და მათი შინაგანი და გარე ურთიერთქმედების დიდი ნაწილი კოორდინაციას უწევს მათ საერთო სარგებელს. სწორედ ამიტომ, პატარა ქვეყნების ინიციატივები, რომლებიც შეეხება ზემდგომებს ან ერთმანეთს, იქნება მდუმარე ან გაძლიერებული და მხარდაჭერილი ან უარი ეთქვა ამგვარი ინიციატივების კომუნალური თვალსაზრისით. ეს არის ასევე ერთ-ერთი მიზეზი, რის გამოც ძნელია დაარწმუნოს შესაბამისი პოლიტიკური აქტორები, რომ მცირე სახელმწიფოებს შორის ურთიერთქმედება ადგილობრივად შთაგონებულია.

ამ პირობების გათვალისწინებით, გასაგებია, რატომ არღვევს უიმედობებისა და მარცხი უმეტესობა არაპატარატურ და არაპრაქტიკურ მცდელობებს არაბულ-ისრაელის კონფლიქტის მოგვარებისკენ. მიუხედავად იმისა, რომ ეს არ არის საკმარისი იმისთვის, რომ არაბულ-ისრაელის კონფლიქტის მოგვარების პროცესის სირთულეები გაიგოს, ისინი აუცილებელია. ჯერჯერობით ვამტკიცებ, რომ ახლო აღმოსავლეთში კონფლიქტის ამჟამინდელი და პოტენციური ფიქრის გასაგებად (მესამე სამყაროში), უნდა გაიგოს საერთაშორისო პოლიტიკური თამაშების "წესები", რომელიც დაამყარა ზედამხედველებმა, რომლებიც დომინირებენ საერთაშორისო ურთიერთობების თეორია და პრაქტიკა. საერთაშორისო სისტემებში მცირე სახელმწიფოებს შეუძლიათ ურთიერთქმედება რიგ სფეროებში, მაგრამ მათ უნდა შეასრულონ გარკვეული პარამეტრების ფარგლებში. ეს არ ახდენს მცირე ძალაუფლებას შეუსაბამო, მაგრამ ეს ნაკლებად მნიშვნელოვანია, ვიდრე ერთი სხვა რამე მიზეზი. ჩვენ გვჯერა, რომ პატარა ქვეყნებმა შეიძლება გავლენა მოახდინონ საერთაშორისო პოლიტიკის მიმართულებით ნაკლებად "შეყვანის" განტოლებებზე და უფრო

მეტად "გამომავალი" მხარეზე. მათ შეუძლიათ, მღე წერტილი, ითამაშონ უარყოფითი როლი, გადაიდო ქმედებები და, შესაბამისად, შეცვლის საერთაშორისო საქმიანობის პროცესს. წარმატება, თუნდაც ამ დონეზე, არ შეიძლება იწინასწარმეტყველა მარტივად. ადრე თუ გვიან, საერთაშორისო სისტემა, როგორც ჩანს, უპასუხებს ზემდგომთა სურვილებს, ვიდრე სხვა ხმას. ჩვენ მიგვაჩნია, რომ უკეთესად შეათვალს არაბულ-ისრაელის და სხვა არაპატარაპული / სტრატეგიული კონფლიქტურ ქვეყნებში მშვიდობის მომავალი, უნდა გადაიზარდოს გარკვეული კონფლიქტების უკიდურესი გაჭიანურება და სოციალური სტრუქტურული თვისებების ანალიზი. ასეთი მიდგომა შეიძლება უფრო ადვილად აღწეროს, ახსნას და პროგნოზირება მოახდინოს რეგიონების, ეთნიკური და ადგილობრივი კონფლიქტების პროგნოზირება, რომლებიც მცირე სახელმწიფოებს შორისაა.

საერთაშორისო სისტემაში კონფლიქტის სიტუაციები 1946 წლიდან იზრდება. ჩვენ ვნახეთ ბევრი შიდა სამოქალაქო დაპირისპირება, ბევრი რეგიონალური კრიზისი, საერთაშორისო დაძაბულობა და გლობალური ომების საფრთხეები და ადგილი ჰქონდა მცდელობებს ინტერვენციის, იარაღის დიპლომატიის, და აშკარა აგრესია და ოკუპაცია. ეს სიტუაცია მთელ მსოფლიოში მოხდა. თანამედროვე კონფლიქტების გააზრების მიზნით, ედვარდ ე. აზარმა კონფლიქტების "აშკარა საერთაშორისო კონფლიქტებში ან ომებში", "აშკარად სამოქალაქო ომებად" და მესამე - "საერთაშორისო და სამოქალაქო ომების ნარევი" კატეგორიებად დაარქვა და ამის მთელ მსოფლიოში ყოველწლიურად. მან განაცხადა, რომ მეორე მსოფლიო ომის შემდგომი კონფლიქტების დიდი რაოდენობა გაჭიანურებული და სოციალურ-ეთნიკური დაპირისპირებით ეწინააღმდეგება სტრატეგიულ კონფლიქტებს. აზარმა აღმოაჩინა, რომ მესამე მსოფლიო განიცდიდა კონფლიქტის უმეტესობას და უკანასკნელ ოცდაათი წლის ძალადობას. მან ასევე განაცხადა, რომ ამ კონფლიქტებში "დიდი უფლებამოსილებებისა" და "ზენოლის" ინტერვენციები დაემატა მათ სიმკაცრეს და ღირებულებას და გააცნობიერებდნენ გაჭიანურებას და საშინელ შედეგებს, თუ სხვაგვარად იქნებოდა ნაკლებად მწვავე კომპლექსური ურთიერთქმედება. ქვემოთ მოყვანილი ცხრილი

II კალიფორნიის ჩრდილოეთ კაროლინას უნივერსიტეტში აზერბაიჯანის კონფლიქტისა და მშვიდობის მონაცემთა ბანკის (COPDAB) მონაცემებით გაიზარდა. მოკლე მიმოხილვა გვიჩვენებს, რომ შუა აღმოსავლეთის რეგიონში ახლო აღმოსავლეთის რეგიონის ნათესავი ჩართულობა მეორე მსოფლიო ომის შემდეგ კონფლიქტები. კონფლიქტის პერიოდის გამოყენება კონფლიქტის სალიტერატუროდ, აზარისა და აზერბაიჯანისა და ეხარდტის მიერ გამოქვეყნებული დასკვნების გათვალისწინებით, განსხვავებული იყო კონფლიქტის კვლევის სფეროში. გასული ოცდაათი წლის კონფლიქტები 1960-იან წლებში არსებითად გაიზარდა 1945 წლიდან 1972 წლამდე ზრდა ძალიან მკვეთრია, 1945-1960 წლების კონფლიქტურ მოვლენებზე მეორე მსოფლიო ომის შემდგომ პერიოდში გლობალური კონფლიქტის 40 პროცენტს შეადგენს. მეორე მსოფლიო ომის შემდგომი პერიოდი 1961 და 1970 წლებში შედგა, არა მხოლოდ კონფლიქტების ზრდა, არამედ ინტერნაციონალიზაცია ჩვენს მონაცემებს აჩვენებს, რომ მეორე მსოფლიო ომის შემდეგ კონფლიქტის 90 პროცენტი მესამე სამყაროში მოხდა და ისინიც აჩვენებენ რომ დასავლეთისა და კომუნისტური ინტერვენციების მესამე სამყაროში გაიზარდა 1945 და 1970 წლებში, რომ ამ ბლოკის ლიდერები 641 კონფლიქტურ მოვლენებში მონაწილეობდნენ, თუმცა მონაცემები აჩვენებს 1971 წლიდან მოყოლებული კონფლიქტებისა და თავდაპირველი ინტერვენციების ხელშემწყობი შემცირება. ეს ახალი განვითარება ახლო აღმოსავლეთში შედარებით უფრო მეტ კონფლიქტს უკავშირდებოდა და აზიაში შედარებით ნაკლები კონფლიქტები, ნაკლები ინტერნაცია, სამოქალაქო კონფლიქტები და უფრო ახლო აღმოსავლეთში არსებულ კონფლიქტებზე თვითმართვა და ზოგადად მსოფლიო კონფლიქტში დასავლური სამხედრო ინტერვენცია. ეს შეიძლება ითქვას, რომ ადგილობრივ კონფლიქტებში ჩარევის შემცირება შემცირდა და შეიძლება ითქვას, რომ სხვა და უფრო დახვეწილი მეჩეთები მუშაობენ. ყველა ჩვენ ვამტკიცებთ, რომ მესამე მსოფლიო უკვე მსოფლიოს კონფლიქტებისა და ინტერვენციების უმეტესი ნაწილია, თუმცა უკანასკნელ წლებში ოდნავ განსხვავებული ტენდენცია მოჰყვა. მაგრამ სანამ გაჭიანურებული სოციალური კონფლიქტები არსებობს, ჩვენ ვგრძნობთ, რომ ქრონიკული

კონფლიქტები კვლავ გამოჩნდებიან და აძლიერებენ დიდი რაოდენობით სიძულვილის და დისლაციებს, განსაკუთრებით ღარიბი სექტორში.

მოლაპარაკება

მოლაპარაკებას შეიძლება ჰქონდეს სხვადასხვა ფუნქცია; გადანწყვეტილების მიღების, ინფორმაციული, კომუნიკაციური, რეგულირების, კონტროლირების, კოორდინაციის, პროპაგანდისტული, მშვიდობის და დესტრუქციული. განვიხილოთ თითოეული მათგანი:

ინფორმაციული - მხარეებს შორის შეხედულებების გაცვლა ხდება გადანწყვეტილების მიღების გარეშე. ინფორმაციის გაცვლით მხარეები პოზიციებს აფიქსირებენ და იწყება პრობლემის გადასაჭრელად გზების მოძიება. ეს ფუნქცია თითქმის ყველა მოლაპარაკებას აქვს. მეორე მხარის შეცდომაში შეყვანის მიზნით მოლაპარაკების ამ ეტაპზე შეიძლება ცრუ ინფორმაციის გადაცემა მოხდეს.

კომუნიკაციური - ახალი ურთიერთობების წარსამართავად მოლაპარაკებისას აქცენტი კეთდება მნიშვნელოვანი კავშირების მიღწევაზე და მხარდაჭერაზე.

გადანწყვეტილების მიღების - ორივე მხარე დაინტერესებული პრობლემის მოგვარებით და ერთობლივი ძალისხმევით ცდილობენ საკითხის მოგვარებას: ერთობლივი პროექტის განხორციელება, საქმიანი გარემოს შექმნა. ძირითადად შეიარაღებულ შეტაკებამდე გამოიყენება, როცა ღრვის მოგება სურთ, ოპონენტის ძალებთან გასათანაბრებლად.

რეგულირების - როდესაც არსებობს შეთანხმებები, მოლაპარაკება მიმდინარეობს ადრე მიღებული გადანწყვეტილების შესრულების შესახებ, იმისთვის რომ მოხდეს მისი განხორციელება

კონტროლირების - როდესაც კონტროლდება მონაწილეთა ქმედებები. მაგ. თუ დარღვეულია შეთანხმებით დადებული პირობა

კოორდინაციის - მრავალმხრივი მოლაპარაკების დროს ხდება, სადაც ქვეყნები ახდენენ ერთობლივი გადაწყვეტილების კოორდინაციას (შესრულებას).

პროპაგანდისტული - მხარეების საზოგადოებრივ აზრზე ზემოქმედების მიზნით აფიქსირებენ თავიანთ პოზიციებს და რწმენას. აწყობენ ბრიფინგებს, შეხვედრებს და კონფერენციებს მოლაპარაკების შემდეგ. მიზანია გაიმართლონ თავი, პრეტენზიები წაუყენონდა ბრალი დასდონ მეორე მხარეს, მოიპოვონ მხარდამჭერლა ფართო სპექტრი.

მშვიდობის მიღწევის - მოლაპარაკება საკითხის მშვიდობიანი გადაჭრისკენაა მიმართული

დესტრუქციული - მოლაპარაკების დროს ერთ-ერთი მხარე მეორეს საკუთარი ინტერესების დასაკმაყოფილებლად ავინროებს, ჩიხში აყენებს და აიძულებს, რომ დაეთანხმოს, ძირითადად მანიპულაციის და აგრესიის საშუალებით.

ჩამოთვლილი ფუნქციები მოლაპარაკების პროცესში ერთდოულად შეიძლება რამდენიმე იყოს გამოხატული.

მოპარაკების სტრუქტურა სამი ნაწილისგან შედგება:

1. დაგეგმვა (ინფორმაციის შეგროვება, შეფასება, გეგმის შემუშავება და შეხვედრების მომზადება)
2. მოლაპარაკების უშუალო პროცესი (დასაწყისი, საშუალო და საბოლოო სტადია)
3. მოლაპარაკების შემდგომი პერიოდი (ზურკაშვილი, მალრადე, ჭანიშვილი, ხუციშვილი, ჯორბენაძე 2003 გვ.32)

ტ. კოლოსი მოლაპარაკებებს შემდეგი სახეების მიხედვით ყოფს; ჰორიზონტალური, ვერტიკალური, ინტერნალური, არასანქცირებული მოლაპარაკება („ჩრდილოვანი მოლაპარაკება“, „მაგიდის ქვევით“ მოლაპარაკება“) შეთანხმებითი მოლაპარაკება“, „მაგიდის გვერდით მოლაპარაკება“ მრავალმხრივი მოლაპარაკება“, მრგვალი მაგიდა“,

სანქციონებული მოლაპარაკება“ გაფართოებული მაგიდის ირგვლივ მოლაპარაკება“, უმაღლეს დონეზე მოლაპარაკება.

ჰორიზონტალური მოლაპარაკება - მხარეებს შორის მიმდინარეობს დიალოგი, იყენებენ სხვადასხვა ტაქტიკებს, საუბრობენ ინტერესებზე და ცდილობენ მივიდნენ გარკვეულ გადაწყვეტილებამდე. პროცესს ძრითადად ლიდერები წარმართავენ. ისინი საკუთარი მხარის ინტერესებს იცავენ. თუ მოლაპარაკება კონსტრუქციული ხასიათისაა საკითხები რაციონალური მიდგომით განიხილება. შეთანხმებისთვის ეძებენ გზებს, ჩნდება პრობლემის გადაჭრის ალტერნატივები და ფართო არჩევანის პირობებში, მხარეები ხელსაყრელ გადაწყვეტილებებამდე

ვერტიკალური მოლაპარაკება - გუნდის წევრებს შორის მოლაპარაკება, სადაც ლიდერი გამოდის მოლაპარაკებლის როლში საკუთარი გუნდის წევრებთან. ხდება სხვა გუნდის წევრებთან ურთიერთობის პროცესის წინასწარი დაგეგმვა. ამ დროს გუნდის წევრები წინასწარ თანხმდებიან ვინ და რა უნდა თქვას მოლაპარაკების მაგიდასთან, რომელ საკითხებს მიაქციონ ყურადღება. ვერტიკალური მოლაპარაკება არის ჰორიზონტალური მოლაპარაკების წინმსწრები ან მიმდინარეობს მოლაპარაკებებს შორის.

მოლაპარაკება გუნდის შიგნით - მიმდინარეობს გუნდის წევრებს შორის ხანგრძლივი პერიოდის განმავლობაში. გუნდში ყოველ წევრს აქვს შეხედულებები, მოტივები, აზრები, პრიორიტეტები, ასეთი სახლის მოლაპარაკების დროს ხდება ინტერესების განსაზღვრა და აღრიცხვა. საჭიროა გუნდის წევრებს შორის შინაგანი წინააღმდეგობის დაძლევა, კონსენსუსის მიღწევა. კონსენსუსის შემუშავება გუნდის წევრებში თანასწორობის და ჩართულობის გრძნობას აღძრავს და შიდაგუნდურ ერთიანობას უზრუნველყოფს. გუნდის წევრებს შორის წინააღმდეგობა ისე უნდა გადაწყდეს რომ საბოლოოდ ნამდვილი ერთობა არსებობდეს, რომელსაც გუნდის წევრები მოლაპარაკების დაწყებიდან დასრულებამდე შეინარჩუნებენ.

არასანქცირებული მოლაპარაკება - ის ძალიან გავს გარიგებას. მხარეები ან მხარეთა ხელმძღვანელები ერთმანეთს პრივატულად ხვდებიან, რათა კომპრომისებს მიაღწიონ და დაიკმაყოფილონ პირადი ინტერესები. არასანქცირებული მოლაპარაკების ერთ-ერთი სახეა „შეთანხმებითი მოლაპარაკება“ „მაგიდის გვერდით მოლაპარაკება“ ამ დროს მხარეთა ხელმძღვანელები აწყობენ კონფიდენციალურ შხვედრებს, წინასწარ თანხმდებიან სადავო საკითხებზე ხოლო მოლაპარაკების პროცესი მაგიდასთან ფორმალურად ტარდება, მზა პაკეტების წარგენით, რომლის შდეგი წინასწარვეა ცნობილი. მხარეების ურთიერთხელსაყრელ გადაწყვეტილებებს იღებენ და ხელმოწერით ადასტურებენ.

მრავალმხრივი მოლაპარაკება - მონაწილეობს სამი ოთხი ან მეტი მხარე. სრული კონსესუსის მისაღწევად გამოიყენება მრავალმხრივი მოლაპარაკებები, სადაც თითქმის ყველა მონაწილის ინტერესები კმაყოფილდება.

სანქცირებული მოლაპარაკება - მიმდინარეობს სხვადასხვა დონეზე. თავიდან მოლაპარაკება ქვეკომისიებში მიმდინარეობს, ერთი გუნდის წევრები მეორე გუნდის წევრებს წინასწარ ხვდებიან, კონფლიქტის მოგვარების მიზნით საკითხებს განიხილავენ და ერთობლივად მუშაობენ რეკომენდაციებზე. ასეთი რეკომენდაციებით ხელმძღვანელობენ ჰორიზონტალურ, ვერტიკალურ, ორმხრივ და მრავალმხრივ მოლაპარაკებებზე.

უმაღლეს დონეზე მოლაპარაკება - მიმდინარეობს ლიდერებს(პრეზიდენტები, პრემიერ მინისტრები) დონეზე, რომლებიც კარდინალურ გადაწყვეტილებებს იღებენ და ხელს აწერენ ხელშეკრულებებს. (ზურიკაშვილი, მალრაძე, ჭანიშვილი, ხუციშვილი, ჯორბენაძე 2003 გვ.32)

მოლაპარაკების სტილი კონფლიქტის ბუნებიდან მომდინარეობს. ლ. ფიშერი და ვ. იური გამოყოფენ სამი სახის სტილს: მსუბუქი, მკაცრი (უხეში) და პრინციპული.

მკაცრი სტილი (უხეში) - რომელიმე მხარე მოლაპარაკებას განიხილავს, როგორც შეჯიბრს. მტკიცედ დგას თავის პოზიციაზე და მეორე მხარის ინტერესებს იგნორირებას უკეთებს. ის ასეთი ქცევით ხშირად აბრაზებს ოპონენტს. მხარეები მოლაპარაკებას აღიქვამენ, როგორც

„ნება-სურვილთა ბრძოლას“ სადაც მხარე, რომელიც იკავებს უკიდურეს პოზიციებს, იღებს მეტს სარგებელს. ერთმანეთს განიხილავენ, როგორც მონინაალმდეგეს, მცირეა ნდობა, სიატუაცია ფსიქოლოგიურად დაძაბულია. უხეში მოლაპარაკებები ხასიათდება:

- ✓ მაღალი მოთხოვნებით სანყისი ეტაპიდან
- ✓ შეზღუდული ინფორმაციით ფაქტებზე და საკუთარი სურვილების შეასახებ
- ✓ კეთდება მცირე და უმნიშვნელო დათმობები
- ✓ სანყის ეტაპზე მხარე შეიძლება გააკეთოს ცრუ მოთხოვნა იმისთვის, რომ მერე თქვას, ვითომ რაღაც დათმო
- ✓ მიმართავენ მუქარას
- ✓ არგუმენტირებულად იცავენ საკუთარ პოზიციას
- ✓ მეორე მხარის ინტერესების იგნორირებით, საკუთარი ინტერესებისთვის იბრძვიან

ყველაზე მეტი მოგება, სასურველი შედეგის მიხედვით, კონკურენტული მოლაპარაკებების დროს ფიქსირდება, მაგრამ მეტია ამ დროს არასასურველი შედეგების ალბათობები; მოლაპარაკების პროცესი შეიძლება შევიდეს ჩიხში, რამდენადაც მხარეებს შორის დაძაბულობის და უნდობლობის ხარისხი მაღალია.

მსუბუქი სტილი - ერთ-ერთი მონაწილე შეთანხმების მიღწევის სურვილით გაურბის კონფლიქტს და დათმობაზე მიდის. მხარე არ განიხილავს დათმობას, როგორც პოზიციის სისუსტეს „უხეში“ სტილის მომლაპარაკებლისგან განსხვავებით. (იხ. ცხრილი №1) ის აფასებს დათმობას დადებითად, ცდილობს შეთანხმების მიღწევას და კარგი ურთიერთობის შენარჩუნებას მეორე მხარესთან. მსუბუქი სტილის მომლაპარაკებელი მიიჩნევს, რომ კონკურენტული სტრატეგია არაა მომგებიანი, უკამოფილებას ინვესს და შლის მოლაპარაკების პროცესს. მთავარი სისუსტე მსუბუქი სტილის დამცველი მხარის არის, მისი დაუცველობა მეორე მხარისგან მოლაპარაკების პროცესის დროს. (ზურუკაშვილი, მალრაძე, ჭანიშვილი, ხუციშვილი, ჯორბენაძე 2003 გვ.34)

უხეში სტილის მოლაპარაკება / მსუბუქი სტილის მოლაპარაკება

მონაწილეთა შორის კონკურენცია	მონაწილეთა შორის თანამშრომლობა
მოლაპარაკების მიზანი გამარჯვება	მოლაპარაკების მიზანი შეთანხმება
მულავენდება სიმკაცრე, ყურადღება არ ექცევა ურთიერთობებს	კეთდება დათმობები ურთიერთობის შესანარჩუნებლად
უნდობლობა მოლაპარაკების პროცესის დროს	არსებობს ნდობა მოლაპარაკების პროცესში
ხორციელდება მუქარა	კეთდება შეთავაზებები
მიზანია მიიღონ მხოლოდ მათი ინტერესებისთვის ხელსაყრელი გადაწყვეტილება	მიზანია მიიღონ ისეთი გადაწყვეტილება, რომელიც ურთიერთობას მხარეებს შორის არ გააფუჭებს, მიუხედავად იმისა რომ შეიძლება ეს გადაწყვეტილება მხარისთვის დიდი სარგებლობის მომტანი არც იყოს
შეთანხმების მისაღწევად ცალმხრივი მოთხოვნის და კმაყოფილება	შეთანხმების მისაღწევად ცალმხრივ დათმობაზე წასვლა
დაუინება პოზიციაზე, ზენოლის გამოყენება	აქცენტი შეთანხმება
მცდელობა მოიგონ „ნების“ ბრძოლა	მცდელობა თავი აარიდონ „ნების“ ბრძოლას
შეცდომაში შეყვანა ოპონენტის „უკიდურესი ქვედა ხაზის“ შესახებ	„უკიდურესი ქვედა ხაზის“ გამჟღავნება

პრინციპული სტილი (ჰარვარდის მოლაპარაკებების პროექტი) პრინციპული სტილის გამოყენებისას ორივე მხარე პრობლემის მოგვარებაზეა ორიენტირებული. ისინი საქმის არსს განიხილავენ და არ ვაჭრობენ იმაზე, ვინ რა უნდა გააკეთოს.

პროფესორები როჯერ ფიშერი და უილიამ იურიჩინში „getting to yes“, განმარტავენ როგორ მივიღოთ თანხმობა „დანებების“ გარეშე. აქნამონეულია თერია, რომელიც გამოიყენება ჰარვარდის მოლაპარაკებების მოდელში. საუბარია სტრატეგიაზე, რომელიც ეფუძნება პრობლემის გადაწყვეტას ან ინტეგრაციას. საკითხების გადაჭრა ხდება ღირებულებების და არა პოზიციური ვაჭრობის გზით. იმის მიხედვით, რას გააკეთებს თვითოეული მხარე, რას - არ. თეორია გვთავაზობს, ვნახოთ ორმაგი სარგებელი, სადაც ეს შესაძლებელია, ხოლო სადაც ჩვენი ინტერესების კონფლიქტია, იქ დავეყრდნოთ სამართლიანობას, მიუხედავად თითოეული მხარის სურვილისა. სტილი „მკაცრია“ ინტერესების მიხედვით და „მსუბუქი“ ადამიანების მიმართ. მოლაპარაკებაში ჩართული მხარეები არ მიმართავენ ერთმანეთის მოტყუებას და პოზიციებზე მიჯაჭვულობას. მოლაპარაკება არ ემყარება საბრძოლო მენტალიტეტს, მოგება-წაგებაზე დაყრდნობილს. მოლაპარაკების შემდეგ მხარეები იღებენ იმას, რისი უფლებაც აქვთ სამართლიანობის პრინციპზე დაყრდნობით. „პრინციპულ მოლაპარაკებას“ ორმხრივი მოგება“ ან „მოგება-მოგების“ მოლაპარაკება ეწოდება. პრინციპული მოლაპარაკების დროს ხდება;

- ✓ ადამიანების პრობლემისგან განცალკევება
- ✓ ფოკუსირება კეთდება ინტერესებზე და არა პოზიციებზე
- ✓ მუშავდება ურთიერთხელსაყრელი ვარიანტები
- ✓ შედეგი უნდა ეფუძნებოდეს ობიექტურ კრიტერიუმებს

ეს არ არის დათმობაზე დაფუძნებული სტრატეგია, რომელიც ცდილობს გაყოს „უცვლელი ღვეზელი“, არამედ ცდილობს, მოახდინოს მხარეთა პოტენციალის მაქსიმირება, პრობლემის გადაწყვეტისთვის, იმისათვის რომ გაზარდოს ორმხრივი სარგებელი და გააფართოვოს

„ღვეზელი“. პრინციპული მოლაპარაკების დროს მხარეები ცდილობენ გამოვლინონ პრობლემის გადაჭრის გზა.

ა.ვ.გ. გოტშალკის მიხედვით მოლაპარაკების ოთხ სტილია:

უხეში - ხასიათდება აგრესიულობით, ძალაზე ორიენტაციით (კონკურენცია)

თბილი - მხარდაჭერით, გაგებით, (თანამშრომლობა)

მიკუთვნებითი - ხასიათდება კონსერვატიულობით, შედეგზე ორიენტაციით (შეგუება)

გამანაწილებელი - ხასიათდება კომპრომისებით, ინტეგრაციულობით, მოქნილობით (კომპრომისი)

მოლაპარაკების სტილი შეირჩევა იმის მიხედვით რა სიტუაციაშია მომლაპარაკებელი, მიიჩნევა, რომ სიტუაცია ამგვარი მოლაპარაკების დროს კონფლიქტურია.

უხეში სტილი შეესატყვისება შეჯიბრს (კონკურენციას), თბილი - თანამშრომლობას, მიკუთვნებითი - შეგუებას, გამანაწილებელი - კომპრომისს.

ასიმეტრიული ძალების დაპირისპირების შემთხვევაში განსხვავება შეიძლება დაიფაროს, როცა არსებობს „მოლაპარაკების შედეგების საუკეთესო ალტერნატივა“(BATNA). „BATNA“ – არის ერთადერთი სტანდარტი, რომელსაც შეუძლია დაგვიცვას არახელსაყრელი პირობების დათანხმებისაგან, ასევე იმ პირობებზე უარის თქმისგან, რომლებიც ჩვენს ინტერესშია. მოლაპარაკებისას ხშირად გამოიყენება ორეტაპობრივი BATNA. პირველი Walking-in BATNA, ამ ეტაპზე, მხარეს შეუძლია აკონტროლოს მისი BATNA. განსაზღვროს საკუთარ შესაძლებლობები, ობიექტურ და სუბიექტურ გარემოებები, ფაქტები. მეორე ეტაპი მოლაპარაკების დროს იწყება, აქ უკვე BATNA დინამიკური ელემენტი ხდება. ის იცვლება მას შემდეგ, რაც ერთი მხარე მეორე მხარის შესაძლებლობებს და ძალებს უფრო უკეთ და ახლოს გაეცნობა.

მოლაპარაკების ტაქტიკები ძირითადად პოზიციური ვაჭრობისას გამოიყენება, როდესაც მხარეები მამართავენ მოლაპარაკების უხეშტილს. ამ ტაქტიკებს სახელები პირობითად აქვს შერჩეული.

გამძლეობა - აღნიშნული ტაქტიკით მოლაპარაკების პროცესი ხელოვნურად შეჩერება ხდება. კითხვაზე, რომელზეც სწრაფად შეიძლება პასუხის გაცემა დუმილით პასუხობენ. ამ ტაქტიკას “დუმილს” და “დალოდებას” უწოდებენ. ასეთ დროს პარტნიორი პირველი იძლევა ინფორმაციას. მოლაპარაკების პროცესი დროში იწელება. ეს ტაქტიკა ხშირად გამოიყენება მრავალმხრივი მოლაპარაკების დროს.

სიურპრიზი - მომლაპარაკებელი მოლაპარაკების შუაში ცვლის მთავარ ღერძს. ახალ ინფორმაციას ან მნიშვნელოვან წინადადებას სთავაზობენ მხარეს, რომელიც რადიკალურად განსხვავდება სანყისისგან. შესაძლებელი ახალი მომლაპარაკებელი წარმოადგინონ, ან სიტყვა მისცენ გუნდის სხვა წევრს.

მომხდარი ფაქტი - ერთი მხარე მეორეს ხელშეკრულებას უგზავნის. მეორე არ ეთანხმება ბევრ პუნქტს, ამოშლის არასასურველ პუნქტებს, მოაწერს ხელს და უგზავნის პარტნიორს, რომელსაც ხელშეკრულებაზე უკვე მანამდე ქონდა ხელი მოწერილი. ამგვარი ქმედებით ოპონენტი მომხდარი ფაქტის წინაშეა. მან შეიძლება დაარღვიოს ხელშეკრულება და მოლაპარაკება განაახლოს ან უმეტეს შემთხვევაში დაეთანხმოს.

მიმართულების შეცვლა - პოზიციის სრული შეცვლა, საპირისპირო მიმართულებით წარმართვა. ეს ტაქტიკა გამოიყენება ასევე იმ შემთხვევაში, როდესაც ოპონენტი ორ ვარიანტს სთავაზობს მომლაპარაკებელს, მხარე ხელსაყრელ ვარიანტს ირჩევს, მეორეს იგნორირებას უკეთებს, თუმცა შეიძლება ორივე ვარიანტი მისთვის მისაღები არ იყოს.

ცრუ მანევრი - მოჩვენებითი მოქმედება, ოპონენტის ყურადღების მთავარი მიზნიდან გადასატანად.

შეზღუდვები - შეზღუდვები ვლინდება ძირითადად დაკრძალვების სახით. ერთი მხარე შეუზღუდავს მეორეს ვადებს, უნიშნავს დროს, მაგრამ შეიძლება თვითონ არ იცავდეს ამ წესებს. ამ ტაქტიკას იყენებენ საპარლამენტო დავებში, როცა ოპონენტის სიმტკიცის გაგება სურთ.

თანამონაწილეობა - ერთი მხარე ცდილობს მეორეს მხარდაჭერის მოპოვებას, რათა თავის ინტერესებს მიაღწიოს.

სალამი - ტაქტიკის სახელწოდება უნგრეთის კომუნისტური პარტიის გენერალურმა მდივანმა მ.რაშკომ დაამკვიდრა. ის თავისი გუნდის წევრებს დარიგებებს აძლევდა; “თუ გსურთ რაიმეს ფლობდეთ, რომელსაც სხვა აკონტრილებს, აუცილებელი არ არის მთლიანად აიღოთ ის. საჭიროა, ჯერ მცირე ნაჭერი მოსჭრათ ძეხვს, პატრონი ამას ვერ შეამჩნევს, ხოლო თუ შეამჩნევს, დიდ ყურადღებას არ მიაქცევს. შემდეგ მეორე ნაჭერი მოჭერით და ა.შ. ბოლოს მთელი ძეხვი თქვენს ხელში აღმოჩნდება.

ერთობა - ამ ტაქტიკას იყენებდნენ ამერიკის დიპლომატიური წრეები მეორე მსოფლიო ომის შემდეგ, რომლებიც პარტნიორობას სთავაზობდნენ სხვა ქვეყნებს. ამას ჯაჭვური რეაქცია მოსდევს, ქვეყნები ბაძავდნენ ერთმანეთს და ერთიანდებიან გარკვეული პრინციპით. მოლაპარაკება ასეთ დროს მშვიდობინად მიმდინარეობს.

სტილის შეცვლა - როდესაც მოლაპარაკების ქვემოტივებს ხვდება მეორე მხარე, საჭიროა სტილის შეცვლა და ახალი სტრატეგიით მოქმედება. ეს ტაქტიკა მაშინაც გამოიყენება თუ მეორე მხარე ვერ წვდება საკითხის არსს.

გამიჯვნა - ერთობის ტაქტიკის საპირისპიროა. აქცენტი პრობლემის რომელიმე საკითხის მიუღებლობაზე კეთდება. მოლაპარაკების დროს ასეთი მანევრი სწრაფად იქცევს მასების ყურადღებას. საკუთარი პრინციპი დოგმატურად უღირს მხარეს.

განზე გადგომა - მხარე მოლაპარაკების დროს ისე იქცევა, რომ ოპონენტი ცდილობს მასთან მოლაპარაკებას დაუბრუნდეს. ამგვარი მოქმედება შეიძლება აისახოს დათმობებში, გარანტიების მიცემაში, რომელსაც „განზე გამდგარი“ მხარე ხელიდან არ უშვებს და უპირატესობას იღებს მოლაპარაკების მსვლელობისას.

გზაჯვარედინი - სამხედრო ტაქტიკას გავს, როდესაც იცავენ ტერიტორიას და მოწინააღმდეგეს ჯვარედინად ესვრიან. მოლაპარაკების დროს შეამოაქვთ რამდენიმე საკითხი განსახილველად. შემდეგ ერთი მხარე თმობს რაღაც საკითხში და იგივეს მოელის მეორესგან. აქცენტი კეთდება მოლაპარაკების შედარებით უმნიშვნელო საკითხებზე და მთავარი საკითხი გვეძე რჩება.

უმალღესი ავტორიტეტის შექმნა - მოლაპარაკებისას მხარეები იყენებენ სხვადასხვა ავტორიტეტს, რომელთა აზრს დიდ ყურადღებას აქცევენ.

ულტიმატუმები - ამ ტაქტიკას ძირითადად ტერორისტები იყენებენ, როდესაც მეორე მხარეს მოთხოვნებს უყენებენ. ხოლო მოთხოვნების დაკმაყოფილების შემდეგ მოლაპარაკებას აგრძელებენ.

უკიდურესი ვადა - ეს ტაქტიკა გამოიყენება, როდესაც სწრაფად სურთ მიიღონ გადაწყვეტილება და იმოქმედონ.

გემოქმედება - ზენოლა ოპონენტზე, მუქარის, ბლეფის საშუალებით, რათა მეორე მხარე მიიყვანონ სასურველ გადაწყვეტილებამდე.

ინფორმაციის გაყინვა - ინფორმაციის გაყინვამ შეიძლება ერთ-ერთი მხარის პოზიცია გააძლიეროს. დროთა განმავლობაში სხვა მხარის ჩარევით, საკითხი ისევ შეიძლება განიხილონ.

მოთხოვნების შეთავაზება - ტაქტიკა გამოიყენება, როდესაც ოპონენტი ეთანხმება შემოთავაზებულ წინადადებებს, მეორე მხარე კი ახალ-ახალ წინადადებებს აყენებს.

ორმხრივი ახსნა - ეს ტაქტიკა გულისხმობს საბოლოო დოკუმენტში ისეთი წინადადების ჩადებას, რომელიც შეიძლება ორნაირად აიხსნას. ასეთი ორაზროვანი დებულება შეიძლება მხარემ შემდეგ ომში ისე განმარტოს, როგორც მის ინტერესებს შეესაბამება.

ბოლო წუთს წინადადების შეთავაზება - ამ ტაქტიკას მიმართავენ, როდესაც მოლაპარაკება წარმტებით დასასრულს უახლოვდება. ამ დროს ერთი მხარე ახალი წინადადების მოთხოვნით გამოდის. მას იმედი აქვს რადგან მოლაპარაკება სასურველი შედეგით თითქმის დამთავრებულია, პირველი მხარე უარს აღარ იტყვის. ეს ტაქტიკა რისკის შემცველია.

მოთხოვნილებების გაფართოება - ტაქტიკა გულისხმობს პირველადი მოთხოვნების მნიშვნელოვნად გაფართოვებას. შემდეგ მხარეები ვაჭრობის გზით მიდიან შუალედურ გადაწყვეტილებამდე.

წინასწარი განცხადება - მხარეები წინასწარ აკეთებენ განცხადებას მასმედიის საშუალებით, რაც განსაზღვრავს მათ შემდეგ ქმედებებს, მოლაპარაკების ხასიათს და ძირითად ორიენტაციებს.

პაკეტირება - ეს ტაქტიკა გამოიყენება მოლაპარაკების ყველა დონეზე. მხარეთა წინადადებები იკრიბება (საკითხი კომპლექსურად განიხილება) და კვლავ პაკეტის სახით გადაეცემა მხარეებს. შემდეგ მისაღებ და ნაკლებად მისაღებ წინადადებებს შეარჩევენ და დისკუსიაზე დაყრდნობით იღებენ მთელ პაკეტს.

პრობლემების განაწილება - ტაქტიკა გამოიყენება იმ შემთხვევაში, როდესაც დაგროვილია ბევრი საკითხი. მხარეები ცდილობენ საკითხებიდან გამოყოფონ კომპონენტები და ისინი გადაჭრან.

ბლოკირება - ძირითადად გამოიყენება მრავალმხრივი მოლაპარაკების დროს. ერთ მხარეს შეუძლია დაბლოკოს საკითხი, ვეტოს უფლებით ისარგებლოს. შეთანხმება მიიღწევა თუ არსებობს გადაწყვეტილების ალტერნატიული ვარიანტი.

დაინტერესების ჩვენება - ძირითადად იყენებენ მოლაპარაკების დასაწყისში, რათა ერთმა მხარემ მეორეს დაანახოს, რომ საკითხით დაინტერესებულია.

მიზნის დაფიქსირება - ძველ საარტილერიო ხერხს გავს, მონინალმდევის ადგილსამყოფელის აღმოსაჩენად, ჯერ შესაძლო ობიექტის მიახლოებით ისვრიან, შემდეგ ობიექტიდან დაშორებით. შემდეგ მხარეებს ყოფენ შუაზე და ბომბავენ გამოყოფილ ცენტრალურ ადგილს. მოლაპარაკებაზე შესაძლო ვარიანტების მოსინჯვა ხდება, ამ მანევრით მონინალმდევის პოზიციის გაგება სურთ.

ჩამთვლილი ტაქტიკები გამოიყენება, როგორც ცალ-ცალკე ისე კომბინირებულად. და იმ შემთხვევაშიც, თუ მხარეები მიმართავენ პოზიციურ ვაჭრობას, მკაცრი სტილის მოლაპარაკებისას. მოლაპარაკებაში ვაჭრობის გამოყენება საბაზრო ურთიერთობების ელემენტებს გულისხმობს. რადგან მხარეები მოლაპარაკების მაგიდასთან იმყოფებიან, სურთ უფრო დაბალ ფასზე შთანხმდნენ, ვიდრე სანყის პოზიციაზე იყო გამოცხადებული. ამას ეწოდება პოზიციური ვაჭრობა.

პოზიციურ ვაჭრობას თავის თანმიმდევრობა აქვს. პირველ რიგში ირკვევა რა მოთხოვნილებები აქვს მხარეს, ვისთვისაც იმართება მოლაპარაკება. შემდეგ ამ მოთხოვნილებებიდან გამოიყოფა ძირითადი და ნაკლებმნიშვნელოვანი.

პოზიციური ვაჭრობა უხეში ან რბილი მეთოდებით შეიძლება წარიმართოს. ვაჭრობის რომელიმე სტილს მხარეები მაშინ მიმართავენ, როდესაც ძალაუფლებაში უპირატესობა არც ერთს არ აქვს. ამ შემთხვევაში უპირატესობას იღებს ის, ვისაც მეტი დამარწმუნებელი არგუმენტი აქვს. თუ მოვლენები სწრაფად ვითარდება და საშიშია, რომ შეიარაღებულ დაპირისპირებაში გადაიზრდება, ჩ. ოსგუდმა შეიმუშავა მეთოდი რომელსაც ეწოდება „ დაძაბულობის შემცირების და ურთიერთ ინიციატივები“ (GRIT) , კონფლიქტის ერთმა მხარემ ცალმხრივად უნდა წამოაყენოს და განახორციელოს ინიციატივები, რომ დაძაბულობა შემცირდეს და დაელოდოს, რომ მეორე მხარეც ამას გააკეთებს. ინიციატორი რისკზე მიდის

რადგან მეორე მხარემ შეიძლება საპასუხო ქმედება არ განახორციელოს, ეს რომ თავიდან აიცილოს პირველი მხარე, მესამე მხარეს გარანტიის როლში იყენებს. აღნიშნული მეთოდი დეესკალაციის პროცესისთვის ან ცეცხლის შეწყვეტის დროს გამოიყენება, რომ სიტუაცია დასტაბილურდეს, მხარეებმა შელძონ დიალოგი და მოლაპარაკებისთვის მომზადება, საკითხის მშვიდობიანად გადასაჭრელად. (*Getting to Yes*, by Roger Fisher, William Urey, Bruce Patton, Harvard Negotiation Project)

მოლაპარაკების ფაზები

მოლაპარაკებები განსხვავდება მონაწილეთა რაოდენობის მიხედვით. გამოყოფენ ინდივიდუალურ და ჯგუფურ მოლაპარაკებებს. ჯგუფური მოლაპარაკება სამ ფაზად მიმდინარეობს;

1. მოსამზადებელი ფაზა
2. მოლაპარაკების ფაზა
3. მოლაპარაკების შემდგომი ფაზა

მოსამზადებელი ფაზა. მხარეები განიხილავენ საკითხს-საერთოდ საჭიროა თუ არა კონფლიქტის მოგვარებისთვის მოლაპარაკების, როგორც დარეგულირების საშუალების გამოყენება. ხდება გუნდის მომზადება, პოზიციების, ინტერესების ჩამოყალიბება, საკითხების განხილვა. მიმდინარეობს წინასწარი მოლაპარაკებები. რ. ფიშერი მიიჩნევს, რომ მოლაპარაკებისთვის მზადება შემდეგი ეტაპების დაცვით უნდა მიმდინარეობდეს:

ინტერესების გამოყოფა- ყურადღება უნდა მიექცეს იმ მოთხოვნებს, რომელთა დაკმაყოფილებაც საჭიროა მოლაპარაკების გზით. ამისთვის საჭიროა ინტერესების განსაზღვრა და პრიორიტეტების მინიჭება.

- ✚ შეთავაზება- მხარემ შეთანხმების სხვადასხვა ვარიანტი უნდა წარმოადგინოს (ოფციები). რაც მეტი ოფციები იქნება წარმოდგენილი, მით მეტი ალბათობაა, რომ თავის ინტერესებს დაიკმაყოფილებს.
- ✚ ალტერნატივები- საჭიროა გამოიყოს ალტერნატივები, რომელთა შერჩევა მხარეების მიერ მოხდება. საბოლოო შედეგი ალტერნატივებიდან შეირჩევა.
- ✚ ლეგიტიმურობა- ურთიერთობაში მხარეებმა საჭიროა გამოიყენონ დაკანონებული სტანდარტები, რათა დაარწმუნონ სხვა ადამიანები, რომ მას კანონიერად და სამართლიანად ექცევიან.
- ✚ კომუნიკაცია- მხარეებს შორის ორმხრივი კომუნიკაციის არსებობაა საჭირო. ღია ურთიერთობისთვის მხარეებმა თავიდანვე უნდა განიხილონ რა სურთ, რას მოელოდნენ ერთმანეთისგან.
- ✚ ურთიერთ დამოკიდებულება- ურთიერთობის დანყებადღე მხარეებმა საჭიროა გაანალიზონ, რომ ადამიანური ფაქტორის გათვალისწინება მნიშვნელოვანია (იგულისხმება ემოციები, განწყობა).
- ✚ ვალდებულება - მნიშვნელოვანია მხარეებმა თავის თავზე აიღონ ვალდებულებები და შეთანხმების შემთხვევაში შეასრულონ დანაპირები.

მოსამზადებელი პერიოდი ხშირად თვეები და წლები გრძელდება, მაგრამ პარალელურად მიმდინარეობს სხვა საკითხებზე მუშაობაც; საერთო ინტერესების სფეროს დადგენა, სწავლობენ ისტორიულ წყაროებს, აგვარებენ ორგანიზაციულ საკითხებს, აყალიბებენ პოზიციებს, აფიქსირებენ ინტერესებს, ამყარებენ სამუშაო ურთიერთობებს პარტნიორთან.

მოლაპარაკებაში ჩართულ მხარეებს უნდა ქონდეთ კარგად შეკრული გუნდები, რომლებსაც საკითხებზე ღრმა ცოდნა ექნება. გუნდში უნდა არსებობდნენ ორივე სქესის წარმომადგენლები, სადაც ყოველ წევრს ექნება ჩართულობის განცდა. გუნდს უნდა ყავდეს ლიდერი. ლიდერს მოლაპარაკების უშუალოდ წაყვანა ევალება. გუნდის წევრებს შორის ნაწილდება როლები, ყოველი წევრი იღებს დავალებას. გუნდური მუშაობის შედეგი

კონფიდენციალურია, რადგან ის ეხება გადაწყვეტილებებს. პირველ რიგში გუნდი ახდენს პრობლემის ანალიზს და სიტუაციის დიაგნოსტიკას, გამოყოფს ინტერესებს. ხდება კონცეფციის ანუ საერთო მიდგომის ჩამოყალიბება, რომელიც მოლაპარაკების პროცესის ღერძს წარმოადგენს. შიდაგუნდური მოლაპარაკების დროს ანუ მოლაპარაკებისთვის მზადების პერიოდში სხვადასხვა ხერხები გამოიყენება. მაგალითად თავყრილობები, სადაც მონაწილეები საკუთარ აზრს აფიქსირებენ, ნაწილდება ვალდებულებები, მუშავდება გუნდის მუშაობის გეგმა, საქმიანი იმიტაციური თამაშები, ისინი გუნდის წევრებს განუმტკიცებს მოლაპარაკების წარმართვის უნარ-ჩვევებს, ხდება მოლაპარაკების პროცესის გათამაშება, რომ რეალური მოლაპარაკებაზე გაუადვილდეთ მუშაობა. მოსამზადებელ პერიოდში მიმდინარეობს მოლაპარაკება მოლაპარაკების შესახებ. გუნდის წევრები მეორე მხარეს სთავაზობენ: მოლაპარაკების ჩატარების ადგილს, დროს, დღის წესრიგს, მოლაპარაკების სახელწოდებას და განსაზღვრავენ მის დონეს (უმაღლესი, მაღალი, ლიდერების, წარმომადგენლების თუ სხვა). პირველ რიგში შეთანხმება ხდება დროზე, რომლითაც ასევე დგინდება თუ რამდენად დაინტერესებულია მხარე მოლაპარაკებით. შემდეგ ადგილზე, სად უნდა გაიმართოს მოლაპარაკება: საკუთარ ტესტებზე, ოპონენტთან თუ ნეიტრალურ ტერიტორიაზე. შეთანხმება ხდება ასევე ტერიტორიის მოწყობაზე, ავეჯის განლაგებაზე, ოთახებზე. წინასწარ თანხმდება დღის წესრიგი (რა შევა მასში, როგორი თანმიმდევრობით, როგორია რეგლამენტი და ა.შ.)

მოლაპარაკების ფაზა. მოსამზადებელ ფაზას მოყვება მოლაპარაკების ფაზა. საქმე გვაქვს ჰორიზონტალურ მოლაპარაკებასთან, მხარეები უშუალო ურთიერთობაში არიან ერთმანეთთან. ამ ფაზაში ხდება ურთიერთობების დაზუსტება, პოზიციების და ინტერესების დაფიქსირება. იმართება დისკუსიები სადავო საკითხებთან დაკავშირებით. საბოლოო ხელშეკრულების მიღებამდე მხარეები წარმოადგენენ ალტერნატიულ გადაწყვეტილებებს, ასახელებენ არგუმენტებს, იმართება ვაჭრობა, ადგენენ ძირითად პარამეტრებს, ამზადებენ

შეთანხმების საბოლოო ვარიანტს. ხელმოწერილი ხელშეკრულება იურიდიული დოკუმენტის ძალას იძენს.

მოლაპარაკების შემდგომი ფაზა. იმ შემთხვევაში თუ მოლაპარაკება შეთანხმებით დასრულდა და მხარეებმა ვალდებულება აიღეს მის შესრულებაზე, შემდეგ შეთანხმების განხორციელება უნდა მოხდეს. პროცესს ჭირდება მონიტორინგი. როდესაც მხარეები ვერ აღწევენ შეთანხმებას, ისინი კვლავ შეიძლება დაუბრუნდნენ განსახილველ საკითხს. არშემდგარი მოლაპარაკება მხარეებს განცალკევებულად ტოვებს, იწვევს ემოციურ დაძაბილობას და ა.შ. ასეთ შემთხვევაში საჭიროა ახალი გზების გამონახვა, მაგ: მესამე მხარის ჩარევა. მოლაპარაკების დროს ყურადღება ექცევა კონსენსუსის მიღწევას ყველა დონეზე. დაწყებული შიდაგუნდურით, დამთავრებული პორიზონტალურით. კონსენსუსის მიღწევა ნიშნავს უმეტესი ადამიანის მიერ თანხმობის აღიარებას, თანაცხოვრების მნიშვნელოვან ასპექტთან დაკავშირებით. კონსენსუსი ხელს უწყობს საზოგადოების სტაბილურობას, კონსენსუსით მიღებული გადაწყვეტილებები მტკიცეა.

მეთოდოლოგია

კვლევა განხორციელდა ტრენინგულაციური მიდგომის საფუძველზე, რომლის ფარგლებშიც, პირველ ეტაპზე, ჩატარდა სიღრმისეული ინტერვიუები ექსპერტებთან და სოციალური მედიის წარმომადგენლებთან, კერძოდ ბლოგერებთან, რომლებიც ქართული ძიუდოს შესახებ წერენ, ხოლო ამის შემდეგ, მიღებული ინფორმაციის საფუძველზე, დასკვნითი ეტაპისათვის, შემუშავდა სტრუქტურირებული კითხვარი რაოდენობრივი კვლევის ჩასატარებლად.

კვლევის მიზანი და ამოცანები

კვლევის მიზანია, შეისწავლოს ქართულ სპორტში არსებული პრობლემები ქართულ ძიუდოში არსებული მდგმარების მაგალითზე.

კვლევის მიზნის შესაბამისად ჩამოყალიბებულია ამოცანები:

- 1) ქართულ ძიუდოში დღეს არსებული პრობლემების გამოვლენა.
- 2) არსებული პრობლემების გამომწვევი მიზეზების აღმოჩენა.
- 3) პრობლემების აღმფხვრის გზების მოძიება.

ჰიპოთეზა

რესპონდენტები დაასახელებენ ქართულ სპორტში არსებულ ბევრ პრობლემას, რომელთა აღმოფხვრაც აუცილებელია სპორტის განვითარებისთვის.

შერჩევა

სიღრმისეული ინტერვიუებისთვის შერჩეულია ყოფილი სპორტსმენები, სპორტული მედიის წარმომადგენლები/ბლოგერები.

ცნობილი ბლოგების მოძიება მოხდა სხვადასხვა ელექტრონული/ინტერნეტ საძიებო სისტემის მეშვეობით.

რაოდენობრივი კვლევა - შემთხვევითად შერჩეული ქალაქ თბილისის ზრდასრული მოსახლეობა (120 რესპონდენტი).

ანალიზის მეთოდი

სიღრმისეული ინტერვიუს ანალიზი განხორციელდება პროგრამა Nvivo-ის მეშვეობით, ხოლო რაოდენობრივი გამოკითხვა დამუშავდება პროგრამა SPSS-ის მეშვეობით.

კვლევის შეზღუდვები

კვლევის შეზღუდვად შეგვიძია დავასახელოთ ის, რომ კვლევის რესპონდენტები არ იყვნენ უშუალოდ სპორტსმენები და ფედერაციის წარმომადგენლები.

კვლევის ანალიზი

თვისებრივი კვლევა (სიღრმისეული ინტერვიუ)

ექსპერტებთან და სოციალური მედიის წარმომადგენლებთან/ბლოგერებთან ჩატარებულ სიღრმისეულ ინტერვიუებში განვიხილეთ სპორტის მნიშვნელობა საქართველოში. ამ კუთხით დღეს არსებული საერთაშორისო მიდგომები, ქართულ ძიუდოში არსებული სიტუაციის დადებითი და უარყოფითი ასპექტები, არსებული სირთულეები, პრობლემების გამომწვევი მიზეზები და მათი გადაწყვეტის გზები.

რესპონდენტებმა გამოკვეთეს თავიანთი შეხედულება სპორტის ზოგადი მნიშვნელობის მიმართ მსოფლიოში. აღნიშნეს, რომ სპორტის ძალიან დიდი მნიშვნელობის მქონეა, ყოველდღიურად იზრდება ინტერესი და ადამიანების ჩართულობა მასში, როგორც უშუალო მონაწილეობით, ასევე სპორტული შეჯიბრებების გულშემატკივრობით. რესპონდენტებმა ასევე აღნიშნეს, რომ ინტერნეტ სივრცის განვითარებასთან ერთად, დღეს უკვე მსოფლიოს გაცილებით მეტ ქვეყანაშია ხელმისაწვდომი სპორტული შეჯიბრებებისთვის თვალის დევნება, გაცილებით მეტ სატელევიზიო არხს აქვს შეძენილი წამყვანი სპორტული ჩემპიონატების ტრანსლიციების უფლება, რაც ზრდის მსოფლიოში სპორტის ყურებადობას. ტოტალიზატორის სისტემის შექმნამ კი სპორტის გულშემატკივრები კიდევ უფრო მეტად მიაჯაჭვა სპორტს და გაზარდა მათში სპორტის ნაკლებად ცნობილი სახეობების პოპულარობაც კი - „რომელ არხზეც არ უნდა გადართო, ყველგან რაღაც სპორტული თამაშია, ინტერნეტშიც სულ აგდებს კურიოზებს და გატანილ გოლებს.“

რესპონდენტები სპორტის კიდევ უფრო დიდ მნიშვნელობას ხედავენ პატარა ქვეყნებისთვის, ისეთისთვის როგორც საქართველოა. მათი აზრით, თითოეული სპორტსმენის წარმატება სპორტის ნებისმიერ სახეობაში, განაპირობებს პატარა ქვეყნის ცნობადობის ზრდას მსოფლიოს მასშტაბით, ხელს უწყობს ტურიზმის განვითარებას და ამაღლებს ქვეყნის იმიჯს: „სპორტი მნიშვნელოვანია ყველაკუთხით, ქვეყანაში ძლიერი სპორტსმენები რომ იქნებიან გავლენ ჩემპიონატებზე მოიგებენ. ხალხი გაიგებს რომ ქართველია და ინტერესდებიან, ნახავენ ინტერნეტში საქართველოს, ბუნება როგორი გვაქვს ყველამ კარგად ვიცით, მარტივად მოიხიბლებიან და წამოვლენ მოსანახულებლად. ის სხვას გაუზიარებს მერე აქ ნანახის ემოციებს და სხვებსაც დააინტერესებთ. ტურიზმიც „აყვავდება“ ეკონომიკაც გაუმჯობესდება“.

რესპონდენტების აზრით ძიუდო ძალიან მნიშვნელოვანი სპორტია ჩენი ქვეყნისთვის, ეს არის სპორტის სახეობა, რომელიც რაღაცნაირად მორგებულია ქართულ სულზე. რაღაცნაირად წააგავს ქართულ ჭიდაობას. მეტოქის პატივისცემა წინაპლანზე გამოტანილი და საკმაოდ მკაცრი წესებიც აქვს. აღნიშნავენ რომ ძიუდო დროდადრო უფროდაუფრო იხვეწება ხდება მარტივად გასაგები და უფრო ყურებადი. „სხვა ჭიდაობებთან შედარებით ძიუდო გახდა უფრო პოპულარული მსოფლიოს მასშტაბით, მოერგო მაყურებელს მარტივად გასაგები გახდა, ჩვენს ხასიათსაც მოერგო, რაღაც ილეთები ბრუნი მაგალითად ქართულიდანაა გადასული“.

გამოკითხულთა შეხედულების თანახმად შეგვიძლია ვთქვათ, რომ ძუდო განსაკუთრებული სპორტია. აქ მნიშვნელოვანია, როგორც ინდივიდუალურობა ასევე გუნდურობაც. აქ ყველაფერი პატივისცემაზეა აგებული. ძიუდო იძლევა საკუთარი თავის რეალიზების საშუალებას. რესპონდენტები ასევე ასახელებენ ტრადიციული მეთოდის მოქმედებას ძიუდოსთან დაახლოებისას. „მამაჩემი იყო მოჭიდავე ძიუდოში მოღვაწეობდა მთელი ცხოვრება. პატარა რომ ვიყავი მეც მინდოდა ჭიდაობა თავიდან იმიტომ, რომ მისთვის

მიმებადა. მერე შემიყვარდა და შემიყვარდა ძიულო“. „საკუთარი თავის რეალიზაცია მერე არის გუნდურობა და რალაცეები, აი თვითონ წესებშიც არის პატივისცემა მეტოქისათვის“.

კვლევის მონაწილეები ამბობენ, რომ ძიულოისტის ერთი ჩვეულებრივი სავარჯიშო დღე საკმაოდ დატვირთულია. ეს იწყება დილიდან და გრძელდება მთელი დღის განმავლობაში. განსაკუთრებით მაშინ როდესაც ის რაიმე ტურნირისთვის ემზადება. განსაკუთრებული მნიშვნელობა ენიჭება კვების რაციონს, აქ სპორცმენს ოჯახი უნდა უწყობდეს ხელს. არასწორი კვებით შეიძლება ხელი შეეშალოს სპორცმენს, როგორც ფიზიკურ სიძლიერეში, ასევე მასის შენარჩუნებაში. როცა უკვე ნაკრებში გადავა სპორცმენი მასზე უკვე ფედერაციაც იწყებს ზრუნვას. მას ვარჯიშში უკვე ნაკრების მწვრთნელი ეხმარება ასევე. „როცა უკვე ნაკრებშია გადასული, უკვე მთელი ფედერაცია ეხმარება, ასევე ეხმარება ოჯახიც რა თქმა უნდა დილით შუადღით საღამოს სულ ვარჯიშობს“.

რესპონდენტთა თქმით ბოლო დროს სიტუაცია გამოსწორდა ფედერაციაში, სპორცმენებს უკვე ყავთ ექიმი და შეჯიბრებების დროს მასაჟისტიც დაყვებათ. თუმცა რესპონდენტები მიიჩნევენ, რომ სპორცმენებს მუდმივად სჭირდებათ ფსიქოლოგის ექიმის მასაჟისტის და კვების სპეციალისტის დახმარება. „დღესდღეობით არის, მუშაობენ ამ საკითხებზე აუცილებელია ეს სპორცმენისთვის, აქამდე არ იყო და უჭირდათ ძალიან სპორცმენებს, ყველაფერთან მარტოს უწევდათ გამკლავება“.

რესპონდენტების აზრით აუცილებელია დაფინანსების გაზრდა. ინფრასტრუქტურა უნდა განვითარდეს როგორც თბილისში ასევე რეგიონები. ამისთვის კი აუცილებელია ფინანსები. თუმცა ასევე აღინიშნა, რომ ძიულოს ფედერაციაში დღეს არსებული დაფინანსება საკმარისია იმისათვის, რომ მეტნაკლებად სრულყოფილად შეძლოს ნაკრებმა ფიზიკური მომზადება და შესაძლებელიც იყოს ძიულოს განვითარებაზე ზრუნვა რეგიონებში. ძიულოისტების მიღწეულმა წარმატებებმა გაზარდა სწორედ დაფინანსებაც და ახალი თაობის ინერესი ამ სპორტისადმი. „ვერ ვიტყვით რომ საგანგაშო მდგომარეობაა, ნორმალური დაფინანსებაა. მართალია

არსებობს ქვეყნები ვისთანაც ჩვენზე მეტი დაფინანსებაა, მაგრამ ეს პრობლემა ამ ეტაპზე არ გვანუხებს“.

კვლევის მონაწილეთან განვიხილეთ ის პრობლემები, რომლებიც დღეს დგას ქართული ძიუდოს წინაშე. გამოიყო რამდენიმე ძირითადი ასპექტი: დისციპლინის ნაკლებობა, წონასთან დაკავშირებული პრობლემები, ძირითად ნაკრებში კონკურენციის ნაკლებობა, მწვრთნელების არასაკმარისი კვალიფიკაცია, მეტოქეზე წინასწარ მუშაობის ნაკლებობა. „სიმკაცრე და დისციპლინა უნდა იყოს მეტი. გეცოდინებათ ალბათ ამასწინათ ფედერაციამ მოხსნა კვალიფიციური მწვრთნელები, და მათ ადგილას გამოუცდელები დანიშნა შდეგის სახეზე იყო ჩემპიონატიდან უმედლოდ დავბრუნდით“. „თუ რთული მეტოქე გყავს ან ისეთი, რომელიც არ არის ძლიერი მაგრამ შენ გიჭირდეს მასთან ჭიდაობა აუცილებლად უნდა იმუშო მასზე, ვიდრე ჩნანანერების ნახვით, რომელსაც სპეციალური თანამშრომელი უნდა იძიებდეს და აარჩევდეს. ეს ძლიან მნიშვნელოვანი რამაა ყველა სპორტმენისთვის“.

რესპოდენტების აზრით ძიუდოს ოჯახი არსებული განხეთქილებების მიუხედავად მაინც ინარჩუნებს ერთიანობას, ეს განხეთქილებები კი გამონწვეულია დიდი მასის არსებობით და ამ მასაში აზრთა სხვადასხვაობით. „არეულობა ყველგან ხდება როცა დიდი მასაა ჩართული, ყველა სფეროში ხდება, ხან რისი გულისთვის ხან რისი ათასი ნიუანსი შეილება ხდებოდეს. ისე არის კი ერთიანობა, რაღაც დონეზე არის“.

რესპოდენტებს უჭირთ დასახელება თუ რამ გამოიწვია 2018 წლის მაისში ძიუდოსტებსა და ფედერაციას შორის მომხდარი დაპირისპირება, თუმცა მაინც დასახელდა რამდენიმე მნიშვნელოვანი მოსაზრება. რესპოდენტების დიდი ნაწილი არ ეთანხმება სპორტმენების რადიკალურ პოზიციას. ასევე, ნაკლებ მნიშვნელოვნად მიიჩნევენ იმ მიზეზებს, რომლებიც სპორტმენებმა დაასახელეს ფედერაციის წინააღმდეგ (ახალგაზრდა სპორტსმენების ძირითად გუნდთან უვარჯიშებლობა, შეჯიბრებებზე წასვლი დაფინანსება) და მოიყავთ მაგალითი რომ სპორტის სამინისტროს სპეციალურმა კომისიამაც ვერ აღმოაჩნია

ფედერაციაში მნიშვნელოვანი გადაცდომები (გარდა ოლიმპიადის შემდეგ მწვრთნელების შეცვლისა). მეტიც, განსაკუთრებით უჭირთ ახსნა იმისა თუ რატომ არ წავიდნენ სპორცმენები მოლაპარაკებაზე მას შემდეგ რაც სპორტის სამინისტროდან და პარლამენტის სპორტული კომიტეტისგან მიიღეს დაპირება ყველა პრობლემის მოგვარებაზე. აქ რესპონდენტებს უჩნდებათ გონივრული ეჭვის საფუძველი, რომ კონფლიქტის რეალური მიზეზი ჯერ კიდევ დაფარულია და არცერთი მხარე არ საჯაროებს. ასევე გამოითქვა ვარაუდი იმის შესახებ, რომ ეს პროტესტი შესაძლოა გამონვეული ყოფილიყო პიროვნულ დონეზე მომხდარი დაპირისპირებით. აღსანიშნავია, რომ ყველა თანხმდება ერთ აზრზე მიმდინარე პროცესები ძლიან ცუდად იმოქმედებს ძიუდოს მომავალზე. „ამოუხსნელი პროცესია ბოლომდე არც ერთი მხარე არ იძახის და არც მეორე მხარე იძახის, ვარუდის დონეზეა, ამოიწურება და ახლო მომავალი გვიჩვენებს რაიყო მიზეზი, სავარაუდოდ რაღაც პიროვნულ დონეზე იყო“. „ცალკე ვარჯიშობს ახალგაზრდული, დიდები ცალკე, ერთად ფიზიკურად ვერ ხერხდება, ესე არ ხდება ის მაგარია და მე იმასთან ვარჯიში მინდა და მინდა მაგარი ვიყო. ნაკლებად რიალურია“. „ტურნირები ყოველკვირეულიც ტარდება, ბევრი ტურნირი ტარდება, წინასწარ უნდ ამოითხოვო რომ იქ გინდა წასვლა, რომ ფული გადმოირიცხსო, ლიპარტელიანს უთხრე რომ ფულის გადმორიცხვა ვერ ესწრება თუ გაქვს შენი სახსრებით წადი და რომ ჩამოხვალთ გადმოვრიცხავთო, სპონსორებიც მაგას ეუბნებოდნენ მაგას მოვაგვარებთ დაგიდგებით გვერდით ფინასურადო“.

ერთ-ერთ რესპონდენტთან მწვრთნელების განთავისუფლებაზე საუბრისას გამოითქვა ძალიან მნიშვნელოვანი და არასახარბიელო ვარაუდი, რომ ფედერაციის წინააღმდეგ გამოსვლები შესაძლებელია სპორცმენების მხრიდან წინასწარ ყოფილიყო შეთანხმებული ევროპის ჩემპიონატამდე და ქართული ძიუდოს ისტორიაში მომხდარი უპრეცედენტო მოვლენაც, ძიუდოს ნაკრების მედეალის ვერ აღება წინასწარ ყოფილიყო დაგეგმილი. ამ აზრს განამტკიცებს ის გარემოება, რომ წამყვანმა სპორცმენებმა სანყისი ოფთაბრძოლები

გაცილებით სუსტ მეტოქეებთან დათმეს და მესამე ადგილისთვის მოჭიდავე ორმა სპორტსმენმა მოულოდნელად დაპირისპირების აუდცაიდერთან ინვია მარცხი.

„-რესპონდენტი: ჩემი აზრით, მწვრთნელების განთავისუფლება არ იყო სწორი, მაგრამ ის რომ ვერ ავიღეთ მედალი ჩემი აზრით მწვრთნელი ბრალი არ იყო. მაგათმა შეილება „ნაპრინციპ“ არ გააკეთეს შედეგი, ეს თუ იყო ჩათვიქრებული.

-ინტერვიუერი - შედეგი არ გააკეთეს სპორტსმენებმა თვითონ?

- რესპონდენტი - ხო როცა ამხელა რაღაც იყო ჩათვიქრებული. თუ ამხელა რაღაც ედოთ გულში, არ დადებდნენ შედეგს“

-ინტერვიუერი- პრინციპში რომ მივყვეთ იყო მედლის შანსი, ორმა იჭიდავა მესამე ადგილისთვის და ორივე დამარცხდა.

- რესპონდენტი - ხო, რავი უცოდინარს გააბრიყვებ. ისტორიაში არ ყოფილა არ აგველოს მედალი“

რესპონდენტების აზრით დაფინანსების მხრივ ნაკრების წამყვან სპორტსმენებს არ აქვთ განსაკუთრებული პრობლემები, წამყვანი წონებიც საკმაოდ კონკურენტუნარიანია. თითოეულ წონაში არის 2-3 ისეთ სპორტსმენი, რომლებსაც შეუძლიათ ჩაანაცვლონ ერთამენეთი და შესაბამისი ხელფასიც აქვს. აღნიშნავენ რომ საქართველოში ძლიერ სპორტსმენს უყურადღებოდ არ ტოვებენ და მათ ფედერაცია საკმარის ყურადღებას უთმობს. „შეძლებისდაგვარად პირველ, მეორე და მესამე სპორტსმენებს საქართველომ ექცევათ ყურადღება ხელფასიც აქვთ და ყველაფერი, ბევრი არა მაგრამ აქვთ“.

ქართველი ძიუდოისტების იაპონელებთან შედარებისას რესპონდენტები აღნიშნავენ, რომ ძუდოსადმი მიდგომაშია პრობლემა. იაპონელები აბსოლიტურად განსხვავებულად უდგებიან ძიუდოს, თავიანთი ტრადიციული სამურაის პრინციპით, მათთვის უმთავრესია ვარჯიში და დისციპლინა ხოლო ფინანსების მეორე ხარისხოვანია. ქართულ ძუდოში კი

დისციპლინის მხრივ არსებობს გარკვეული პრობლემები, როგორცაა: დამარცხების შემდეგ მეტოქისთვის ხელის არ ჩამორთმევა, შეჯიბრზე სამკაულით ან ჯვარით გამოსვლა რაც წეხებით იკრძალება. „იპონელები სამურაი დონე უდგებიან სულ რომ არ მისცე დაფინანსება მაინც ივარჯიშებენ და არ დაილღებიან“. „ჩვენთან შეიძლება იყოს დისციპლინის მხრივ ამოვარდნები“.

რესპონდენტები წამყვანი ძიუდოსტების რეგრესის მიზეზად ტრამვებს და ფსიქოლოგიურ მოუმზადებლობას ასახელებენ, რაც ხელს უშლით მათ შეჯიბრებისთვის სათანადო განწყობაში. თუმცა ვარაუდობენ რომ ეს ყველა პრობლემა დაძლევადია და ავთანდილ ჭრიკიშვილიც და სხვა სპორტსმენებიც შეძლებენ თავიანთი ძალების კიდევ ერთხელ წარმოჩენას. „შეილება ფსიქოლოგიურად არის ვერ მოიგო რაღაც და მაგიტომ. მერე ტრამვა მიიღო მერე ისე „მოიხოდა“, ისევ აქვს ჯერ კიდევ შანსები, ფსიქოლოგიურად თუ „მოიხოდება“ მერე შეიძლება მაგრად იჭიდაოს“.

სახელმწიფოდან ძიუდოს დაფინანსების მხრივ რესპონდენტები მნიშვნელოვან პროგრესს ხედავენ. ამბობენ რომ წინა წლებთან შედარებით დაფინანსება საგრძობლად გაიზარდა. სასურველად მიიჩნევენ სპონსორების გამოჩენას და დაფინანსების ქონას, თუმცა ამავდროულად მოჰყავთ მაგალითები იმის თაობაზე თუ როგორ ცუდათ აისახება დიდი ხელფასი და პრემია ახალგაზრდა სპორტსმენზე და მის სამომავლო კარიერაზე. ამ კუთხით დადებითად აფასებენ ფედერაციის მიერ შემოღებულ ანაბრების სისტემას, რომლის თანახმადაც სპორტსმენს ტურნირზე მოგებული თანხა ანაბარზე უგროვდება და ერთიანად გამოტანის უფლება არ აქვს. მათი აზრით ეს სპორტსმენს ნაკლებად აკარგვინებს ძვირად ღირებული ნივთებზე და მანქანების შეძენაზე გადართვით სავარჯიშო და ტურნირისთვის მოსამზადებელ დროს, „საკმარია წელს რაც იყო, წინა წლებთან შედარებით. ადრე საერთოდ არ იყო“. „16-17 წლის ბიჭები ერთ-ორ ტურნირს მოიგებენ „იჩითებიან“ X5-ებით დადიან „რაზბორკებზე“ და ვარჯიშებს აცდენენ“.

რესპონდენტები მიიჩნევენ რომ საქართველოში ნაკლებადაა განვითარებული სპორტული მედიცინა. ნაკრების შეჯიბრებებზე კი დაყვებიან ექიმები მაგრამ ეს არ არის საკმარისი. საჭიროა სპორტსმენისთვის ინდივიდუალური მიდგომა, მათი უანმრთელობის მდგომარეობის ხშირი გადამოწმება. დაზღვევის ხელსაყრელი პირობები, რადგან სპორტი ისეთი რამ არის შესაძლოა ერთ დღეში დაამთავროს სპორტსმენმა კაარიერა, ტრამვის გამო. რესპონდენტები ასევე მნიშვნელოვნად მიიჩნევენ სპორტსმენის განათლებას. როგორც თავის ასევე მომიჯნავე სფეროებში, რადგან სპორტსმენს ქონდეს ალტერნატივა, მან უნდა შეძლოს ტრამვის შემდეგ ცხოვრების დამოუკიდებლად გაგრძელება სხვა რომელიმე სფეროში. „არის ყავს ნაკრებს ექიმი რამდენად კარგად მუშაობს ეგ არვიცი, მაგრამ დაყვებახოლმე სპორტსმენებს“. „განათლება მნიშვნელოვანია ყველა სისტემაში კაცი რომ დაბეჭავებული არ იყო. მითუმეტეს შეიძლება 25 წლამდე არაფერი გქონდეს გაკეთებული და უცებ ტრამვა მიიღო, ჰაერში დარჩე არც განათლება გაქვს და არც სხვა რამის კეთების უნარი და ცხოვრებამ დაგჩაგროს. პარალელურ დონეზე ვისაც განათლება მიუღია ის რაღაცას აკეთებს ტრამვის შემდეგ. ტრამვისგან დაზღვეული არავინ არ არის შეილება „ვაფშე“ ერთ თვეში მთლიანად ჩამოგაშოროს სპორტს“.

რესპონდენტების აზრით პრობლემების მოსაგვარებლად უმთავრესია დისციპლინის დამყარება და წესების მორჩილება. აღნიშნავენ რომ აუცილებელია კერძო სპონსორების გამოჩენა და დაფინანსების გაზრდა ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესებისთვის. აუცილებელია პროფესიონალი და კვალიფიციური მწვრთნელების მოძიება. რაც შეეხება ფედერაციის პრეზიდენტის კანდიდატურას აქ რესპონდენტების აზრი ორად გაიყო ნაწილი ფიქრობს, რომ ეს უნდა იყოს აუცილებლად ვინმე ძიუდოს ოჯახიდან, რომელიც ძიუდოში ძალიან კარგად ერკვევა, ხოლო მეორე ნაწილის აზრით მთავარია ფედერაციის პრეზიდენტს ქონდეს კარგი მენეჯერული თვისებები. „არსებული პრობლემების დასახვა და მათი გადაჭრის გზების გეგმების შედგენა და მწვრთნელების გადამზადება არის უმთავრესი პრობლემების აღმოფხვრისთვის“.

რესპონდენტები მიიჩნევენ რომა უმჯობესია ნაკრებს ყავდეს გამოცდილი უცხოელი მწვრთნელია რადგან მას შეეძლება ობიექტურად მიიღოს გადაწყვეტილებები და ნაკრებში დაამყაროს საჭირო დისციპლინა. არავინ არ თვლიდეს ნაკრების უალტერნატიო წევრად თავს. „ ქართველ მწვრთნელთან შედარებით ჯობია ჩამოვიყვანოთ უცხოეთიდან კვალიფიციურ კაცი, ის უკეთესად შეძლებს წესრიგის დამყარებას, აქ ყველა ყველას ახლობელია და ქართველ მწვრთნელებს ამ ამბავშიც ძალიან უჭირთ“.

კვლევის მონაწილეები მიიჩნევენ რომ ახალგაზრდულ ნაკრებში ძირითად ნაკრებთან შედარებით უკეთესი მდგომარეობაა კონკურენციაც მაღალია დაყველა სპორტსმენმა იცის რომ თუ შდა ჩმპიონატში საუკეთესო არ იქნება ისე ნაკრებში ვერ მოხვდება. ასევე რესპონდენტები აღნიშნავენ რომ ბოლო დროს საქართველოში დანერგილი საკლუბო სისტემა ძალიან კარგად აისახება ერთის მხრივ ნაკრებისთვის კონკურენციაზე, ხოლო მეორეს მხრივ განაპირობებს იმას, რომ ნაკრებში ვერ მოხვედრილ სპორტსმენებსაც აქვთ შესაძლებლობა გააგრძელონ კარიერა კლუბური სისტემით მიღონ მონაწილეობა მცირე ტურნირებზე და ჰქონდეთ გარკვეული შემოსავალი ნაკრებში მოხვედრის გარეშეც კი, რაც რესპონდენტების აზრით კარგია ძიულოს განვითარებისთვისაც და სპორტსმენების პირადი უზრუნველყოფისთვის. „ასეთ რამეს არ მოველოდი ახლა შეიქმნა კლუბები სადაც ვარჯიშობენ ახალგაზრდები, იქედან შეიძლება ნაკრებში ვერ მოხვდე მაგრა შემოსავალი მაინც გექნება. 10 კაცზე უკვე აღარ არის საუბარი 40-50 კაცი იქნება ერთ წონაში, ეს ნაკრებისთვისაც კარგი არის, ტრამვა რომ მიიღოს ვინმემ გადმოიყვან კლუბიდან, სამი დივიზიონია ახლა ჭაბუკებში. რეგიონებში მთელ საქართველოში დიდი კონკურენციაა ძან. აი ეს თემა რას მოხდა იმიტომ ვიძახი გაურკვეველობა არისთქო ძან მაგარი რამეები კეთდებოდა ძედოსთვის. წარმოიდგინე კლუბში ხარ ხელფასი გაქვს და ჭიდაობ, ის შეგრძნება არ გაქვს, რომ მეხუთე ან მეათე ხარ რეიტინგში და დღეს თუ ხვალ უფულობის გამო ძიულოსთვის თავის დანებება მოგიწევს“.

რესპონდენტები უარყოფითად აფასებენ გაუთავებელ ცვლილებებს ძედოს წესებში, გაუთავებელ ცვლილებებს რაც მათივე აზრით უარყოფითად აისახება ქართველ სპორტსმენებზე რადგან ხშირად უწევთ საჭიდაო სტილის შეცვლა. ასევე ის გარემოებაც რომ გუნდური შეჯიბრებების ფორმატი შეიცვალა და ქალების და კაცების ჩემპიონატები ცალცალკე აღარ იმართება. გამოკითხულთა აზრით ეს განაპირობებს იმას რომ საქართველოს ნაკრებს წლების განმავლობაში ვეღარ ექნება გუნდურ

ჩემპიონატში შედეგის მოპოვებს შესაძლებლობა. „ჩვენთვის ეს ძალიან ცუდია, ზოგადად მე ვიქრობ, რომ არასწორია, ქალების ტურნირი უნდა იყოს ცალკე და კაცების ცალკე“. „რადგან ქალთა ძიუდოჯერ კიდევ არ არის განვითარებული საქართველოში შანსი აღარ გვაქვს ახალი წესებით გუნდურში რამის მოგების მეტწილად ესეც განაპირობებს ამდენი პრობლემა რომ გამოჩნდა ქართულ ძიუდოში“.

კველვის მონაწილეები იმედგაცრუებას გამოხატავენ იმის გამო რომ თბილისის გრამპრიზე არც საქართველოს ნაკრების წამყვანი ძიუდოისტები არ იღებენ მონაწილეობად და არც მსოფლიოს წამყვანი სპორტსმენები ჩამოდიან სააზვარებოთ რის მიზეზადაც მიიჩნევენ ტურნირის დაბალ პრესტიჟს და ნაკლებად შემოსავლიანობას. მსოფლიოში იმდენი ტურნირი იმართება იმ პერიოდში, რომ სპორტსმენები უფრო მაღალანაზღაურებად ტურნირებზე მიემართებიან, აქედან გამოსავლად რესპონდენტებს ტურნირის პრესტიჟის გაზრდას და კერძო სპონსორების მეტად დაფინანსებას მიიჩნევენ. „ ეს ტურნირი ისეთი დონის არ არის, რომ იაპონელი დააინტერესო და ჩამოიყვანო, ეს არ აფრის დიდი ფინანსების ტურნირი, ამიტომაც წამყვანი სპორტსმენები სხვა ტურნირზე წასვლას ამჯობინებენ. თუ გვინდა, რომ ძლიერი სპორტსმენები ჩამოვიდნენ ფინანსები უნდა გავზარდოთ და ავამაღლოთ ტურნირის პრესტიჟი“. „ მოუხერხებელი დრო არაფერ შუაშია უბრალოდ სხვა ტურნირზე მიდიან სადაც მეტ ფულს იღებენ“.

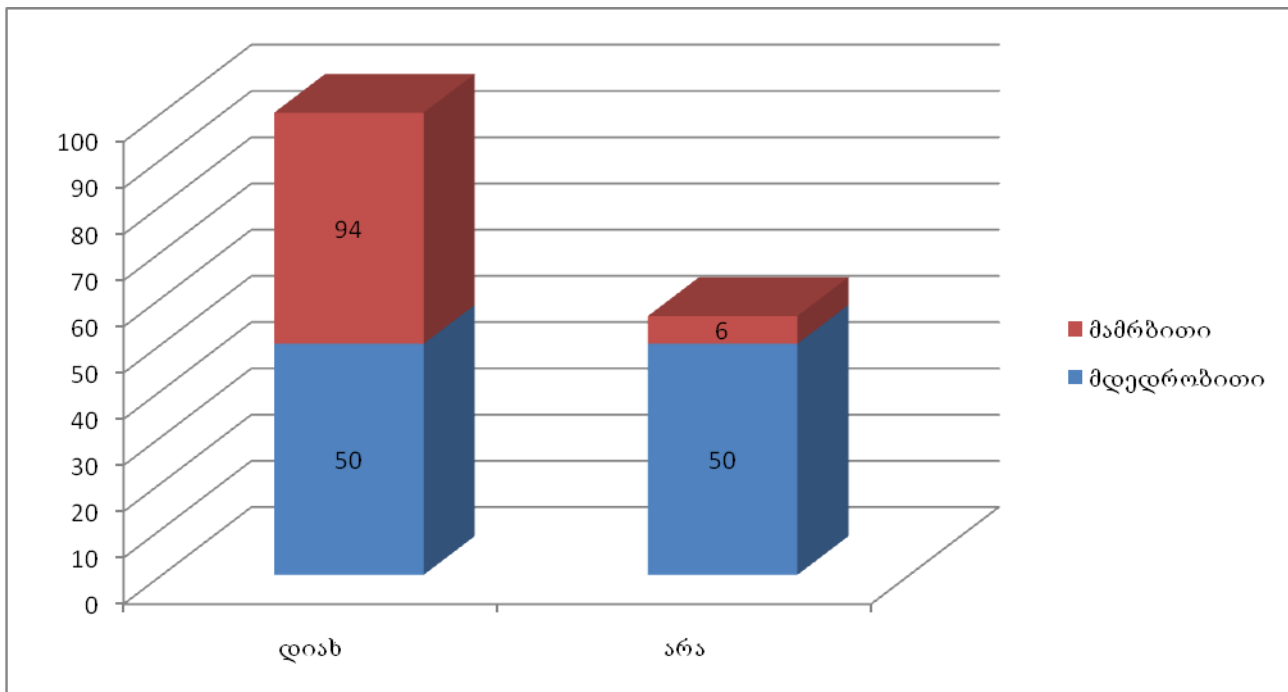
მსოფლიოს ძიუდოს ფედერაციასთან ურთიერთობი დალაგება, კერძო სექტორიდან მეტი დაფინანსება/დაინტერესება და კლუბური ძიუდოს კიდევ უფრო მეტად განვითარებაში ხედავენ რესპონდენტები ქართული ძიუდოს ნათელ მომავალს. ურთიერთობის დალაგების პროცესში აუცილებლობად ესახებათ უმაღლესი დონის ქართველი მსაჯის ვლადიმერ ნუცუბიძის დახმარება, რომელსაც დიდი წვლილი აქვს მსოფლიო ძიუდოში: „ უნდა ჩართო, უნდა ჩართო აუცილებლად ის უძლიერესია თავის საქმეში“. კერძო სექტორიდან და კლუბებიდან არის სამომავლოდ მაგის გასაღები რადგან ამხრივ ხდება უფრო მეტი განვითარება და სპონსორიც და ძიუდოისტიც დაინტერესებულია მეტი ანაზღაურება მიიღოს/ მეტად განვითარებს.

რადენობრივი კვლევა

როგორც უკვე ავრნიშნეთ რადენობრივი კვლევა განხორციელდა სპეციალურად შემუშავებული კითხვარის მეშვეობით. კვლებაში მონაწილეობდა 120 რესპოდენტი, საიდანაც 19-26 წლამდე - 72 და 27-32 წლამდე - 48 რესპოდენტი გამოიკითხა. კვლებაში მონაწილეთა ძირითადი ნაწილი (100 რესპოდენტი) იყო მამრობითი სქესის, გაცილებით ცოტა (20 რესპოდენტი) კი - მდედლობითი სქესის.

მონაწილეთა 86.7% წარსულში სხვადასხვა სპორტის სახებით იყვნენ დაკავებული. აღსანიშნავია ისიც, რომ გამკითხული მამაკაცების 94%, ხოლო ქალების 50% იყვნენ დაკავებული სპორტული ცხოვრებით. მონაცემები ნაჩვენებია დიაგრამა #1.

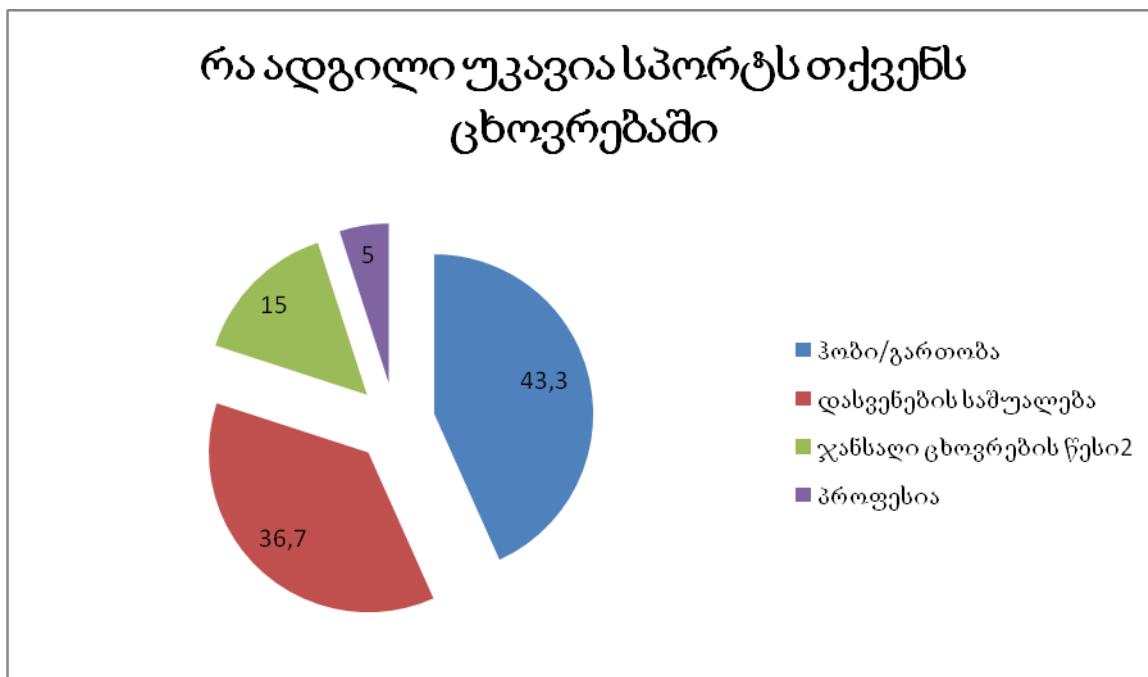
დიაგრამა#1

მონაცემთა ანალიზმა გვაჩვენა, რომ ამჟამად მხოლოდ გამკითხულ რესპოდენტთა 15.8 % არის სპორტით დაკავებული და მათგან ყველა მამაკაცია.

კითხვაზე: **რა ადგილი უკავია სპორტს თქვენს ცხოვრებაში?** რესპოდენტებს უმრავლესობა (43,3%) პასუხობს, რომ სპორტი მათთვის გართობა/ჰობია. სპორტს დასვენების საშუალებად რესპოდენტთა 36,7% მიიჩნევს. სპორტი ჯანსაღი ცხოვრების წესიად რესპოდენტთა 15% მიაჩნია, მხოლოდ 5% -თვისაა სპორტი პროფესია. აღსანიშნავია ისიც, რომ მათი უმრავლესობა ვინც სპორტსგართობად/ჰობად მიიჩნევს 26 წლამდეა. მონაცემები ნაჩვენებია დიაგრამა #2.

დიაგრამა#2

გამოკითხვამ გვაჩვენა, რომ ქართველი ახალგაზრდები სპორტის სახეებიდან ყველაზე მეტად კალათბურთში ერკვევიან ამ პასუხს აფიქსირებს რესპოდენტთა 95%, ხოლო ყველაზე ნაკლები ცოდნა ფრისბის შესახებ აქვთ. რესპოდენტთა მხოლოდ 5% იცოდა სპორტის ამ სახეების შესახებ, რეიტინგში მერე ადგილს იკავებს ფეხბურთი და რაგბი 89.2 %, ხოლო ძიუდოში გარკვეული ახალგაზრდების პროცენტული მაჩვენებელია 75%. ზუსტად იგივე პროცენტი ერკვევა ჩოგბურთშიც. მას მოყვება სპორტის შემდეგი სახეობები: ჭადრაკი, კრივი, თავისუფალი და ბერძნულ-რომაული ჭიდაობა, ერთნაირი მაჩვენებელი აქვს ასევე ძალოსნობას, მძლეოსნობას და

ჰოკეის, შემდეგ მოდიან დარჯი, კრიკეტი, ბეისბოლი და ფრისბი. როგორც კვლევა გვიჩვენებს მდელრბითი სქესის რესპონდენტები ყველაზე კარგად ერკვევიან სპორტის შემდეგ სახეებში: ფეხბურთი, კალათბურთი, რაგბი, და არცერთ მათგანს არ აქვს ინფორმაცია ფრისბის შესახებ.

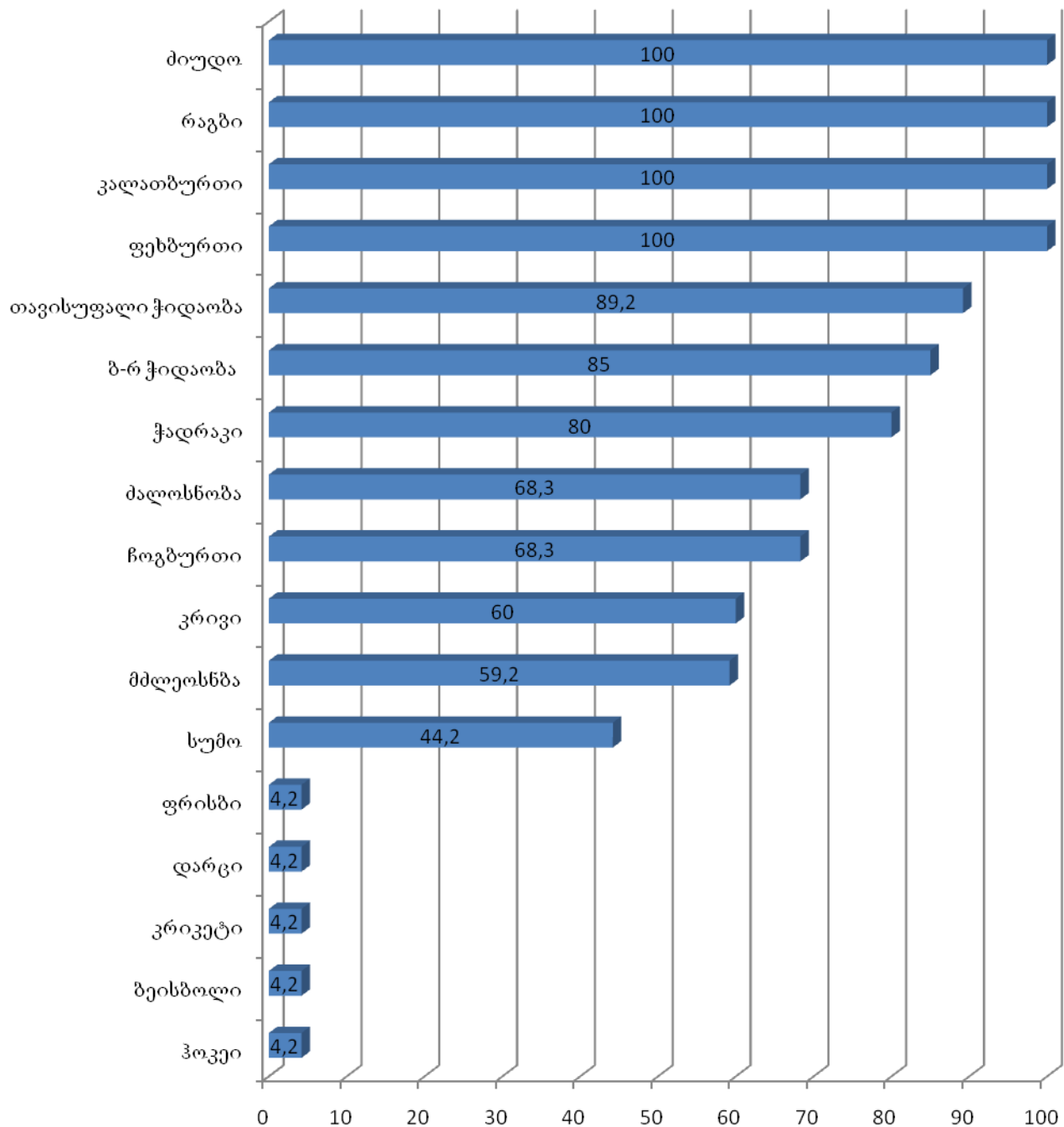
რესპონდენტებს მიაჩნიათ, რომ დიდი ქვეყნებისთვის დომინანტის წარმოსაჩენად სპორტს დიდი მნიშვნელობა ენიჭება. ასევე სპორტი დიდ რლს თამაშობს ქვეყნის პოპულარობის გაზრდაში და ცხოვრების წესის გაჯანსაღებაში.

რაც შეეხება პატარა ქვეყნებს, როგორც რესპონდენტები გვეუბნებიან სპორტის განვითარება უპირველესად გამოწვევს, ქვეყნის პოპულარობისა და ცნალობის ასევე სპორტული მიღწევების მნიშვნელოვან ზრდას და სხვა ქვეყნებთან ურთიერთობის გაღრმავების შესაძლებლობას.

რესპონდენტებს ჰქნდათ საშუალება ღია კითხვებში მკაფიოდ და ნათლად დაეფიქსირებინათ მათი მოსაზრება იმის შესახებ, თუ რა მნიშვნელობა აქვს სპორტს საქართველოსთვის. უნდა აღნიშნოთ, რომ გამოკითხულთა შეხედულება ამ საკითხში თითქმის ერთნაირია. მათ მიაჩნიათ, რომ სპორტს შეუძლია გაზარდოს ქვეყნის პოპულარობა, რაც პირდაპირ არის დაკავშირებული ქვეყნის ტურიტული პოტენციალის ზრდასთან და ეკონომიკურ განვითარებასთან. სპორტის განვითარება ასევე გამოწვევს ქვეყანაში ჯანსაღი ცხოვრების წესის დანერგვას.

გამკითხვისას რესპონდენტებს ვკითხეთ თუ რომელი სპორტის სახეა მიაჩნდათ მათ მნიშვნელოვნად საქართველოსთვის. მივეციტ კითვარი სადაც ჩამთვლილი იყო სპორტის 17 სახეობა და მათ უნდა აღენიშნათ, რომელი მიაჩნდათ მნიშვნელოვნად და რომელი არა. მივიღეთ შემდეგი პასუხები: ფეხბურთი, კალათბურთი, რაგბი, ძიუდო - 100% ს მიაჩნია მნიშვნელოვან სპორტის სახეობად. მონაცემები ნაჩვენებია დიაგრამა #3.

მნიშვნელოვანია

კითხვაზე *თუ როგორი სპორტის სახეობა არის ყველაზე მნიშვნელოვანი საქართველოსთვის*, რესპონდენტებს უნდა დაეღაგებინათ 5 სპორტის სახეობა ყველაზე მნიშვნელოვანიდან ნაკლებ მნიშვნელოვანისკენ, მიღებული შედეგები შემდეგნაირია: ფეხბურთი ყველაზე მნიშვნელოვან სპორტად მიაჩნის რესპონდენტთა 43.5%, ხოლო მეორე ადგილზე აყენებს 25 %, მესამე ადგილას ასახელებს 15.8%, მეოთხე 5.8 % და მეხუთე ადგილას 4.2 %.

რა შეეხება რაგბს გამოკითხულთა 30% ასახელებს მას საქართველოსთვის ყველაზე მნიშვნელოვან სპორტად, 24.2% აყენებს მეორე ადგილზე, 31.7 % მესამე ადგილზე, 9.2 % მეოთხეზე მეხუთე ადგილზე რაგბი არ დასახელებულა.

რესპოდენტთა მხოლოდ 10% ასახელებს კალათბურთს პირველ ადგილზე. 20 % ამბობს რომ მეორეხარისხოვანი სპორტია. მესამე ადგილზე 29.2%, მეოთხე ადგილზე 10%, ხოლო მეხუთეზე 5%. გაამოკითხულთა 25% ასახელებს ძუდოს მეორეხარისხოვან სპორტად საქართველოში თუმცა მხოლოდ 5% თვლის, რომ პირველხარისხოვანია. მესამე ადგილზე ის დააყენა რესპონდენტთა 9.2%-მა ხოლო მეოთხეზე 35%-მა. მეხუთე ადგილზე ძიუდო არ დასახელებულა. ასევე დასახელდა თავისუფალი ჭიდაობათუმცა მას გაცილებით დაბალი პროცენტული მაჩვენებელი მიენიჭა.

რესპოდენტებს ერთ-ერთ კითხვად მივეცით სხვადასხვა სპორტის სახეობაში გამოჩენილი პიროვნებების სახელები და გავრები, და ვთხოვეთ გვერდით დაენერათ, თუ რომელ სპორტში მოყვანობდნენ ისინი. აღმოჩნდა, რომ გამოკითხულები კარგად იცნობდნენ პოპულარულ სპორტებში მოასპარევე ტიტულოვან პიროვნებებს. ყველა რესპოდენტმა იცოდა თუ ვინ იყო კრივის ჩემპიონი ავთო ხურციძე, სუმიოტი ლევან გორგოძე და ძალოსანი ლაშა ტალახაძე. ეს განპირობებულია იქედან, რომ მათ ბოლოდროს ძალიან ხშირად ვხვდებით სატელევიზიო თუ ინტერნეტსივრცეში. ის პიროვნებები კი, რომლებიც შედარებით არაპოპულარულ სპორტში მოღვაწეობენ იშვიათი გამონაკლისების გარდა ვერ გაიხსენეს რესპონდენტებმა.

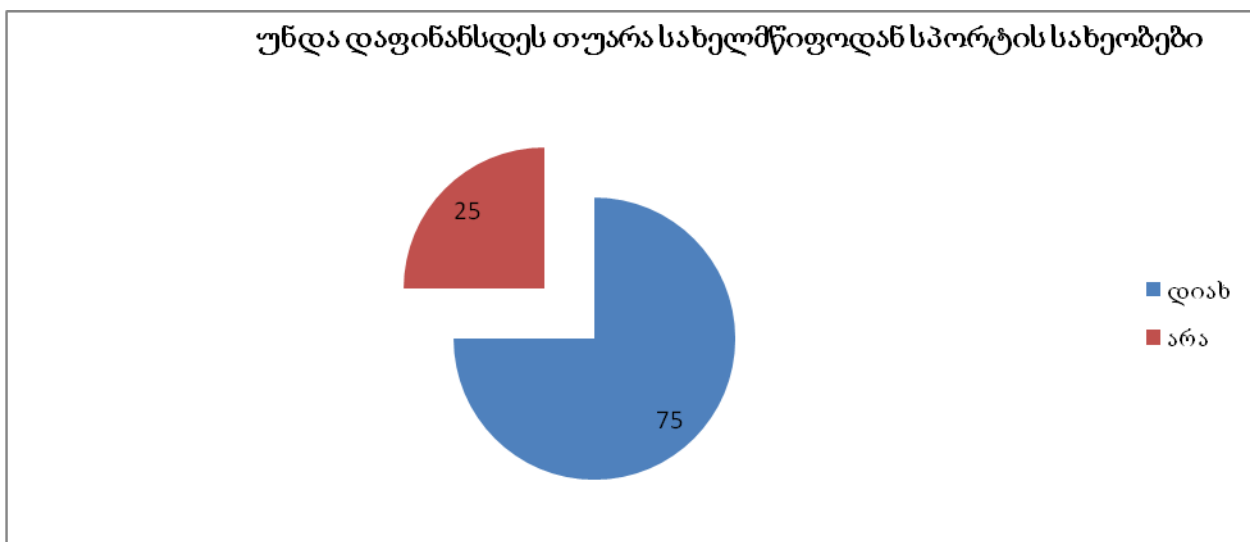
ასევე რესპოდენტებს ვთხოვეთ დაესახელებინათ მათი აზრით *5 ყველაზე განვითარებული სპორტის სახეობა საქართველოში*. თვალმისაცემია, რომ მსოფლიოში ყველაზე პოპულარული

სპორტი ფეხბურთი მხოლოდ 5% დაასახელა საქართველოში განვითარებულად. საქართველოში ყველაზე განვითარებულ სპორტად რაგბს ასახელებს გამოკითხულთა 74%, ძიუდოს კალათბურთს მეორე ადგილზე 29.2 % ასახელებს. გამოკითხულთა 50% მესამე ადგილზე ძიუდო დაასახელეს მაგრამ აღსანიშნავია ისიც, რომ ძიუდო პირველ ადგილზე მხოლოდ 5% და მეორეზე 20.8% დაასახელა. მას განვითარების მიხედვით მოსდევს თავისუფალი ჭიდაობა, ჭადრაკი, ძალოსნობა, ფეხბურთი.

რესპოდენტებს მიაჩნიათ, რომ საქართველოში სპორტის სახეობის განვითარებისთვის აუცილებელია უფრო მეტი ინფრასტრუქტურა, ამ პასუხს იზიარებს რესპოდენტთა 74.2%, ასევე კვალიფიციური მწვრთნელები 65 % დაასახელა. საჭიროდ დასახელდა მეტი კერძო სპონსორის არსებობა და სახელმწიფოსგან სპორტის დაფინანსების გაზრდა.

რესპოდენტების უმრავლესობის (75%) აზრით აუცილებელია სახელმწიფოდან სპორტის დაფინანსების გაზრდა. მცირეა (25%) იმ რესპოდენტთა რიცხვი, რომელიც ამ კითხვას უარყოფითად პასუხობს. მონაცემები ნაჩვენებია დიაგრამა #4.

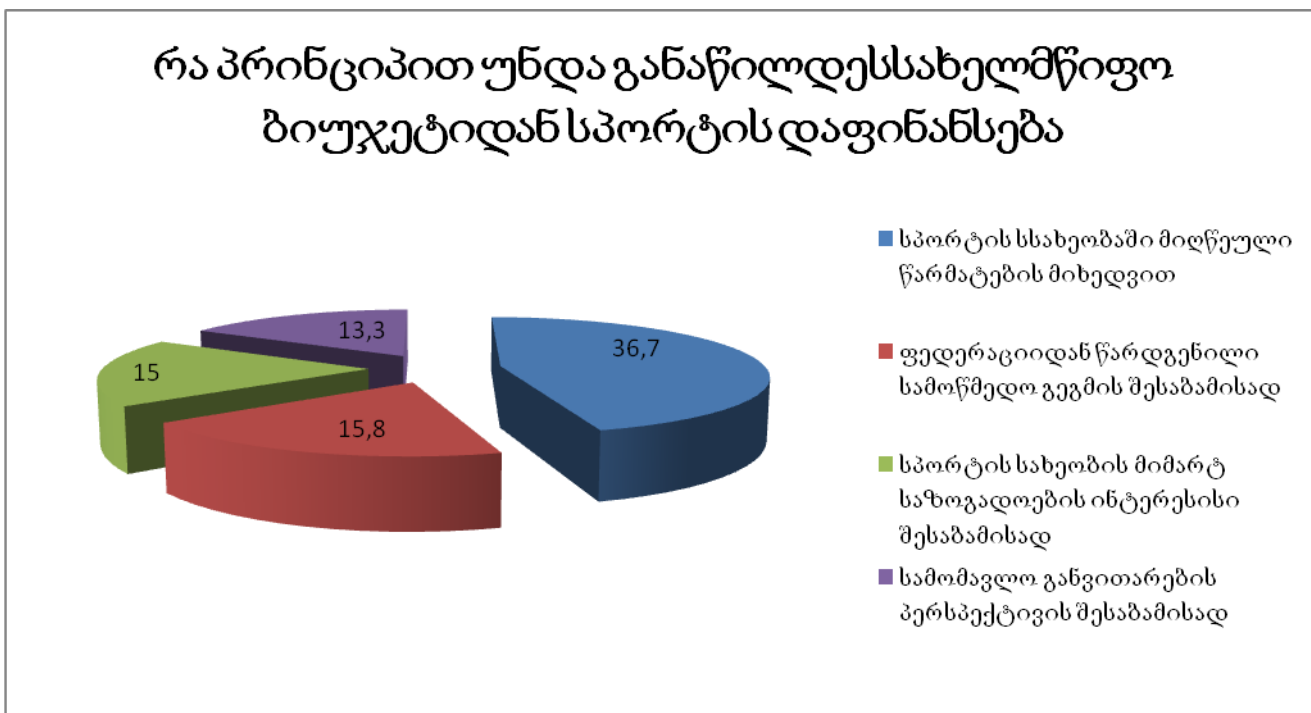
დიაგრამა #4

ის რესპოდენტები ვინც თვლის, რომ უნდა დაფინანსდეს სახელმწიფოს ბიუჯეტიდან სპორტის სახეობები ფიქრობენ, უმჯობესია სპორტის სახეობებში მიღებული წარმატებების მიხედვით

დაფინანსდება. ასევე გამოვლინდა სხვა პასუხებიც ზოგი მათგანი ფიქრობს რომ ფედერაციამ უნდა დაწეროს სამოქმედო გეგმა და ამის მიხედვით გადაანაწილოს ფინანსები, ასევე სპორტის სახეობის მიმართ საზოგადოების ინტერესის გათვალისწინებით და გასათვალისწინებელია განვითარების სამომავლო პერსპექტივაც. მიღებული მონაცემები პროცენტულად შემდეგნაირად გადაანაწილდა. მონაცემები ნაჩვენებია დიაგრამა #5.

დიაგრამა #5

კითხვაზე: *გსმენიათ თუ არა ქართულ სპორტში არსებული კონფლიქტის შესახებ.* რესპონდენტთა დიდ ნაწილს 90 % აღნიშნავს, რომ სმენიათ. მათ ვკითხეთ კონკრეტულად რომელი კონფლიქტის შესახებ ქონდათ ინფორმაცია. რესპონდენტთა 85.6 % იხსენებს ბოლო დროს მომხდარ კონფლიქტს ძიუდოს ფედერაციაში. 5% -მა ასევე გაიხსენა მსაჯებისა და ფეხბურთელების გაყიდული თამაშები. ჭიდაობის ფედერაციის კონფლიქტის დროს მსაჯის დაჭრა 5.8%, კალათბურთის მსაჯების ჩხუბი 5.8% და მკლავჭიდის ფედერაციაში არსებული კონფლიქტი 5.8%.

კითხვაზე: *თქვენი აზრით როგორ მოქმედებს ზოგადად სპორტზე მასში არსებული პრობლემები.* რესპოდენტთა 86.7 % აზრით ფედერაციებში არსებული კონფლიქტი ძალიან უარყოფით გავლენას ახდენს თვითონ სპორტზე, 8,3 % ის აზრით უფრო უარყოფით გავლენას ახდენს ვიდრე დადებითს და 5 % -ის თქმით არ დადებით გავლენას ახდენს და არც უარყოფითს.

კითხვაზე: *გსმენიათ თუ არა 2018 წელს მომხდარი კონფლიქტის შესახებ რომელიც მოხდა ძიუდოს ფედერაციაში პრეზიდენტსა და სპორტმენებს შორის.* გამოკითხულთა 89.2 %-მა დაგვიდასტურა რომ იცნობდნენ ამ ფაქტს. მათ ვთხოვეთ შეეფასებიათ სპორტმენების პოზიცია ვარჯიშის შეწყვეტის შესახებ, 46.3 %-მა უარყოფითად შეაფასა ეს მედემა 15.8 %-მა ნეოტრალურად 31.5%-მა დადებითად ხოლო 5.3%-მა დაათვისირა რომ უჭირთ ამ კითხვაზე პასუხი.

კითხვაზე: *თქვენი აზრით შესაძლებელია თუ არა, ფედერაციის პრეზიდენტის გადადგომის გარეშე კონფლიქტის მოგვარება და შეთანხმების მიღწევა.* რესპოდენტთა 28.3 % აზრით შესაძლებელი იყო ამ კონფლიქტის მოგვარება ისე, რომ არ გადამდგარიყო ფედერაციის პრეზიდენტი. 41.8% ამბობს რომ ამის გარეშე პრობლემა არ მოგვარდებოდა ხოლო 30 %-ს არ აქვს ზუსტი პასუხი.

კითხვაზე: *თქვენი აზრით როგორ აისახება მომხდარი კონფლიქტი ძიუდოს ახლო მომავალზე.* რესპოდენტთა 70%-ის თქმით ეს კონფლიქტი ძიუდოს მომავალზე უარყოფითად აისახება 19.2 % ნეიტრალურ პასუხს აფიქსირებს ხოლო 10.8 % ამბობს რომ უჭირთ ამ კითხვაზე პასუხის გაცემა.

გამოკითხულბეი ძიუდოში არსებული პრობლემის მოსაგვარების გზას მოლაპარაკებაზე წასვლაში ხედავენ 25,8%. ასევე გამოვლინდა შემდეგი წინადადებებიც: ხელფასის და პრემიის ზრდა სპორტმენებისთვის. კვალიფიციური მწვრთნელების დანიშვნა, ფედერაციის პრეზიდენტის არძჩევაში სპორტმენების მონაწილეობა და ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება.

დასკვნები და რეკომენდაციები

დასკვნები

მოცემული კვლევა მიზნად ისახავდა შეესწავლა ქართულ სპორტში არსებული პრობლემები ქართული ძიუდოს მაგალითზე. კვლევის შედეგად დადასტურდა კვლევითი ჰიპოთეზა. რესპონდენტებმა მრავლად დაასახელეს ის პრობლემები, რომლებიც ღღეს ღვას ქართული ძიუდოს წინაშე და მათი მოგვარება სპორტის შემდგომი განვითარებისთვის აუცილებელ პირობად მიიჩნიეს. ჩატარებულმა კვლევამ აჩვენა, რომ ღღესღღეობით ქართულ სპორტში სისტემური ანალიზის ღიდი საჭიროებაა. სპორტის განვითარებისთვის აუცილებელია სიღრმისეული გამოკვლევები, სწორი გათვლები, დაგეგმვა და მენეჯმენტი. კვლევამ გამოავლინა ქართულ ძიუდოში ღღეს არსებული მთელი რიგი პრობლემები, რომლებიც თანაბრად აქტუალურია როგორც ძიუდოში, ასევე სპორტის სხვა სახეობებშიც. კვლევის ანალიზმა აჩვენა რომ:

- საქართველოში სპორტის განვითარება ერთ-ერთი აუცილებელი პირობაა ზოგადად ქვეყნის განვითარებისთვის;
- სპორტის განვითარებისთვის მნიშველოვანი ასპექტია სპორტული ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება მთელი ქვეყნის მასშტაბით;
- აუცილებელია მწვრთნელთა კვალიფიკაციის ამაღლება და აგრეთვე, სასურველია, ნაკრებში დისციპლინის დასამყარებლად გამოცდილი უცხოელი მწვრთნელის მონვევა;

- სპორტის წარმატებისთვის მნიშვნელოვანია გარდა ფიზიკური მომზადებისა სპორტსმენს ჰქონდეს აკადემიური განათლებაც;
- ძიუდოს სტაბილური წინსვლისა და განვითარებისთვის აუცილებელი პირობაა კარგი მენეჯმენტი, რასაც ამ სპორტის სახეობის სათავეში კარგი მენეჯერული უნარების მქონე ლიდერი უზრუნველყოფს;
- საქართველოში ძიუდოს განვითარებისთვის აუცილებელი ასპექტებია: სპორტული მედიცინის, ქალთა ძიუდოსა და საკლუბო ძიუდოს კიდევ უფრო მეტად გაძლიერება;
- პიროვნული დაპირისპირებები და აზრთა სხვადასხვაობა მნიშვნელოვან უარყოფით გავლენას ახდენს ქართულ ძიუდოზე.

რეკომენდაციები

ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, მიგვაჩნია, რომ ქართული ძიუდოს განვითარებისთვის მნიშვნელოვანია:

- ✓ სახელმწიფომ ხელი შეუწყოს სპორტის ამ სახეობის განვითარებას. კერძოდ: ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესებით და კერძო სპონსორების მოზიდვაში ხელშეწყობით;
- ✓ სპორტის ფედერაციამ გადაამზადოს არსებული მწვრთნელები და მოიწვიოს კვალიფიციური უცხოელი მწვრთნელიც. რაც, ერთი მხრივ, გაზრდის დისციპლინას ნაკრებში და მეორე მხრივ, დაეხმარება სპორტსმენებს მრავალფეროვანი საბრძოლო ტაქტიკის შემუშავებაში;
- ✓ კერძო სექტორი მაქსიმალურად ჩაერთოს სპორტის განვითარებაში როგორც ფინანსური კუთხით, ასევე ცნობადობის ამაღლებით სპორტის ამ სახეობის მიმართ.
- ✓ ფედერაციის პრეზიდენტის არჩევნები ჩატარდეს გამჭვირვალედ და არჩევნებში მონაწილეობის მიღების უფლება ჰქონდეს სპორტსმენებსაც. შერჩეული კანდიდატურა

უნდა იყოს კარგი მენეჯერული თვისებების მქონე და უნდა გააჩნდეს ქართული ძიუდოს განვითარების სტრატეგიული ხედვა.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. Avruch K., Black P., and Scimecca J., eds. (1998). *Conflict Resolution: Cross-Cultural Perspectives*, 244 pp. New York: Praeger. [A collection of original essays examining conflict and conflict resolution techniques in a number of different cultural settings.]
2. Jameson. Samuel Haig, "Lewis A. Coser, "The Functions of Social Conflict" – *Annals of the American Academy of Politics and Social Science*, Vol. 310. Current Issues
3. Coser, Lewis A. (1957) "Social Conflict and the Theory of Social Change" *The British Journal of Sociology*, Vol. 8, No. 3.
4. Sadri. A. (1992) "Max Weber's Sociology of Intellectuals" Oxford University Press, Inc. 200 Madison Avenue, New York.
5. Dahrendorf R. (1958) "Toward a Theory of Social Conflict" *The Journal of Conflict Resolution*, Vol. 2, No. 2, Sage Publications.
6. Oberschall A. (1978) *Theories of Social Conflict*, *Annual Review of Sociology*, Vol. 4;
7. Azar. E., Jureidini P. and McLaurin R. (1978) *Protracted Social Conflict; Theory and Practice in the middle East*. *Journal of Palestine Studies*, Vol.8 , No. 1;
8. *Getting to Yes*, by Roger Fisher, William Urey, Bruce Patton, Harvard Negotiation Project
9. („კონფლიქტი,გენდერი და მშვიდობის მშენებლობა“ გვ.32 ,ფერიდე ზურიკაშვილი, გუგული მალრაძე, ნანი ჭანიშვილი, გიორგი ხუციშვილი,რევაზ ჯორბენაძე 2003 წ.თბილისი)
10. (Anonymous. *Negotiating with the Americans*. Disseminated by James T. Felicita, head of contract systems for NASA Systems Division, Hughes Aircraft Co. March 1983.)
11. (*Intercultural Communication Presentation*, European Career Orientation.
<http://eco.ittralee.ie/personal/theories_III.php#1>.)

12. (Novinger, Tracy. *Intercultural Communication: A Practical Guide*. Austin, TX: University of Texas Press, 2001, pg 121, <<http://books.google.com/books?id=1Cbdf68fzOsC>>, quoting from Baldrige, Letitia. *Letitia Baldrige's New Complete Guide to Executive Manners*. New York: Macmillan, 1993, p. 121.)
13.] Lederach, John Paul. *Preparing for Peace*. Syracuse, NY: Syracuse University Press, 1995, p. 43. <<http://www.beyondintractability.org/citations/8297>>.
14. Ibid., p. 196. Based on the work of Professor John Graham, University of California at Irvine.
15. (Ibid., p. 190 and 192, based on the work of Glenn, Witmeyer, and Stevenson and Casse.)
16. Offiong, Daniel A. Conflict Resolution Among the Ibibio of Nigeria. *Journal of Anthropological Research*, 53, 4, Winter 1997, pp. 423-442.
<<http://www.jstor.org/stable/3631242>
17. (Adair *et al.* Negotiating Behavior When Cultures Collide: The United States and Japan. *Journal of Applied Psychology*. Vol 86(3), June 2001.
<<http://www.arts.uwaterloo.ca/~wladair/papers/JAP%202001%20Negotiation%20Behavior%20When%20Cultures%20Collide.pdf>>.)
18. ([13] Nakanishi, Masayuki and Kenneth M. Johnson. Implications of Self-Disclosure on Conversational Logics, Perceived Communication, Communication Competence, and Social Attraction: A Comparison of Japanese and American Cultures. In Wiseman, Richard L. and Jolene Koester. *Intercultural Communication Competence*. Newbury Park, CA: Sage Publications, 1993, p.)
19. (Graham, Sano, and March. Negotiating Behaviors in Ten Foreign Cultures. *Management Science*. Vol. 40(1), January 1994. <<http://www.jstor.org/stable/2632846>>.)
20. Nakanishi, Masayuki and Kenneth M. Johnson. Implications of Self-Disclosure on Conversational Logics, Perceived Communication, Communication Competence, and Social Attraction. A Comparison of Japanese and American Cultures. In Wiseman *et al.*

21. (Nakanishi, Masayuki and Kenneth M. Johnson. Implications of Self-Disclosure on Conversational Logics, Perceived Communication, Communication Competence, and Social Attraction: A Comparison of Japanese and American Cultures. In Wiseman, Richard L. and Jolene Koester. *Intercultural Communication Competence*. Newbury Park, CA: Sage Publications, 1993, p.)
22. LeBaron, Michelle. "Culture-Based Negotiation Styles." *Beyond Intractability*. Eds. Guy Burgess and Heidi Burgess. Conflict Information Consortium, University of Colorado, Boulder. Posted: July 2003 <<http://www.beyondintractability.org/essay/culture-negotiation>>.

დანართი

დანართი №1 ინტერვიუს გზამკვლევი

1. რა მნიშვნელობა აქვს სპორტს მსოფლიოში?
2. რა მნიშვნელობა აქვს სპორტს საქართველოსთვის?
3. რა როლი ენიჭება ძიუდოს მსოფლიო სპორტის მნიშვნელობაში?
4. სხვა სპორტის სახეობებთან შედარებით რა დადებითი თვისებები აქვს ძიუდოს რის გამოც შეიძლება მან მიიზიდოს ადამიანი?
5. როგორი არის ძიუდოსტი ერთი ჩვეულებრივი სავარჯიშო დღე?
6. ეხმარება თუ არა ძიუდოსტს ვარჯიშის პროცესში მწვრთნელი? და თუ ეხმარება ეს პირადი მწვრთნელი არის თუ ნაკრების მწვრთნელი?
7. თუ არსებობენ ფედერაციაში ისეთი ადამიანები, რომლებიც ყურადღებას აქცევენ სპორტსმენის კვებას? ან ფსიქოლოგი ან ექიმი?
8. როგორ ფინასდება დღეს ძიუდო? რა დონეზე ვართ დაფინანსებით წამყვან ქვეყნებთან შედარებით?
9. რა გამოწვევების წინაშე დგას დღეს ქართული ძიუდო?
10. მენეჯმენტის მხრივ როგორი სიტუაციაა, თუ არსებობს ფედერაციაში ადამიანები ვინც აკვირდება ძიუდოს განვითარებას. ახლი წესები როცა შემოდის ამუშავებს მას და მიაქვს სპორტსმენამდე.
 - a. -მეტოქეზე მუშაობდა როგორ ხდება? შეჯიბრის წინ შენი ოპონენტის შეფასება? თუ არსებობს რა დონეზეა დახვეწილი და განვითარებული?
 - b. ვინ მუშაობს მსაგვ სემთხვევებზე?

11. ხშირად არისხოლმე ოლიმპიადის წინ საუბარი ძიუდოს ოჯახზე, მაგრამ ძალიან ხშირად ხდება განხეთქილებები და დაპირისპირება. მითია თუ რეალობა ძიუდოს ოჯახის ერთიანობა?
 - a. რა შეგიძლიათ გვითხრათ ბოლო დროს ფედერაციაში მომხდარ დაპირისპირებაზე სპორცმენებსა და ფედერაციის პრეზიდენტს შორის?
 - b. დასახელედა რამდენიმე თემა თუ რატომ დაუპირისპირდნეთ სპორცმენები ფედერაციის პრეზიდენტს, რამდენად საფუძვლიანი იყო ეს ბრალდებები?
12. იყო მოსაზრებები რომ ის პრობლემები რასაც სპორცმენები ასახელებდნენ მოგვარებადი იყო. რას ფიქრობთ რატომ არ წავიდა სპორცმენები მოლაპარაკებაზე? (განვიხილოთ ინდივიდუალურად სპორტსმენების მიერ წამოყენებული ყველა მოთხოვნა)
13. კონკურენცია თუარის ნაკრებში, თუ არსებობს პირველი და მეორე ნომერი სპორცმენები რომლებმაც შეიძლება საჭიროების შემთხვევაში ჩაანაცვლონ ერთმანეთი?
14. ხშირად ქართველ გამოცდილ სპორტსმენებს უჭირთ ახალგაზრდა გამოუცდელ იაპონელთან ჭიდაობა, თქვენი აზრით, რისი ბრალი შეიძლება იყოს ეს?
15. დისციპლინის საკითხი რამდენად არის ნაკრებში მოგვარებული? (დამარცხებული მეტოქისთვის ხელის არ ჩამორთმევა არის დიდ სირცხვილი ძიუდოს წესების თანახმად. როგორ აისახება ეს სპორტზე და ქვეყანაზე, რა გავლენა შეიძლება იქონიოს?)
16. რამდენიმე წლის წინ გაანთავისუფლეს საკმაოდ გამოცდილი მწვრთნელები და მათ ადგილას სხვები დანიშნეს. იყო თუ არა ეს განმსაზღვრელი ევროპის ჩემპიონატზე მომხდარი ამბისთვის? როგორ აფასებთ ამ გადაწყვეტილებას?
17. ჭრიკიშვილის თემას რომ შევეხოთ რომელსაც დიდი ჩავარდნა აქვს, რაც ოლიმპიადიდან დაიწყო და დღემდე გრძელდება. რამ გამოიწვია ეს როგორ ფიქრობთ?

18. სამომავლოდ მთავრობის როლი რამდენად მნიშვნელოვანია? როგორ მიგაჩნიათ სწორია როცა სახლემწიფო მეტად ეხმარება სპორტს განვითარებაში ვიდრე კერძო სექტორი?
19. სპორტული მედიცინა რამდენად არის განვითარებული ჩვენ ქვეყანაში? ძუღოში თუ მუშობას სპორტმენებზე ვინმე ამ მხრივ?
20. განათლება რამდენად მნიშვნელოვანია სპორტცენისთვის? სპორტული კარიერის დასრულების შემდეგ რა შესაძლებლობები აქვს სად უნდა დასაქმდეს?
21. პრობლემების გამოსწორების მხრივ, რა შეილება გაკეთდეს და რა საკითხები დგას ახლანდელი პრეზიდენტისთვის რომელიც ჯერ კიდევ არ არჩეულა?
22. რა უნდა გაკეთდეს რომ კიდევ უფრო განვითარდეს ძიუდო?
23. იყო უცხოელი მწვრთნელზე საუბარი, აქვს უცხოელ მწვრთნელს შესაძლებლობა ეს პორბლემები აღმოფხვრას?
24. ახალგაზრდა სპორტმენებზე რა შეილება ვთქვათ? ამ მხრივ ჭაბუკთანკრებისთვის რა შეილება რო გაკეთდეს რომ გაჩნდეს მეტი კონკურენცია და პირველი ნაკრებისთვის გამოინახოს რეზერვი?
25. ოლიმპიური ციკლი იწყება რა მოლოდინებია ამჟამად?
26. -გუნდური შეიბრების ფორმატი შეიცვალა რამდენადაა ჩვენთვის ხელსაყრელი?
27. მსოფლიო ძიუდოსთან ურთიერთობის დალაგება იყო თითქოს მთავარი საკითხი, რას ფიქრბთ ამაზე?
28. რა კუთხით შეილება
მეტი ავანსი გაიცეს ძიუდოს განვითარებისთვის?
29. თბილისის გრამპრიზე იყო საუბარი წამყვანი ძიუდოისტები არ გამოდიან და გულშემატკივრებს პროტესტის გრძნობა რჩებათ, ასევე მოუხერხებელ დორს არის და იაპონელები ვერ ახერხებენ ჩამოსვლას, წამყვანი ნაკრების პირველი ნომრები უარს ამბობენ ტურნირზე გამოსვლაზე. რას იტყვით ამაზე?

კითხვარი

მოგესალმებით, ჩვენ ვართ ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის სოციოლოგიის სამაგისტრო პროგრამის სტუდენტები და ვატარებთ კვლევას ქართული სპორტის პრობლემების შესახებ.

კვლევაში მონაწილეობა სრულიად კონფიდენციალურია. თქვენ შემთხვევითი შერჩევის პრინციპით ხართ შერჩეული და თქვენი ანონიმურობა დაცულია. კითხვებზე არ არსებობს სწორი და არასწორი პასუხები, ამიტომ გთხოვთ, იყოთ გულწრფელი და ღიად დააფიქსიროთ საკუთარი აზრი. თქვენი მონაწილეობა კვლევაში ძალიან მნიშვნელოვანია.

წინასწარ გიხდით მადლობას თანამშრომლობისთვის!

ქართული სპორტის პრობლემები

A1. ყოფილხართ რომელიმე სპორტით დაკავებული?

- 1) დიახ 2) არა

A2. ამჟამად ხართ თუ არა რომელიმე სპორტით დაკავებული?

- 1) დიახ 2) არა

A3. რა ადგილი უკავია სპორტს თქვენს ცხოვრებაში? (შეგიძლიათ მიუთითოთ ორი პასუხი)

1. პროფესია
2. დასვენების/განტვირთვის საშუალებაა
3. ჰობი/გართობა
4. ჯანსაღი ცხოვრების წესია
5. სხვა ----- (გთხოვთ მიუთითოთ)

A4. გთხოვთ მიუთითოთ, რომელ სპორტის სახეობებში ერკვევით (გინახავთ თამაშები/ იცით წესები) ?

სპორტის სახეობა	დიახ, ვერკვევთ	არა, ვერ ვერკვევთ
ფეხბურთი		

კალათბურთი		
რაგბი		
ძიუდო		
თავისუფალი ჭიდაობა		
ბერძნულ-რომაული ჭიდაობა		
სუმო		
ჭადრაკი		
ჩოგბურთი		
ძალოსნობა		
მძლეოსნობა		
კრივი		
ჰოკეი		
ბეისბოლი		
კრიკეტი		
დარცი		
ფრისბი		
სხვა _____ (მიუთითეთ)		

A5. თქვენი აზრით, რა მნიშვნელობა აქვს სპორტს მსოფლიოს დიდი ქვეყნებისთვის? (მიუთითეთ მაქსიმუმ 3 პასუხი)

1. თავიანთი ქვეყნის დომინანტობის წარმოსაჩენია
2. ქვეყნის სპორტული მიღწევების გასაუმჯობესებლად
3. ჯანსაღი ცხოვრების წესის დანერგვისთვის
4. ქვეყნის პოპულარობის გასაზრდელად
5. სხვა ქვეყნებთან ურთიერთობის გასაღრმავებლად
6. ქვეყნის ცნობადობის გასაზრდელად
7. სხვა ----- (გთხოვთ მიუთითეთ)

A6. თქვენი აზრით, რა მნიშვნელობა აქვს სპორტს მსოფლიოს პატარა ქვეყნებისთვის? (მიუთითეთ მაქსიმუმ 3 პასუხი)

1. თავიანთი ქვეყნის დომინანტობის წარმოსაჩენია
2. ქვეყნის სპორტული მიღწევების გასაუმჯობესებლად
3. ჯანსაღი ცხოვრების წესის დანერგვისთვის
4. ქვეყნის პოპულარობის გასაზრდელად
5. სხვა ქვეყნებთან ურთიერთობის გასაღრმავებლად
6. ქვეყნის ცნობადობის გასაზრდელად
7. სხვა ----- (გთხოვთ მიუთითეთ)

A7. თქვენი აზრით, რა მნიშვნელობა აქვს სპორტს საქართველოსთვის? (გთხოვთ მიუთითოთ)

B1. გთხოვთ მიუთითოთ ის სპორტის სახეობები, რომლებიც საქართველოსთვის მნიშვნელოვნად მიგაჩნიათ.

სპორტის სახეობა	მნიშვნელოვანია	არ არის მნიშვნელოვანი
ფეხბურთი		
კალათბურთი		
რაგბი		
ძიუდო		
თავისუფალი ჭიდაობა		
ბერძნულ-რომაული ჭიდაობა		
სუმო		
ჭადრაკი		
ჩოგბურთი		
ძალოსნობა		
მძლეოსნობა		
კრივი		
ჰოკეი		
ბეისბოლი		
კრიკეტი		
დარცი		
ფრისბი		
სხვა _____(მიუთითეთ)		

B2. გთხოვთ ჩამოთვალოთ ის 5 სპორტის სახეობა, რომლებიც, თქვენი აზრით, საქართველოსთვის ყველაზე მეტადაა მნიშვნელოვანი. (ჩამოთვალეთ ყველაზე მნიშვნელოვანიდან ნაკლებად მნიშვნელოვანისკენ)

1. _____ (გთხოვთ მიუთითეთ)
2. _____ (გთხოვთ მიუთითეთ)
3. _____ (გთხოვთ მიუთითეთ)
4. _____ (გთხოვთ მიუთითეთ)
5. _____ (გთხოვთ მიუთითეთ)

B3. გთხოვთ მიუთითოთ სპორტის სახეობები, რომლებშიც მოცემული სპორტსმენები მოღვაწეობენ.

	სპორტის სახეობა	მიჭირს პასუხის გაცემა
ლევან გორგაძე	_____ (მიუთითეთ)	
ბექა ლვინიაშვილი	_____ (მიუთითეთ)	
მიხეილ ნარიაშვილი	_____ (მიუთითეთ)	
გენო პეტრიაშვილი	_____ (მიუთითეთ)	
თორნიკე შენგელია	_____ (მიუთითეთ)	
რობერტ კობლიაშვილი	_____ (მიუთითეთ)	
ზაზა ნადირაძე	_____ (მიუთითეთ)	
ვაკო ყაზაიშვილი	_____ (მიუთითეთ)	
ავთანდილ ხურციძე	_____ (მიუთითეთ)	
ლაშა ტალახაძე	_____ (მიუთითეთ)	
ნიკოლოზ ბასილაშვილი	_____ (მიუთითეთ)	

C1. გთხოვთ ჩამოთვალოთ ის 5 სპორტის სახეობა, რომლებიც, თქვენი აზრით, საქართველოში ყველაზე მეტადაა განვითარებული. (ჩამოთვალეთ ყველაზე მნიშვნელოვანიდან ნაკლებად მნიშვნელოვანისკენ)

1. _____ (გთხოვთ მიუთითეთ)
2. _____ (გთხოვთ მიუთითეთ)
3. _____ (გთხოვთ მიუთითეთ)
4. _____ (გთხოვთ მიუთითეთ)
5. _____ (გთხოვთ მიუთითეთ)

C2. თქვენი აზრით, რა არის საჭირო იმისათვის, რომ სპორტის სახეობა განვითარდეს საქართველოში? (მიუთითეთ მაქსიმუმ 3 პასუხი)

1. უფრო მეტი ინფრასტრუქტურა
2. მეტი დაფინანსება სახელმწიფოსგან
3. მეტი კერძო სპონსორი
4. მწვრთნელების კვალიფიკაციის გაზრდა
5. სპორტული მედიცინის განვითარება
6. სხვა _____ (მიუთითეთ)

C3. თქვენი აზრით, უნდა ფინანსდებოდეს თუ არა სპორტის სახეობები საქართველოში ქვეყნის ბიუჯეტიდან?

1. დიახ, უნდა ფინანსდებოდეს
2. არა, არ უნდა ფინანსდებოდეს (გადადით D1 კითხვაზე)

C4. თქვენი აზრით, რა პრინციპით უნდა ნაწილდებოდეს სახელმწიფო ბიუჯეტიდან დაფინანსება სპორტის სახეობებზე?

1. სპორტის სახეობის მიმართ საზოგადოების ინტერესის მიხედვით
 2. სპორტის სახეობაში მიღწეული წარმატების მიხედვით
 3. სპორტის სახეობებში მოქმედი სპორტსმენების რაოდენობის პროპორციულად
 4. სპორტის სახეობის სამომავლო განვითარების პერსპექტივის მიხედვით
 5. ფედერაციების მხრიდან წარმოდგენილი სამოქმედო გეგმის შესაბამისად
1. სხვა _____ (მიუთითეთ)

99. მიჭირს პასუხის გაცემა

D1. გსმენიათ თუ არა ქართულ სპორტში არსებული კონფლიქტების შესახებ?

1. დიახ, მსმენია
2. არა, არ მსმენია (გადადით D3 კითხვაზე)

D2. რომელი კონფლიქტი გახსენდებათ ქართული სპორტის უახლოესი წარსულიდან?

_____ (გთხოვთ მიუთითოთ)

D3. თქვენი აზრით, როგორ მოქმედებს ზოგადად სპორტზე მასში არსებული კონფლიქტები?

1. ძალიან უარყოფით გავლენას ახდენს
2. უფრო უარყოფით გავლენას ახდენს, ვიდრე დადებითს
3. არც უარყოფით გავლენას არ ახდენს და არც დადებითს
4. უფრო დადებით გავლენას ახდენს, ვიდრე უარყოფითს
5. ძალიან დადებით გავლენას ახდენს

99. მიჭირს პასუხის გაცემა

D4. გსმენიათ თუ არა რაიმე 2018 წლის მასში ძიუდოსტებსა და ძიუდოს ფედერაციის წარმომადგენლებს შორის მომხდარი კონფლიქტის შესახებ?

1. დიახ, მსმენია
2. არა, არ მსმენია (გადადით E1 კითხვაზე)

D5. როგორ აფასებთ სპორტსმენების რადიკალურ პოზიციას ვარჯიშის შეწყვეტის და საპროტესტო გამოსვლის მიმართ?

1. ძალიან უარყოფითად
2. უფრო უარყოფითად, ვიდრე დადებითად
3. არც უარყოფითად და არც დადებითად
4. უფრო დადებითად, ვიდრე უარყოფითად
5. ძალიან დადებითად

99. მიჭირს პასუხის გაცემა

D6. თქვენი აზრით, შესაძლებელი იყო თუ არა, ფედერაციის პრეზიდენტის გადადგომის გარეშე კონფლიქტის მოგვარება და შეთანხმების მიღწევა?

1. დიახ, შესაძლებელი იყო
2. არა, არ იყო შესაძლებელი

99. მიჭირს პასუხის გაცემა

D7. თქვენი აზრით, როგორ აისახება მომხდარი კონფლიქტი ქართული ძიუდოს ახლო მომავალზე?

1. ძალიან უარყოფითად
2. უფრო უარყოფითად, ვიდრე დადებითად
3. არც უარყოფითად და არც დადებითად
4. უფრო დადებითად, ვიდრე უარყოფითად
5. ძალიან დადებითად

99. მიჭირს პასუხის გაცემა

D8. გთხოვთ მოკლედ მიუთითოთ, თქვენი აზრით, რა შეიძლება გაკეთდეს ქართულ ძიუდოში არსებული პრობლემების მისაგვარებლად?

დემოგრაფია

E1. ასაკი

_____ (გთხოვთ მიუთითოთ)

E2. სქესი

1. მღვდრობითი
2. მამრობითი

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

Saba Darsavelidze

Nodar Gogorishvili

Problems of the georgian sport – georgian judo as an example

MA program in Sociology

Thesis is presented for the Degree of Master of Sociology

Nino DurgliShvili

Associate Professor

Tbilisi

2018